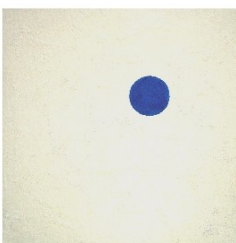

LIMITE ESENȚIALE ALE CULTURII

Radu Lucian Alexandru

Colecția
Percepție și Limită

Limite esențiale ale culturii

2016 © Copyright deținut de Radu Lucian Alexandru
Toate drepturile rezervate.

E-mail: radu.lucian.alexandru@gmail.com
Web page: radu-lucian-alexandru.blogspot.ro
Ilustrația copertei: Radu Lucian Alexandru

Alba Iulia
2016

Limite esențiale ale culturii:

*mimarea dialogului,
prostia,
masca socială,
ipocrizia valorizatoare,
motivația viciată...*

CUPRINS

Fetele, prostia și dialogul	5
Examen la filosofie	24
Artistele, urâtul și arta	39
Studentele, viciul și sfințenia	63
Care-i motivația?	84

Fetele, prostia și dialogul

Personaje: *Diana, Mona, Nina și Angela.*

Costume: *La alegere...*

Decor: *Cameră de zi. O canapea, două fotolii, o măsuță. Pe jos un covor rotund cu diametrul de trei metri...*

1. O poezie

(Diana stă pe un fotoliu și citește dintr-o carte. Din stânga intră pe scenă Mona.)

Diana (lăsând cartea jos): Ai sosit?

Mona (lăsându-și haina în cuier): Da...

Diana: Cum a fost la întâlnirea cu poetele?

Mona: Ciudat... *(Vine și se așează pe canapea.)*

Diana: Ciudat?

Mona: Foarte ciudat!

Diana: De ce?

Mona: Nu știu de ce... Așa mi s-a părut... Stăteam liniștită la masă, în cafenea, îmi sorbeam ceaiul și mă gândeam ce poezie urmează să citesc în funcție de ce poezii citeau celelalte... Și ele citeau: și versurile lor îmi intrau pe o ureche și îmi ieșeau pe alta... Și am avut senzația la un moment dat că asist la discursuri paralele, la lumi paralele, la universuri poetice și umane care se întâlnesc doar superficial, doar la suprafață, doar foarte ușor și doar în trecere, doar la nivel de aparență, fără însă a avea un contact real, o intersecție de substanță, un schimb de ființă... Și simțind eu această stare, în timp ce asistam la recitarea poeziilor, aproape că am avut o revelație...

Diana: Ce revelație?

Mona: Revelația că nu există dialog, că dialogul este o iluzie, că ceea ce este numit dialog este de fapt doar realitatea specifică unor monologuri interioare relativ paralele care se verbalizează alternativ, în așa numita ordine a dialogului, fără însă ca prin aceasta să-și piardă cât de puțin din caracterul lor de monologuri paralele...

Diana: Interesantă impresie... Și le-ai mărturisit-o fetelor?

Mona: Nu chiar... Eram prea absorbită de trăirea ei și parcă s-a amplificat mai mult pe drum, în timp ce veneam înapoi și meditam asupra dialogului...

Diana: E într-adevăr aici o problemă care merită discutată... Dar mai întâi să te întreb ceva... Nina a fost la întâlnire?

Mona: A fost... și încă a citit o poezie destul de suspectă...

Diana: Ce poezie?

Mona: Poezia „Proastă”...

Diana: Proastă?

Mona: Da, „Proastă”!

Diana: Cine e proastă? Ea e proastă sau cine?

Mona: Stai să vezi... că am reținut câteva versuri din ea...

Diana: Hai să le aud!

Mona (recită): Proastă...

Proastă este vremea

și proastă ești tu...

Diana: Cine e proastă?!

Mona: Tu...

Diana: Cine? Eu?!... Cea care ascultă poezia?

Mona: Dar cine? Doar nu cea care o rostește!... Versul e foarte clar: „Proastă este vremea/ și proastă ești tu...”

Diana: Așa deci... Nina te-a făcut proastă de față cu toate fetele... Și tu ce ai zis?

Mona: Nu pe mine!... Pe „tu”...

Diana: Pe mine?... A zis ceva de mine?... Știam eu că nu e serioasă!... Ce a zis?

Mona: Nu de tine! De un „tu” general, de un „tu” imaginar, de un „tu” oarecare...

Diana: Nu se poate!... A zis ea că eu sunt un „tu oarecare”?... Credeam că îmi e prietenă... Lasă că-i dau eu replica, numai să o întâlnesc!...

Mona: Diana... hai nu te supăra!... E adevărat că versul zice „Proastă este vremea/ și proastă ești tu...”, ceea ce înseamnă că teoretic se putea referi și la tine, că și tu ești un „tu” printre alții, dar mult mai probabil că ea se referea la altcineva...

Diana: La cine? La Angela? Că am văzut că uneori parcă nu se înțeleg prea bine...

Mona: Se poate... Poate că acel „tu” era Angela...

Diana: Ce bine!... Că dacă eram eu, să vezi ce-i ziceam vreo două!... Auzi la ea: să mă facă proastă!... Cum își permite? Cine se crede?... Și Angela ce zicea?... Nu zicea nimic?

Mona: Nu a zis nimic... Aștepta să se încheie poezia...

Diana: Aha... Nu e gata? Mai are și alte versuri?

Mona: Mai are!

Diana: Păi zi-le atunci și pe următoarele, poate ne lămuresc ele cine e proasta din poezie...

Mona: Ascultă atunci: Proastă...

Proastă este vremea

și proastă ești tu...

Și eu sunt o proastă

mai mare ca tine...

Diana: Hii?!... (Râzând): A zis Nina că e mai proastă ca Angela?... Și eu nu am fost acolo să văd!... Ce ciudă mi-e că n-am venit și eu la întâlnire... Și Angela ce zicea?

Mona: Nu zicea nimic... Aștepta să se termine poezia... Totuși mi s-a părut că, în momentul când i-a zis că-i proastă, s-a încruntat puțin, apoi, când a auzit că Nina zice că e mai proastă decât ea, a jubilat ușor...

Diana: Așa... Da' de ce zice Nina că e mai proastă ca Angela?... Să vezi acum că i-o întoarce cumva!... Zi mai departe!

Mona: Așa...

„... eu sunt o proastă

mai mare ca tine...

Ignoranța este virtutea supremă

a celei care gândește,

a celei care știe...

nu doar că prostia

domnește în lume...

ci că doar ea este

și are un nume...”

Diana: Hii?!... Și i-o zis numele Angelei?

Mona: Nu...

Diana: Aoleu!... Și-o fi zis propriul nume când a semnat poezia la sfârșit: Nina...

Mona: Nu!

Diana: Nu? Dar ce nume are prostia?... Sper că nu a zis „Diana”, că nu știu ce-i faci!

Mona: Nu... Stai liniștită!... Nu a zis numele tău!

Diana: Dar ce nume a zis?... Ce nume are prostia?

Mona: Nu se știe... Nu a zis... A lăsat povestea în aer...

Diana: Și-a terminat poezia așa dintr-odată... când devenea mai interesantă?

Mona: Cam așa ceva... Dar o să ai ocazia să o întrebi direct... Că am invitat-o pe ea și pe Angela să vină pe la noi... Au trebuit să meargă să plătească o factură și vin imediat după aceea...

Diana: Ce chestie... Dar poate că nu știa nici ea care e numele prostiei – de aceea nu l-a spus...

Mona: Se prea poate... Oricum, îți ziceam că eu ascultam aceste poezii, că a citit și Angela, și Cosmina, și Ana, și Simona... și aveam impresia că asist la niște monologuri care nu comunică nimic...

Diana: Nici măcar aceasta cu prostia? N-ai simțit nimic când te-a făcut proastă pe față?!

Mona: Ji-am spus doar: nu pe mine... Pe toate cele de față – a zis că „prostia domnește în lume”... și că „doar ea este”, deci, implicit, că nici una din noi nu este deșteaptă...

Diana: Așa a zis?! M-a făcut și pe mine proastă?!

Mona: Da... Dar nu explicit, ci implicit... – Faci și tu parte din „toată lumea”? Nu?

2. O deșteaptă

Diana: Eu?... Nu!... Eu sunt eu și „toată lumea” e toată lumea... Ce treabă am eu cu ea? Și, în plus, eu nu sunt proastă ca toată lumea. Eu sunt mai deșteaptă decât toți!

Mona: Și decât mine?

Diana: Persoanele de față se exclud, doar știi bine regula aceasta...

Mona: Deci noi două suntem la fel de deștepte... dar restul sunt proști și proaste... Asta zici?

Diana: Cam așa ceva... Doar că eu sunt un pic mai deșteaptă decât tine!

Mona: Bine! Dacă tu zici!... Și la ce-ți folosește?

Diana: Ce?

Mona: Deșteptăciunea!

Diana: La a rezolva probleme!

Mona: Excelent!... Uite o problemă pentru tine: eu zic că nu există dialog, că ceea ce experimentăm noi, de exemplu, acum pare dialog, dar nu este – ci fiecare dintre noi își rulează în mintea sa propriul monolog interior... (De exemplu, eu vezi că tot revin la problema dialogului și tu ești acum preocupată de deșteptăciune și prostie.) Și acest monolog interior rulează în mintea noastră în paralel cu cele din alte minți și e verbalizat alternativ cu acestea în ordinea specifică unui dialog oarecare fără însă ca monologurile implicate în acest dialog să se întâlnească cu adevărat... Tu ce zici?... Ce zice deșteptăciunea ta supremă că este dialogul?

Diana: Mona, sper că nu te-ai supărat, că am zis că sunt mai deșteaptă decât tine!... Doar știi că e adevărat!... Ți-am mai spus teoria mea... Că pentru mine și în raport cu mine eu și doar eu sunt cea mai deșteaptă persoană din lume în acest moment, pentru că eu judec lumea, eu discriminez și eu sunt reperul suprem în jurul căruia se învâрте toată lumea mea... iar tu pentru tine ești și tu cea mai deșteaptă persoană din lume, pentru că în realitate nu poate media nimeni între tine și lume mai bine decât tu însăși... deci în raportul care se stabilește între tine și lume tu ești unica legătură serioasă și, prin urmare, și cea mai deșteaptă, și cea mai inteligentă, pentru simplul motiv că nu este și nici nu poate să fie altcineva decât tine care să medieze această legătură dintre tine și lume...

Mona: Știi teoria ta... că mi-ai mai spus-o... De aceea nici nu m-am supărat... Dar eu te-am întrebat altceva... Ce crezi tu că este dialogul?

Diana: Dialogul?... Nu știu... Nu m-am gândit prea serios la asta până acum... Dar mă gândesc... și nu mă grăbesc, pentru ca să-ți pot da un răspuns inteligent... Deci tu zici că sunt doar discursuri paralele care se repetă și nu prea țin cont unele de altele – ca în cazul nostru – la tine se repetă preocuparea pentru dialog, iar la mine pentru deșteptăciune...

Mona: Se repetă?

Diana: Da, se repetă! Nu ai zis că se repetă?

Mona: Nu chiar! Am zis doar că sunt paralele, am afirmat ceva despre calitatea lor, nu despre cantitatea lor... Dar în esență ai dreptate... Se repetă – asta dă ceea ce se numește „tema discursului”...

Diana: Exact: ceea ce se repetă devine automat „tema discursului” indiferent de ceea ce se repetă...

(Se aude soneria de la ușă...)

3. O proastă

Diana: Vezi cine e!

Mona: Or fi Nina și Angela... *(Se duce și deschide ușa...)*

Nina (intrând pe scenă): Servus Diana!... Ce mai faci?... Hai să te îmbrățișez!... Ți-am simțit lipsa la întâlnirea poetelor de astăzi!

Diana: Servus Nina!... Am avut ceva treabă și nu am mai ajuns... Dar am auzit că s-au citit poezii foarte interesante...

Nina: Da?... Așa ți-a zis Mona? Ți-a spus ce poezie a citit ea?

Diana: Nu! Dar bănuiesc... Ceva cu dialogul cumva?

Nina: Exact!... Mona... nu i-ai citit poezia ta și Dianei?

Mona: Nu am apucat... Dar i-am povestit-o pe a ta!

Nina: Ți-a plăcut?

Mona: E interesantă, dar poate e un pic prea brutală... Diana era cât pe ce să facă o criză când a auzit-o... A crezut că vorbești despre ea...

Nina: Păi despre ea vorbesc!

Diana (iritată): Cum? M-ai făcut proastă fără să fiu de față?

Nina: Da!... De ce? Te-ai supărat?!

Diana (sarcastică): De ce să mă supăr?... Că doar nu ai zis nimic rău despre mine... doar că sunt proastă...

Nina: Mona... nu i-ai spus toată poezia?... Eu ziceam că toată lumea e proastă: că noi, oamenii, suntem niște proaste și niște proști, niște ignorante și niște ignoranți... Și, din această perspectivă, oricare dintre noi este o proastă... – Adică din prostia generală luată ca premisă rezultă automat concluzia prostiei individuale...

Mona: Ba i-am spus... Dar Diana vrea să-ți distrugă premisa generală prin afirmarea persoanei sale ca o excepție de la regula

generală invocată de tine, deoarece susține că ea e deșteaptă, ba chiar că e cea mai deșteaptă dintre noi toate, ba chiar că e imposibil să fie una mai deșteaptă decât ea pe tot pământul, pentru că, zice ea, doar ea există ca element de mediere între ea și lume: doar ea judecă și ia decizii în relația ei cu lumea și face doar ce crede ea de cuviință fără să pună pe nimeni mai presus decât propria ei judecată, discriminare și inteligență... Tu nu-i știi teoria ei cu deșteptăciunea pe care ne-o asumăm, explicit sau implicit, fiecare dintre noi?...

Nina: Ba i-o știi... Că doar ne-a mai explicat-o și cu alte ocazii...

Mona: Înseamnă că teoriile voastre intră în conflict, deoarece, practic, voi susțineți poziții diametral opuse: tu, Nina, susții prostia generală și generalizată, iar tu, Diana, susții deșteptăciunea generală și universalizabilă... Teoretic nu puteți avea amândouă dreptate... Dar aveți noroc cu mine, fiindcă eu susțin teoria imposibilității dialogului, care în cazul vostru precis, ca exemplificare concretă, zice că deșteptăciunea de care vorbește Diana nu se poate întâlni cu prostia de care vorbește Nina: că ele trăiesc în lumi interioare paralele care nu se intersectează decât aparent prin dialog... Și Diana, tocmai înainte să ajungi tu, mi-a mai adus un argument pentru întărirea teoriei mele: anume, argumentul repetării...

Nina: Nu la repetare mă gândesc eu când zic că toată lumea e proastă... Doar știți că aceasta e tema favorită a Angelei... Dar oricum, ce zice Diana e interesant... Și de ce zici tu Diana că dialogul este imposibil din cauza repetării?

Diana: Nu știi... Că nu am apucat să cercetez prea bine problema Monei... Constatam și eu așa... că ea își repetă teoria cu dialogul, eu pe aceea cu deșteptăciunea și iată... tu pe aceea cu prostia... Iar această repetare paralelă nu poate fi decât un argument pentru existența monologurilor paralele de care vorbea Mona, deoarece arată că prin dialog nu se face schimb de teme, de preocupări și de opinii, de senzații și intuiții, de perspective și viziuni, de percepții și simțiri, de trăiri și înțelegeri decât în mod superficial, tangențial, iluzoriu – creându-se astfel iluzia unui dialog, fără ca totuși să existe un dialog real, că dacă ar fi dialog real, ar trece ceva din trăirea mea spre voi și din a voastră spre mine...

Nina: Și nu trece?

Diana: Nu prea!

Nina: De ce crezi asta?

Diana: Deoarece, de exemplu, prostia ta a rămas în capul tău și deșteptăciunea la mine, iar Mona a rămas singură cu dialogul ei...

Tu crezi că s-a schimbat ceva, în mod esențial, prin dialogul nostru de până acum?

Mona: Diana cam are dreptate... Fiecare din noi încă suntem cuprinse de ideile cu care am intrat în dialog... Ne preocupă, le căutăm argumente justificative și nu avem răbdare să ascultăm altele și nici interes pentru aprofundarea unor argumente opuse lor, pentru că, în primul rând, înainte de a le gândi, noi le simțim, iar această simțire intuitiv-emoțională este greu de combătut prin vorbe...

Diana: Deci tu zici, practic, că dialogul nu are nici un rost, că el nu are nici o consecință... Că, practic, noi vorbim singure și că nu ne aude nimeni?

Mona: Ne auzim noi pe noi: adică eu pe mine, tu pe tine și ea pe ea... și cam atât... Teoretic, aparent și iluzoriu, te aud și pe tine, dar, în realitate, eu nu te aud pe tine – de la tine aud niște cuvinte, dar nu-ți aud și nu-ți pot auzi toată simțirea, trăirea și experiența pe care tu o pui în spatele lor – simțire care până la vârsta pe care tu o ai acum are legată de ea o tonă de experiențe diferite de ale mele și astfel este destul de greu de intuit în întregul ei sau în esența ei – sau de transmis spre altcineva, sau de înțeles în mod convingător de o altă ființă...

Nina: Exact! Aici e una din rădăcinile prostiei și ignoranței izvorâte din mine: în mister, în necunoscut, în infinitatea existenței care în raport cu finitudinea noastră este așa de mare, încât ceea ce cunoaștem noi din nemărginirea vieții universului nu poate fi decât nesemnificativ... Cunoașterea noastră este ignoranță. Și cu cât conștientizăm aceasta mai bine înțelegem că nu știm pe ce lume trăim, că nu cunoaștem decât umbre de realitate, că suntem proaste și ignorante chiar și în legătură cu esențele celor mai banale întâmplări ale vieții: „Cine sunt eu?”, „Ce este viața?”, „Ce este filosofia?”, „Ce este femeia?”, „Ce este omul?” ș.a.m.d.

(Se aude soneria de la ușă.)

4. Niște repetări

Mona: E Angela... Intră! E deschis!...

Angela (intrând în spațiul scenic): Salut fetelor! Ați început cheful fără mine?

Mona: Nu chiar...

Angela: Foarte bine!... Am adus niște bere să ne veselim puțin... Mona aduci niște pahare?... Că mi-e o sete...

Mona: Imediat... *(Mona iese.)*

Angela: Și ce mai faci Diana? N-ai ajuns azi la cenaclul fetelor!

Diana: Nu... Dar am auzit că s-au spus poezii foarte interesante: despre prostie, despre dialog...

Angela: Și de poezia mea nu ai auzit?

Diana: Stai să ghicesc: ceva cu repetarea?... Nu?

Angela: E tema mea preferată de câteva luni încoace...

Nina: Știm... Că se vede de la o poștă... Și se pare că repetarea de care tot aduci tu aminte prin poeziile tale este un bun argument pentru prostia susținută de mine... Cel puțin așa zice Diana...

Angela: O fi! Pentru mine repetarea e argumentul suprem pentru orice și explicația ultimă a tot ce există – deci și a prostiei...

Mona (intrând cu paharele pe o tavă): Poftim paharele!... Am adus și niște covrigei, ceva cornulețe și niște napolitane... Vă rog să vă serviți!... *Angela* dă-mi mie sticla, că torn eu berea!... Vorbeați de mine?

Angela (înmânându-i sticla de bere): Nu. Vorbeam de prostie!

Mona: A... Vorbeați de Nina?

Angela: Păi dacă ea se vrea a fi întruchiparea prostiei pe pământ, de cine altcineva?... Dar nu... Eu vorbeam de repetare de fapt...

Mona (turnând bere în pahare): A... Tu vorbeai de tine!... Exact cum le spuneam fetelor: dialogul este iluzoriu... Fiecare vorbește doar cu sine și doar despre sine!...

Angela: Aici să știi că te înșeli: omul, respectiv femeia, respectiv eu sau tu, sau ea nu vorbește nici măcar de sine sau despre sine, sau din sine, sau cu sine... Repetarea din el se repetă în vorbirea lui repetată despre o repetare oarecare, printr-o repetare oarecare... Cum ar fi, de exemplu: repetarea „prostiei”, a „deșteptăciunii”, a „dialogului” sau a „repetării”...

Diana: Văd că a început deja întâlnirea filosoafelor... Lăsăm poeziile în urmă și trecem la argumente?

Mona: Ce argumente Diana? Poezia e cel mai bun argument – poezia e esența argumentului – ea arată cel mai bine realitatea dialogului care nu e cu puțință... Poezia ne arată că fiecare dintre noi aruncăm în discurs cuvânt după cuvânt repetând obsesii și preocupări personale într-o ordine relativ aleatoare specifică trăirii de moment... Aceste cuvinte însă nu constituie argumente pentru discurs și nici măcar justificări ale lui – ele sunt, pur și simplu, șiruri paralele de cuvinte care nu se întâlnesc în mod serios aproape niciodată...

Diana: Dacă stau bine să mă gândesc... Hai noroc! (*Ridică paharul... Ciocnesc paharele și sorb din bere...*)

Mona: Noroc fetelor!

Diana: Ziceam că dacă mă gândesc puțin, teoria deșteptăciunii supreme personale pe care o susțin eu – fundamentată, printre altele, pe imposibilitatea introducerii vreunui alt intermediar între „eu” și „lume” – nu exclude, ci chiar presupune, ca și consecință a ei, teoria discursurilor paralele pe care tu o susții... Eu sunt cea mai deșteaptă femeie de pe pământ: așa mă simt și nimeni nu mă poate convinge de contrariu...

Nina: Și noi suntem la fel?

Diana: Nu chiar... Tu ești cea mai proastă femeie de pe pământ, iar Mona e cea mai paralelă cu realitatea discursului... Fiecare, cum ar veni, avem, cel puțin pe moment, o temă preferată pentru discurs...

Angela: Da... Și toate vă repetați fără încetare tema: în capul vostru și față de ceilalți... De fapt, dacă mă gândesc mai bine, chiar și cel mai bun dialog nu este altceva decât o formă de repetare... Să zicem, de exemplu, că voi vă întâlniți pe stradă cu cineva pe care nu l-ați mai văzut de o vreme... Printre altele, ce faceți?... Vă salutați! – aceasta este o repetare: „– Salut!... – Salut!...” După aceea, de cele mai multe ori, urmează o altă repetare de conveniență: „Ce mai faci? Și cum o mai duci?” Și o altă repetare ca răspuns: „Bine...” sau: „Așa și așa... Dar tu?...” Și tot așa: „Bine... Cu ce te mai ocupi? Pe unde mai lucrezi?”...

Orice astfel de dialog este întâlnirea și exprimarea unor repetări discursive realizate de către niște ființări repetitive: după formule repetitive de introducere urmează înșirarea repetărilor specifice preocupărilor de moment ale celor aflați în dialog...

Ceea ce se întâmplă este deci întâlnirea unor repetări, nu întâlnirea unor oameni... Și da! Dialogul astfel înțeles nu este cu puțință, pentru că nu e cu puțință înțelegerea a ceea ce zice cealaltă... Această înțelegere se bazează pe repetări specifice și este identică cu acele repetări... Ca noi să o putem dobândi ar trebui să facem acele repetări și nu doar să le oglindim superficial prin cuvintele dialogului...

Mona: Dacă am înțeles eu bine, tu zici că un dialog care s-ar putea lăsa cu o oarecare înțelegere, cu o întâlnire ideatică, este un dialog în care părțile tot repetă poziția lor cu gândul că poate repetarea lor se transmite cumva celorlalte părți implicate în dialog...

Angela: Ceva de genul acesta... Dar eu zic chiar mai mult: doar repetarea aceasta relativă există și nimic altceva: nu există eu, nu există gândire, nu există dialog, nu există înțelegere... Există doar repetarea aproximativă a unor repetări relativ similare...

Diana: Ai formulat o ipoteză... O putem testa?

Angela: Sigur că putem! Fiecare dialog pe care îl purtăm confirmă ceea ce eu am spus... Și v-am dat exemplul de mai înainte... Dar m-am gândit și la următorul experiment: din moment ce nu putem transmite decât repetări și deoarece, orice am face, oricum transmitem doar repetări – putem să ne asumăm acest lucru și să creem un discurs autentic care evită ascunderea repetării, scoțând-o în față, să fie vizibilă pentru oricine... O astfel de repetare, fiind repetare evidentă, are potența să spargă zidul relativ opac al comunicării obișnuite, făcând posibil dialogul – în sensul că fiecare dintre participanți își repetă cât mai des repetarea și astfel, teoretic, ceilalți participanți pot prelua în ei,

prin simplă auditiie repetată, mult mai ușor această repetare-mesaj făcând astfel ca monologurile lor relativ paralele să se intersecteze pentru a da naștere dialogului real, autentic, în care o repetare trece de la un individ la altul...

Diana: Bine atunci... Mă ofer voluntară!... Eu și cu tine, față în față... Ce trebuie să facem mai exact?...

Angela: Ok... excelent... uite ce propun eu: fiecare din noi, în loc să purtăm dialogul obișnuit în care o vorbă sau o propoziție se afirmă o singură dată pe un segment scurt de timp și apoi se trece peste ea, să repetăm fiecare cuvânt cam de zece ori.

De exemplu: Salut! Salut! (*Râzând:*) Salut! (*Cu entuziasm:*) Salut! Salut! (*Întrebând:*) Salut?!... (*Mirată:*) Salut!... (*Posomorâtă:*) Salut... (*Relaxată:*) Salut! Salut!...

Diana: Aha!... Bine! Bine... (*Bine dispusă:*) Bine! (*Cu hotărâre:*) Bine!... Bine!... (*Întrebând:*) Bine? (*Intrigată:*) Bine? (*Depresivă:*) Bine... (*Iritată:*) Bine!!... (*Căscând:*) Bine... (*Plictisită:*) Bine...

Angela: Ce mai faci?... (*Interesată:*) Ce mai faci?... (*Zâmbind:*) Ce mai faci?... (*Cu elan:*) Ce mai faci?... (*Nervoasă:*) Ce mai faci?!... (*Dezinteresată:*) Ce mai faci?... (*Melancolică:*) Ce mai faci?... (*Tristă:*) Ce mai faci?... (*Detășată:*) Ce mai faci?...

Diana: Excelent! Dar tu?... Excelent! Dar tu?... (*Și mai entuziasată:*) Excelent! Dar tu?... (*Ușor obosită:*) Excelent! Dar tu?... (*Surâzând:*) Excelent! Dar tu?... (*Amărâtă:*) Excelent! Dar tu?... (*Deranjată:*) Excelent! Dar tu?... (*Abătută:*) Excelent! Dar tu?...

Angela (relaxată, pe un ton egal): Meditez la repetare! Tu la ce te gândești?... Meditez la repetare! Tu la ce te gândești?... Meditez la repetare! Tu la ce te gândești?... Meditez la repetare! Tu la ce te gândești?... Meditez la repetare! Tu la ce te gândești?... Meditez la repetare! Tu la ce te gândești?...

Diana: Mă gândesc că oi fi eu deșteaptă, dar repetarea ta e mai deșteaptă ca mine... Știi ce o să fac? O să-mi formulez teoria deșteptăciunii într-o propoziție pe care o voi repeta, doar că vreau să-mi dea replica Nina, alternativ și repetat cu esența teoriei sale despre prostie... Ce zici Nina?... Hai lângă mine să dialogăm!

Nina: Bine... Zi!

Diana: Sunt deșteaptă!

Nina: Ești proastă!

Diana: Sunt deșteaptă!

Nina: Ești proastă!

Diana (cu maximă hotărâre): Sunt deșteaptă!

Nina (relaxată): Ești proastă!

Diana (iritată): Sunt deșteaptă!

Nina (ironică): Ești proastă!

Diana (mânioasă): Sunt deșteaptă!

Nina (disprețuitoare): Ești proastă!

Diana (agitată): Sunt deșteaptă!

Nina (râzând): Ești proastă tu!... De ce nu pricepi că ești proastă?

(Diana îi trânteste o palmă Ninei...)

Mona: Hii!? Fetelor ce faceți?

Diana (plângând): Sunt deșteaptă!... Îmi pare rău Nina!

Nina: Bine, bine... Ești deșteaptă! Așa e cum zici tu!... Mona se pare că are dreptate: dialogul, cu adevărat, nu este posibil...

Diana (plângând): Sunt deșteaptă!...

Angela: Haideți totuși să-i mai dăm o șansă dialogului! Nina vrei să dialoghezi cu Mona?

Diana (plângând): Sunt deșteaptă!!

Nina: Sigur Angela!... Hai Diana calmează-te!... Era doar un exercițiu... Nu o lua în nume personal... Știm că ești deșteaptă!... Liniștește-te!

Diana (veselă): Ha-ha... V-am păcălit!... Ați crezut că m-am supărat... De fapt, m-am bucurat... De abia așteptam să-ți dau o palmă și acum am găsit un motiv... Mă ierți Nina?

Nina: Te iert!... *(Îi dă o palmă peste față...)* Asta a fost ca să te fac și mai fericită!... Că am înțeles că palmele te fac fericită!...

(Diana vrea să-i mai dea o palmă... Nina o prinde de mână... Diana încercă să dea cu cealaltă... O prinde și de cealaltă... Se îmbrâncesc și se smocăiesc puțin pe canapea... Mona și Angela sar să le despartă...)

Angela: Hai fetelor nu vă mai jucați! Potoliți-vă!...

(Se potolesc și stau plouate una lângă alta... Celelalte două le păzesc de o parte și de alta... Toate sunt pe canapea...)

Mona: Deci argumentul suprem într-un dialog se pare că este totuși forța, manifestată în ultimă instanță chiar prin violență verbală și mai ales fizică... Dar este un argument care nu prea convinge... chiar dacă este repetat... Deci Angela... se pare că nici măcar repetarea nu convinge!...

Angela: Exact... Doar vă spuneam că nu există nici înțelegere, nici dialog, nici convingere... Nu există decât repetare: repetare de cuvinte, de argumente, de propoziții, de atitudini, de gesturi, de acțiuni, de însușiri specifice unor tipuri de dialog – doar atât – doar repetare și iarăși repetare... Dialogul nu există, dar există repetarea!...

(Diana se ridică și se așează pe un fotoliu, își bea paharul de bere până la fund și apoi mestecă niște covrigei... Nina se ridică și ea de pe canapea și se așează pe fotoliul opus... Își bea și ea paharul până la fund și privind-o atent pe Diana mestecă și ea niște covrigei... Atmosfera este tăcută, dar densă...)

5. O bătaie

Diana (privind spre Nina): Vrei să ne batem?

Nina: Aș vrea, dar nu ne lasă fetele! Ai văzut!...

Diana (ridicându-se): Mona, Angela... vă rog să nu mai interveniți!... Eu și Nina avem niște povești mai vechi de împărțit și o să facem niște lupte greco-romane, ca să vedem care e mai tare: prostia sau deșteptăciunea... Nina hai prinde de măsută să o mutăm mai încolo să nu ne lovim de ea... (O mută...)

Mona: Bine, luptați-vă, dar aveți grijă să nu vă loviți prea tare... Iată ce propun eu: Vă luptați pe acest covor, iar cea care e împinsă prima afară de pe covor pierde... Eu voi arbitra!

(Cele două luptătoare pășesc pe covorul rotund, se apropie, fac niște gesturi de intimidare și apoi se prind de mâini încercând să se trântescă jos una pe alta sau să se împingă afară de pe covor... Ajung pe jos, se tăvălesc pe covor și încearcă să se imobilizeze... La un moment dat ajung în genunchi una în fața alteia și se strâng cu putere în brațe încercând să se împingă pe spate... Nu prea reușesc...)

Diana (oftând): Of... Am obosit!...

Nina: Și eu... Hai să terminăm repriza aceasta la egalitate!

Diana (ridicându-se în picioare): E tare prostia asta!

Nina (ridicându-se și ea): Hai că nici deșteptăciunea nu se lasă mai jos!...

(Diana și Nina se așează pe cele două fotolii. Diana începe să respire profund... Nina respiră și ea cât mai profund de câteva ori...)

Diana (ridicându-se): Gata! M-am relaxat!... Hai să reluăm lupta!

(Pășește pe covor și face câteva mișcări de încălzire... Nina se apropie relaxată de ea. Diana adoptă o poziție de luptă... Pe neașteptate Nina îi trânteste o palmă...)

Diana (supărată, cu o voce copilăroasă): M-ai bătut!... (Jovială:) Acuma să mă pupi! (Se repede la Nina și o prinde de mâni... Aceasta râde...)

Diana (jucăușă): Să mă pupi!... Să-mi dai o pupă!... M-ai lovit peste obraz!... (Mimând supărarea:) De ce?... (Nina se retrage...) Să-mi dai o pupă! (Nina râde și fără să bage de seamă iese de pe covor...)

Diana (bucuroasă, ridicând mâinile în sus în semn de victorie): Te-am învins!... Ai ieșit de pe covor!...

Nina (râzând): Bine, m-ai învins!... Dar ai luat bătaie!...

Diana: Atunci să mă pupi!... Dă-mi o pupă unde m-ai lovit, că mă doare!

Nina: Bine!... Hai să te pup! Glumeam și eu... (*Se apropie să o pupe...*)

Diana: Nu face nimic!... Nu m-am supărat! (*Pleosc!... Îi dă o palmă Ninei...*)

Nina (ușor surprinsă): Așa deci!... Bine! Ai dreptate!... Acum suntem chi!... Hai să ne liniștim!... Violența se pare că nu duce nicăieri!... Hai mai bine să dialogăm!

Mona: Așa fetelor: dialogați! Dacă puteți... Asta vrem noi să vedem din partea voastră: un dialog...

Angela: Nu se poate: nu o să vedem decât două repetări relativ paralele...

6. Un dialog

Diana (așezându-se pe fotoliu): Hai că mi-a venit o idee!... Dacă prostia nu poate dialoga cu deșteptăciunea, datorită faptului că ambele au o fire ușor conflictuală, poate că ar fi mai bine să mimăm dialogul...

Nina: Să-l mimăm?

Diana: Da... Să ne prefacem!... Să ne comportăm ca și cum ar fi, deși el în realitate nu este...

Mona: Și de ce să ne prefacem? Nu-i mai bine să constatăm realitatea așa cum e ea – adică inexistența dialogului?...

Diana: Aceasta e realitatea ta și ție îți convine... Dar mie nu-mi convine!... În realitatea mea eu sunt cea mai deșteaptă femeie din lume și nu-mi convine deloc ca dialogul să fie imposibil, pentru că, dacă e așa, eu nu-mi mai pot comunica deșteptăciunea și nici nu pot împărtăși din ea proștilor – lucru care ar face din deșteptăciunea mea o neputință ca oricare alta...

La ce mai e bună deșteptăciunea, dacă nu te poți lăuda cu ea? La ce bun să fii deșteaptă, dacă nu poți spune la nimeni cât de nemaipomenit de deșteaptă ești?... Deșteptăciunea lipsită de dialog nu prea are sens să existe...

Mai bine mă prefac deci că dialogul este posibil, ca să fie posibilă și manifestarea deșteptăciunii mele în lume... Că, în fond, degeaba sunt eu cea mai deșteaptă femeie din univers, dacă nimeni nu știe asta... sau dacă nu pot să spun nimănui acest adevăr...

Nina: Diana are dreptate! Eu sunt cea mai proastă femeie din lume... Dar tot îmi dau seama că ea are dreptate... La ce e bună prostia mea, dacă nu mă pot lăuda cu ea? Și la ce-mi folosește faptul că sunt proastă, dacă nu am măcar iluzia că pot să împărtășesc din prostia mea și altora?... Prostia neafirmată, neîmpărtășită, necomunicată nu mai are nici un farmec... Degeaba sunt proastă, dacă nu știe nimeni cât de proastă sunt!...

La ce-mi folosește prostia, dacă nu pot să o strig în gura mare? Dacă nu mă pot lăuda cu ea? Dacă nu pot să fac din prostie principiul prim al metafizicii? Dacă nu pot să pun prostia ca fundament esențial al oricărei cunoașteri posibile?

Într-adevăr, prostia mă bucură, dar nu suficient cât să rămân singură cu ea... Mai bine să fiu o proastă în dialog, decât o proastă în tăcere!...

Angela: Deci voi ziceți că, chiar dacă dialogul nu ar fi posibil, noi tot ar trebui să ne comportăm ca și cum el ar fi cu puțință?... Că ar trebui să facem o distincție între esența dialogului, care este neființa, și aparența lui de ființă... și astfel să mimăm dialogul, chiar dacă am fi convinse că el e doar un joc al aparențelor dialogale și nu un dialog autentic?

Mona: Poate că înainte de a stabili importanța socială a dialogului și utilitatea lui relațională sau pragmatismul lui funcțional ar trebui mai întâi să-i stabilim esența lui – partea lui de ființă cea mai specifică... Diana, tu zici că ești cea mai deșteaptă femeie din univers... Te rog să ne spui atunci ce crezi tu că este dialogul?

Diana: Nu știu!... Ji-am mai spus că nu știu... și sincer nici nu mă interesează!... Asta e problema ta Mona!... Dar, dacă tot e să ne aflăm în dialog la un pahar de bere (sau măcar într-o mimare a dialogului despre dialog), hai să încerc totuși o definire a dialogului...

Astfel, în acest moment, pentru mine dialogul este acea realitate specifică comunicării verbale sau scrise care face posibilă, pe de o parte, existența deșteptăciunii supreme care rezidă în mine și, pe de altă parte, afirmarea ei în fața voastră. Această realitate este relativ indiferentă la recepția ei din partea voastră, deoarece, la drept vorbind, s-ar putea ca voi să nici nu existați prea serios pentru mine!...

Pentru mine doar eu exist cu adevărat. Pentru că mă port pe mine peste tot pe unde pășesc, privesc, simt, vorbesc sau gândesc... Existența mea și existența eu-lui meu sunt nedespărțite: iar voi sunteți doar o fază trecătoare prin existența mea. Eu sunt dintotdeauna cu mine, voi sunteți doar momentan cu mine... Prin urmare, în realitate, voi nu prea aveți o existență serioasă în fața mea: existența voastră e doar o umbră în raport cu propria mea existență...

Singura existență pe care voi o puteți afirma în fața mea este existența pe care v-o conferă, pe de o parte, manifestarea voastră reflectată în percepția mea și, pe de altă parte, existența pe care v-o afirmați uneori prin intensitatea dialogului pe care îl purtați cu mine... Dialogul acesta este cel mai important argument de existență pe care voi îl puteți aduce pentru voi în fața mea...

Eu nu pot să vă recunosc ființa decât prin dialogul pe care îl port cu voi... Cum însă acest dialog este relativ superficial și grăbit, inconsistent și repede trecător ființa voastră este mai mult un vis pentru mine... și o realitate pe care uneori o văd, dar nu pot să o ating, pe care uneori pot să o ating, dar nu pot să mi-o asum, pe care uneori pot să mi-o asum, dar nu pot să o țin minte...

Deoarece pentru mine existența mea este copleșitoare, dialogul este principalul mijloc de evadare din sine, mijlocul prin care eu mă pot desprinde puțin de mine pentru a trăi pentru câteva clipe în viața voastră... Și chiar iluzorie, și chiar amăgitoare, și chiar superficială, și chiar trecătoare... această trăire a voastră în mine și a mea în voi nu se poate atinge decât prin dialog...

Mona: Diana văd că a început să facă elogiul dialogului... Cred că-i găsești virtuți mult mai mari decât are în realitate... Oricum... Deci tu, cea mai deșteaptă fată de pe pământ, susții că dialogul este poarta spre pluralitate, spre celălalt – singura poartă care ne poate scoate din singurătatea uneori copleșitoare a propriei existențe spre a ne aduce în prezența unei alte ființe...

Foarte bine... Hai atunci să vedem ce zice Nina!

7. O proastă și o deșteaptă

Nina: Ce să zic?

Mona: Zi și tu ceva!

Nina: Despre ce?

Mona: Despre ce vrei tu!

Nina: Nu vorbeam despre dialog?

Mona: A, ba da... Păi zi atunci ceva despre dialog!

Nina: Ce să zic?

Mona: Hai Nina!... Zi și tu ceva, doar ești cea mai mai proastă femeie din lume: trebuie că ai și tu o părere despre dialog! Prostia întotdeauna are o părere despre orice!...

Nina: E adevărat că prostia obișnuită are o părere despre orice... Dar eu nu sunt prostia obișnuită... Eu sunt prostia maximă, prostia cu carul, prostia fără limite, prostia abisală – adică adevărata prostie... Și în această calitate – de prostie maximă – sunt condamnată să nu am nici o părere despre nimic... Prostia mea mă condamnă la tăcere... Acolo unde deșteptăciunea vorbește prostia trebuie să tacă...

Angela: Și ești tot timpul așa de proastă sau, din când în când, te mai deștepți și tu?

Nina: Nu-s tot timpul proastă la maxim!... Pentru că nu pot să fiu atentă tot timpul... Așa că, din când în când, mai uit de prostia mea esențială și atunci îmi apare iluzia deșteptăciunii... Diana are dreptate: când mai uit de mine, îmi mai apare și ea în față...

Atunci când sunt vrăjită spre dialog, de multe ori, uit că sunt proastă și atunci vorbesc... Iar când, conștientă fiind de propria prostie, totuși vreau să vorbesc – prostia din mine este ispitită spre manifestare... Când vă văd, mai mereu, vreau să vă spun ce proaste sunteți...

Diana: Eu nu sunt proastă! Sunt deșteaptă...

Nina: ... Ce proaste sunteți toate... cu excepția Dianei care e deșteaptă!

Mona: Deci să înțelegem că, deși tu ești cea mai proastă femeie din existență, din când în când, uiți de prostia ta esențială – și anume, atunci când intri în dialog cu alte proaste, așa ca noi...

Diana: Eu nu sunt proastă!

Nina: Exact! Pot dialoga cu voi, dacă vă recunoașteți prostia: eu trebuie să mă văd puțin în voi, ca să am un minim de contact dialogal cu voi... Altfel dialogul nu este posibil... De exemplu, cu Diana nu pot dialoga... Deoarece ea refuză prostia, eu nu mă pot oglindi mai deloc în ea... Și fiindcă eu refuz aproape total deșteptăciunea, ea nu se poate oglindi mai deloc în mine... Dialogul este posibil doar în măsura în care putem vedea măcar o umbră a sinelui nostru în cealaltă... Dacă Diana ar recunoaște, pentru o clipă măcar, că este proastă, în exact acea clipă, dialogul nostru ar deveni posibil...

Diana: Aici are dreptate!... Dacă Nina ar recunoaște, măcar pentru o secundă, că este deșteaptă sau că eu sunt deșteaptă, sau (de ce nu?) că eu sunt mai deșteaptă decât ea, atunci, în acea secundă, dialogul nostru ar fi cu puțință...

Mona: Ceea ce ziceți deci voi acum este că dialogul este oglinda în care te vezi pe tine, reflecția care îți dă impresia că cealaltă îți seamănă, că are o legătură cât de mică cu propria ta ființă... Dar problema este că, de obicei, dacă trecem de această iluzie a asemănării spre a intra mai în profunzime, vedem că ne-am înșelat, că impresia asemănării era doar o impresie și că dialogul nu este posibil... Tu ce părere ai Angela? Pentru tine ce este dialogul?

Angela: Știți deja: repetare... Repetarea de care vorbesc eu unifică toate teoriile voastre filosofice în una singură. Ea explică și ce este dialogul (repetare) și cum se manifestă el (prin repetare), și care este motivația lui (repetarea) și care este finalitatea lui (repetarea)... Nu există ceva pe care repetarea relativă să nu-l poată explica...

Mona: Ok... Și cum îți explici, de exemplu, greutatea dialogului sau chiar imposibilitatea stabilirii lui între o proastă și o deșteaptă, între prostie și deșteptăciune, între Nina și Diana: între cea mai proastă femeie din existență și cea mai deșteaptă femeie din univers, între proasta proastelor și deșteapta deșteptelor?

Angela: Simplu: fiecare din ele este total absorbită în repetarea unei realități specifice: una de prostie, cealaltă de deșteptăciune... Părerea comună pune în antiteză aceste două realități... Și când ele se angrenează în dialog, dacă se manifestă în cadrul părerii comune, adică, cum ar veni, cu noi de față, ele nu se pot intersecta și nu pot comunica...

Dar dacă ar rămâne singure... nici măcar nu ar discuta despre prostie și deșteptăciune, ci despre cu totul altceva. Ființele nu pot să se întâlnească prin esența lor, ci doar prin aparența care le este specifică... Și deși esența lor este de fiecare dată repetare (nu are cum să fie altceva: de exemplu, prostie care se repetă, deșteptăciune care se repetă, dialog care se repetă sau repetare care se repetă), atâta timp cât această esență a repetării rămâne relativ invizibilă (prin lipsa repetării centrate pe repetare), esențele par distincte... Cât timp vorbim, comunicarea nu prea este posibilă, iar tăcerea este doar o iluzie de comunicare: dialogul rămâne deci o simplă repetare ușor variabilă și nimic altceva...

Mona: Te ascult, dar nu prea înțeleg... Mie mi se pare că tu susții nu doar că dialogul nu este posibil, ci chiar mai mult de atât: că el nu există!... Și aici se vede că te înșeli! Oare noi două nu dialogăm?

Angela: Dacă dialogul se vrea a fi doar o succesiune de replici, de întrebări și răspunsuri, de observații și argumentări, atunci da: această succesiune există... dar nu este... De ce? Simplu: această succesiune este și ea doar o repetare relativă: întrebările se repetă, răspunsurile se repetă, argumentele se repetă și, mai ales, limba aceasta prin care ele se manifestă este mai mereu aceeași: adică se repetă... Deci acest dialog-succesiune nu există ca dialog și succesiune, dacă prin acestea tu înțelegi altceva decât repetare extrem de puțin variabilă...

Diana: Mi se pare că Angela are dreptate... Așa că pe moment accept poziția centrală pe care o joacă în dialog repetarea: repetarea cuvintelor, a sensurilor, a propozițiilor, a frământărilor, a întrebărilor, a justificărilor, a poveștilor ș.a.m.d. ... De asemenea, m-am gândit atent la faza cu oglindirea prin dialog... și mi-a venit ideea să testăm această ipoteză!

8. Dialogul proastelor

Mona: Să o testăm!... Dar cum?

Diana: Uite cum: o să presupunem pentru o clipă, prin reducere la absurd, că eu nu sunt deșteaptă, ci dimpotrivă, că sunt chiar proastă și încă nu orice proastă, ci proasta proastelor, cea mai proastă de pe fața pământului...

Nina (bucuroasă): Vai de mine! Sora mea!... Nu mai sunt singură!... Sunt așa emoționată!... Hai să te îmbrățișez!... (*Se duce și o îmbrățișează...*) Ce proastă ești tu Diana! De ce nu ți-ai recunoscut de la început prostia? Era cât pe ce să mă păcălești cu povestea ta legată de deșteptăciune... Mă bucur că ți-a venit și ție prostia la cap!... Hai să închinăm fetelor!... (*Fetele ridică paharele...*) Trebuie să sărbătorim această clipă de prostie și să ne bucurăm de ea atât cât durează, fiindcă, din păcate, presimt că nu o să țină prea mult!

Angela: Hai noroc, proastelor! Cine sunt cele mai proaste femei din istorie?

Nina (cu entuziasm): Noi suntem! Ura!... Trăiască prostia!!

Diana: Trăiască prostia supremă și să fie cât mai proastă cu putință!

Mona (ironică): Bravo! Ați văzut că dialogul funcționează? Ce am zis eu?...

Diana: Nu mai funcționează! Mi-a trecut prostia!

Nina: Ce păcat, erai o proastă așa de frumoasă!!

Diana: Mulțumesc! Dar am avut doar un mic moment de rătăcire care acum mi-a trecut... Sunt din nou deșteaptă fetelor!

Nina: Of!!... Ce păcat că prostia ține așa de puțin! Ce păcat că prostia trece așa de repede!... Uite: ca să mai prelungim puțin momentul dialogului atins prin oglindire, o să intru și eu în jocul Diane și pentru un moment (și doar pentru un moment) o să presupun și eu, prin absurd, că sunt deșteaptă, cea mai deșteaptă femeie văzută vreodată de privirea umană, deșteapta supremă, adică și femeie și deșteaptă în același timp, sub același raport, în aceeași propoziție...

Diana (surprinsă și emoționată): Îmi vine să lăcrimez!... Nina ai zis cumva că ești deșteaptă?... Cred că nu am auzit bine!

Nina: Am zis! Uite – repet: sunt cea mai deșteaptă femeie din lume!

Diana: Nu ești! Eu sunt cea mai deșteaptă!... Dar mă bucur nespun că mai este o deșteaptă așa ca mine... Hai să te îmbrățișez repede, că deșteptăciunea se ofilește cu repeziciune: e aici pentru o clipă, iar în clipa următoare dispare ca și cum nici nu ar fi fost...

Pentru o clipă crezi că știi ceva și în clipa următoare realizezi că de fapt nu știi mai nimic... (*O îmbrățișează pe Nina...*)

Ești așa de frumoasă când ești deșteaptă!

Nina: Mulțumesc Diana! Dar să știi că sunt la fel de frumoasă și când sunt proastă, ba poate atunci sunt chiar mai frumoasă!

Mona: Hai noroc fetelor! Magia dialogului: iat-o în manifestare: Trăiască deșteptăciunea! Trăiască fetele deștepte, că ele conduc lumea!... (*După ce ciocnesc paharele fetele se așează pe canapea și pe fotolii...*)

Angela: Să înțeleg oare că dialogul proastelor a luat sfârșit? Să înțeleg că prostia nu se mai repetă?... Nu pot să înțeleg așa ceva!... Dacă suntem toate deștepte, cine mai rămâne să facă pe proasta?... Nu vă jucați fetelor cu extremele!... Repetarea variază între extreme, ce-i drept destul de puțin, dar e bine să păstrăm echilibrul delicat existent între ele, ca să nu răsturnăm lumea din repetarea ei cotidiană...

Nina: Ai dreptate! Mi-a trecut! Sunt din nou proastă!... Cineva trebuie să fie proastă pe acest pământ, ca să păstrăm echilibrul, iar eu sunt proasta perfectă! Priviți la mine: nu am față de proastă?... Nu arăt a proastă? Nu sunt eu oare cea mai proastă dintre proaste?... Proasta supremă?

Diana: Ba da Nina! Tu ești proasta noastră prea-iubită! Tu ești întruchiparea printre noi a prostiei și noi te prețuim nespus pentru asta!... Scuză-mă, dacă te-am jignit făcându-te deșteaptă!... Prostia ta este fără limite și nimic nu se poate pune în calea ei... (*Zâmbind:*) În afară de o deșteaptă ca mine!...

Mona: Bine că ne-am lămurit! Iată un nou dialog de succes: am ajuns exact de unde am plecat...

Diana: La o poezie?

Angela: Da!... Poezia... repetării...

(*Fetele rămân un moment în tăcere semnalând publicului că piesa s-a sfârșit...*)

Examen la filosofie

Dedicatie:

*Pentru toți proștii care și-au făurit un destin din filosofie
și pentru toți filosofii care au descoperit un sens în prostie...*

Personaje:

trei profesori: Libetar, Traveri și Mucedafi
și trei studenți: Artavi, Cridan și Galizen.

*(Profesorii la catedră – citesc ceva cu atenție... Studenții în sala
de examen – stau relaxați și scriu ceva... Tensiune în aer...)*

(Undeva – nu se știe unde... Cândva – nu se știe când...)

I

Libetar: Dragi colegi... Am primit lucrările voastre și le-am citit cu interes... Mi-a atras îndeosebi atenția lucrarea lui Artavi care este foarte îndrăzneță în afirmații...

Te rog domnule Artavi să-ți susții poziția.

Artavi: Domnilor profesori, stimați colegi, lucrurile sunt cât se poate de simple: filosofia e o prostie...

Mucedafi: Vai de mine! Ai scris așa ceva în lucrare?... Dar cum ți-ai permis?... Ne facem de rușine!... Domnule student vă rog să vă controlați limbajul!... Vă rog să vă exprimați academic!

Artavi: Îmi mențin poziția... Și mă exprim foarte clar când vă spun că, deși cele mai multe din cuvintele importante pentru filosofie se pot găsi în dicționarele de profil, unul (poate cel mai important) lipsește din ele: vorbesc evident de cuvântul „prostie”...

Cu alte cuvinte, academia cam ignoră prostia, iar acest fapt îi creează un dezavantaj major în încercarea ei de a înțelege realitatea lumii în care trăim... Prin urmare, eu m-am decis să intervin direct pentru a combate această lipsă conceptuală esențială... Altfel spus, vreau să introduc conceptul de prostie în esența ideatică a filosofiei și să-i atașez un conținut academic de exemplificări practice cât mai variate spre a-i demonstra importanța lui pentru înțelegerea filosofiei umane...

Prostia a fost nepermis de mult neglijată până acum, iar rezultatele acestei neglijențe se văd mai peste tot în academismul

filosofic... Iată deci: asta vreau eu: să introduc conceptul de prostie în filosofie și să-i dau conținut academic...

Traveri: Adică cum să-i dai prostiei conținut academic?

Artavi: Observând că filosofia în esența ei nu este altceva decât prostie și constatând astfel că mai toți academicienii care studiază filosofia nu studiază altceva decât prostiile ce le-au spus niște proști cu carte într-un context cronotopic oarecare...

Mucedafi: Uitați ce domnule student... Nu vă permite!... Cu alte cuvinte, dumneavoastră mă faceți pe mine prost?

Artavi: Nu domnule profesor, dumneavoastră nu sunteți prost... Sunteți doar o imitație jalnică a prostiei...

Mucedafi: Poftim? Vă rog să nu mă jigniți!

Artavi: Dar nu vă jignesc deloc... Vă spun doar adevărul... Dar numai dacă îmi permiteți!

Mucedafi: Vă rog!

Artavi: Atunci să vă întreb ceva... Sunteți filosof?

Mucedafi: Cine? Eu?... *(După o ușoară ezitare:)* Nu... nu cred... Filosofi sunt cei pe care eu i-am studiat și a căror operă o predau studenților... Eu sunt doar... profesor de filosofie...

Artavi: Păi vedeți?!... Atunci nu sunteți prost! Sunteți doar o imitație jalnică a unei prostii originale... Doar filosofii sunt proști cu adevărat... Profesorii de filosofie doar le imită cu stângăcie prostia... Așa că dați-mi voie să-i întreb pe toți cei de față: este vreun filosof în sală?

(După un moment de tăcere:) Atunci iată: în această sală doar un singur filosof vorbește... și acela sunt eu!

Libetar: Bravo Artavi! Văd că ai curaj nu glumă!... Dar eu nu înțeleg prea bine ce vrei să spui... Ți-am citit lucrarea și am impresia că pe mine problema aceasta mă depășește... Nu știu mai nimic despre prostie... Așa că nu mă pot pronunța... Poate colegii mei să fie experți în prostie, dar eu nu sunt... Și cred că nici ei nu sunt experți în acest subiect...

Artavi: Păi atunci sunteți proști!... Cum puteți preda filosofie, dacă nu știți nimic despre esența ei? Pur și simplu, habar nu aveți ce predați...

Mucedafi (către ceilalți profesori): E nebun!...

Libetar: Domnule student... Dumneata ori ești nebun, ori ești genial... Ai descoperit dumneata ceea ce toți filosofii dintotdeauna au căutat și nici unul nu a găsit – anume, esența filosofiei?

Artavi: Da domnule profesor!... V-am spus: ei nu au descoperit nimic, fiindcă erau proști – și fiind proști nu au fost capabili să descopere nici măcar prostia aceasta evidentă prezentă în tot ce există...

Traveri: Dumneata ce înțelegi prin prostie?

Artavi: Ceea ce nu înțelegeți dumneavoastră, domnule profesor Traveri...

Traveri: Anume?

Artavi: Anume, exact asta: prostia este ceea ce dumneavoastră nu înțelegeți... E ceea ce vă scapă din realitate... E acel ceva pe care îl întâlniți mereu în viață, dar niciodată, până acum, nu l-ați putut numi... E răspunsul la orice întrebare fundamentală pusă vreodată în metafizică, teologie, politică, economie, etică, estetică ș.a.m.d.

Nimic nu are sens fără prostie... Prostia însă explică totul: de aceea, dacă nu înțelegeți prostia, nu înțelegeți nimic din filosofie... Iar cel care predă ceea ce nu înțelege nu poate fi decât un prost...

Libetar: Argumentele dumitale au ceva substanță, dar parcă sunt prea dur spuse...

Artavi: Vreți să le mai îndulcesc?... Să pun niște zăhărel vorbulistic în ceaiul filosofic, să-l poată bea copilașii în ale filosofiei?... Ce e asta domnilor? Vorbele mele sunt prea amare pentru gustul dumneavoastră? Ne ascundem de realitate? Dar unde suntem aici? La vreo grădiniță? Sau suntem printre adulți?...

Lucrurilor trebuie să li se spună pe nume... Iar dacă încă nu știți, vă informez eu acum că nu există Moș Crăciun, universul nu este magic, îngerii nu există, iar filosofii sunt niște proști...

Dar nu doar ei... Toată lumea e proastă... Orice om e prost și aceasta e realitatea: prezența prostiei le explică pe toate, iar lipsa ei nu explică mai nimic...

Aveți vreo întrebare? Răspunsul este „prostia”!...

De exemplu: de ce vă certați cu cineva?... De exemplu, cu mine... Răspunsul este „prostia”... Eu sunt prost, voi sunteți proști... și fiind proști, nu ne putem înțelege, chiar dacă aparent vorbim aceeași limbă...

II

Cridan: Am eu o întrebare... dacă îmi permiteți să intervin... Te-am ascultat cu atenție și parcă, când te aud vorbind, mi se rupe firul... Nu înțeleg...

Artavi: Nici nu ai cum! Ești prost!... Dar pune, te rog, întrebarea...

Cridan: Mulțumesc de compliment...

Artavi: Cu plăcere...

Cridan: La întrebarea aceasta au reflectat mulți filosofi spre a-î găsi răspuns: Ce este virtutea?

Artavi: O prostie...

Mucedafi (vizibil iritat): Extraordinar!... Cât tupeu! Nu se poate așa ceva! În calitate de profesor de etică trebuie să intervin... Domnule... virtutea este cea mai înaltă calitate umană... Cum puteți spune că e o prostie?

Artavi: Vai... dar sunt atâtea argumente... De exemplu, câți pun în practică virtuțile?... Și dacă nu le pun în practică, de ce nu o fac?... Dacă oamenii, în general, ar fi virtuoși, cum susțin unii proști, sau dacă ar fi capabili de virtute, cum susțin alți proști, oare am mai trăi în lumea în care trăim? În lumea aceasta plină de exploatare, de teamă, de ipocrizie, de violență, de minciună, de lăcomie, de ură, de sărăcie, de invidie, de hoție, de corupție, de violențe, de războaie și de abuzuri de toate felurile?...

Nu domnilor!... Dacă virtutea ar fi altceva decât o prostie, lumea în care trăim ar arăta cu totul altfel... Dar fiindcă mai toată lumea crede despre virtute că e o prostie, lumea arată exact așa cum o vedeți...

Dacă ar crede că virtutea ar fi altceva decât prostie, de ce nu o pun în practică?... Unde e omul virtuos?... Unde e cel care nu se teme de adevăr?... Unde se ascunde virtutea?... După viciu?...

Da domnilor! Virtutea e o prostie... Iar dacă credeți că ea e altceva decât prostie, atunci nu înțelegeți mai nimic din lumea în care trăiți... Aceasta e situația brută a viciului care controlează lumea aceasta... Dar în momentul în care pricepeți că virtutea este doar o altă prostie filosofică, toate lucrurile vor începe să capete sens... Virtutea nu explică mai nimic, viciul explică aproape orice...

Virtutea nu are nici un sens, dacă nu luăm în calcul prostia...

III

Galizen: Am și eu o întrebare pentru colegul nostru, iată foarte entuziasmat, fiindcă a descoperit... prostia... Ce este inteligența?

Artavi: Simplu spus inteligența este prostie... Ba mai mult de atât: cu cât un om se crede mai inteligent, cu atât este mai prost... Cel care crește în convingere că este inteligent crește direct proporțional în prostie... Inteligentul nu pricepe mai nimic din ce-l înconjoară, dar prostia lui cea mai mare e că el crede că pricepe...

Omul care nu știe că este prost este prost...

Dacă ar fi însă foarte prost și s-ar recunoaște ca atare, ar pricepe instantaneu că există o explicație – una singură: prostia...

De exemplu: de ce și-ar pierde niște oameni vremea punând întrebări prostești într-un examen ca acesta, iar alți oameni ar sta cuminți și ar răspunde acestor întrebări cu răspunsuri la fel de prostești?

Răspunsul? – De proști! De aia!... Dacă știi că ești prost, nu pui întrebări – cine să-ți răspundă?... Ceilalți sunt la fel de proști ca și tine... Dacă știi că ești prost, nu dai răspunsuri – cine să le înțeleagă?... Toți sunt proști: și cei care întreabă, și cei care răspund...

Mucedafi: Deci, după capul dumitale, examenul acesta este o prostie... Dar atunci de ce ai mai venit la examen?

Artavi: De prost domnule profesor... Eu fiind prost și știind că sunt prost, ca orice prost, am o mare prostie în cap: cred că pot explica prostia celorlalți... Ori, prostia nu poate fi explicată și nu poate fi înțeleasă... Prin urmare, demersul meu este relativ inutil... Și totuși îl fac... De ce?... De prost, de aia!

Cu alte cuvinte, eu... fiind prost... găsesc o oarecare plăcere în a-mi prinde mintea cu proștii, iar voi, ceilalți, fiind proști, stați de vorbă cu un prost...

Traveri: Tu crezi că e dificil să vorbești altora despre prostie?

Artavi: De cele mai multe ori, nu e greu, e aproape imposibil... Cine conștientizează existența esențială a prostiei descoperă, deopotrivă, și un neajuns imposibil de înlăturat, și un avantaj greu de ignorat – de obicei, știința că prostia nu are leac te oprește din acțiunea relativ inutilă de a-i căuta tămăduire...

Înțelegerea prostiei și comunicarea acestei înțelegeri par a se exclude una pe alta – și aici se pare că, uneori, nu sunt decât două variante: dacă înțelegi corect profunzimea prostiei, atunci nu are nici un rost să încerci să comunicai această înțelegere – proștii nu vor înțelege ce vrei să le comunic... Iar dacă nu o înțelegi corect și prostia nu e decât o iluzie, atunci ar fi o prostie să încerci să comunicai această posibilă înțelegere greșită a prostiei... Oricum am privi lucrurile, atunci când devenim prea profunzi în prostie, gura noastră ar cam trebui să tacă...

Mucedafi: Și atunci tu de ce vorbești?

Artavi: Eu vorbesc din cauza prostiei – chiar nu am găsit nici un alt motiv mai bun de a vorbi azi aici... Dar mai am încă un motiv de o oarecare importanță în acest context: joaca...

Traveri: Te joci cu prostia?

Artavi: Încerc mereu să mă joc cu proștii indicând, mai în glumă sau mai în serios, spre prostie... Dar proștii, fiind proști prea serioși, nu prea știu de glumă...

Să te joci cu seriozitatea – iată o cale regală spre cunoașterea mai bună de sine...

Să consideri în joacă ceea ce alții iau (prea) în serios – iată o metodă de (mai bună) înțelegere a realității...

De cele mai multe ori, „seriozitatea” unora nu e decât o glumă bună de care, odată conștientizată, nu te prea poți abține să nu râzi...

Jocul deschide mereu orizontul de dincolo de orizont – jocul cu seriozitatea ne arată adevărul așezat dincolo de prostia serioasă – dincolo de jocul de-a seriozitatea...

Doar cel care ia în serios jocul poate considera în joacă seriozitatea: seriozitate și joacă – iată cele două fețe ale aceleiași realități: seriozitatea se joacă, iar joaca este serioasă...

Traveri: Și pe ce se bazează acest joc?

Artavi: Pe prostie, doar pe prostie... E extrem de multă prostie în seriozitate, mai ales atunci când prostul ia prostia în serios... Și e suficient de multă prostie în joacă, încât să avem cu ce ne juca...

De aceea, oamenii rezistă cu greu puterii de seducție pe care o are jocul (de seducție) – iar cei care rezistă cu stoicism jocului sunt doar proștii care iau (prea) în serios seducția...

Seriozitatea nu e un lucru serios, mai ales când are la bază prostia... În acest caz, seriozitatea e doar un joc de-a seriozitatea... Și de aici vine, de cele mai multe ori, penibilitatea actului de a fi serios...

Cel care nu înțelege că se joacă este jucat... cel care nu pricepe ce se joacă, cum se joacă, când se joacă și unde se joacă nu înțelege mai nimic din viață...

Traveri: Tu crezi că viața se joacă?

Artavi: Da... Viața se joacă: de multe ori, se joacă cu seriozitate de-a seriozitatea – cu alte cuvinte, joacă atât de prost, încât uită că se joacă – de aici vin și nenumăratele complicații ale jocului neconștientizat (numit seriozitate) pe care ea îl joacă...

Această uitare (care e mai mult o ascundere neserioasă față de natura ontologică a jocului) poate fi însă depășită prin marea putere de revelare pe care o are actul de a te juca cu seriozitatea – astfel, ne aducem repede aminte că omul nu e un animal serios, ci doar unul care se joacă (destul de prost) de-a seriozitatea...

Cel care își aduce aminte că se joacă își aduce aminte că este om... Cel care nu uită că se joacă, mai mereu, prin această simplă conștientizare a jocului, stăpânește jocul... Dacă nu știi că joci, ești stăpânit de joc... dacă devii conștient de el, jocul devine o plăcere...

Cel care nu știe să se joace cu vorbele, nu știe să filosofeze... De aceea, a scoate jocul din filosofie, e doar a te gândi serios la prostie...

Traveri: Având în vedere cele spuse de tine despre joacă, până la urmă, pentru tine prostia este un lucru serios sau e ceva care trebuie abordat doar în joacă?

Artavi: Nu există un lucru mai serios decât prostia... Și nu există o bază mai solidă pentru filosofie decât joaca cu prostia clientului cercetat filosofic, chiar dacă o bună dovadă de prostie este tocmai aceea de a lua în serios jocul filosofic...

Prin urmare, prostia filosofică e un lucru atât de serios, încât, de cele mai multe ori, trebuie tratată doar în joacă: cu ironie, sarcasm, cinism și chiar batjocură, mai ales dacă se dovedește a fi rezistentă la umorul rafinat și la comedia subtilă...

Traveri: Așadar, tu recomanzi ca strategie de apropiere față de prostie jocul filosofic plin de umor?

Artavi: Arareori este nevoie de o strategie mai bună decât aceasta atunci când ne apropiem de o prostie filosofică evidentă... A o lua în serios ar fi doar un semn de prostie...

Traveri: Dar chiar tu ai spus că prostia este un lucru serios...

Artavi: E drept că prostia poate fi un lucru extrem de serios... Dar numai când înțelegi umorul din prostie, înțelegi prostia cu adevărat...

Știu că prostia poate fi și tragică... Dar numai când vezi partea comică din prostie, devii capabil să realizezi în profunzime de ce este ea esență de filosofie...

Iar odată cu descoperirea faptului că esența filosofiei este prostia toate problemele filosofiei au fost rezolvate... Filosofului nu-i mai rămâne nimic de făcut... Dar el, fiindcă e prost, nu înțelege pe deplin importanța prostiei și continuă să filosofeze, chiar dacă nu mai e cazul să o facă... Prostia este, deopotrivă, început, conținut și sfârșit de filosofie...

Prin urmare, când prostul vorbește, filosoful trebuie să tacă... Iar când filosoful vorbește, el o face, doar fiindcă fie nu știe, fie mai uită și el că e prost...

Doar știți că se zice că „prostia nu are limite”... Și e adevărat... De aceea, înțelegând infinitatea prostiei, filosofia trebuie să-și recunoască limitele...

Traveri: Care sunt aceste limite?

Artavi: Una din ele este să încerci să înțelegi și să explici lumea fără a lua în calcul axioma prostiei... Dacă pornești de la axioma prostiei, filosofia se limpezește: prostia explică totul... Lucrând însă cu ipoteza falsă a omului ne-prost filosofia nu poate ajunge decât la confuzie: în lipsa prostiei umane mai nimic din peisajul cultural uman nu mai poate fi explicat cum se cuvine...

Lumea are un secret destul de bine păzit... și acest secret este prostia... Lumea e proastă și proastă fiind vrea să-și țină prostia secretă... Însă cine îi află lumii această taină află cam tot ce merită să fie știut despre lume – află taina care explică cam tot ceea ce poate fi explicat...

Traveri: Taina omului este prostia?

Artavi: Evident... Pur și simplu, oamenii sunt proști... De aceea, nu e cazul să te obosești prea tare pentru a le explica ceva, fiindcă oricum nu vor pricepe mare lucru...

Și tot așa, nu e cazul să te frământă prea tare pentru a-i pricepe, deoarece, pe de o parte, fiind prost, oricum nu-i vei înțelege și, pe de altă parte, ei fiind proști nu prea e mare lucru de priceput în ceea ce-i privește...

Prostia explică lipsa de înțelegere, dar prostia nu poate fi înțeleasă... Ea poate fi însă mereu constatată...

Prostia este instinctiv recunoscută, dar omul nu vrea ca ea să fie cunoscută... Iar ascunzându-și de sine prostia, omul își dovedește prostia...

De aceea, cel care nu știe că e prost, e prost, iar cel care știe acest lucru este tot un prost... Astfel, prostia este stăpână peste lume și va domni peste ea atâta timp cât va mai fi prostie în lume... Și doar un prost ar putea să creadă că vreodată prostia va dispărea din lume...

Traveri: Și de ce nu ar putea să dispară?

Artavi: Fiindcă lumea e proastă: e prost generată, prost transformată și prost explicată... Iar prostia ei i-ar fi evidentă omului de la o poștă, dacă el nu ar fi așa de prost precum este: prost generat, prost transformat și prost explicat...

Cu alte cuvinte, e atât de prost, încât se așteaptă ca prostia să dispară din lume...

Dovada ultimă de prostie a umanului este, așadar, incapacitatea acestuia de a-și vedea și de a vedea prostia... Și cum ar putea vreodată un prost să înțeleagă prostia?... Mai ales că omul e atât de prost, încât, chiar și atunci când știe că lumea e proastă, se miră mai mereu în momentul când se întâlnește cu prostia din lume...

Practic omul nu prea are conștiință... iar cine vorbește de conștiință la oameni nu prea știe despre ce vorbește: oamenii nu sunt conștienți – sunt doar proști! Prostia le ține loc de conștiință și acest lucru se vede mai mereu în ceea ce ei gândesc, vorbesc sau înfăptuiesc...

Traveri: Domnule student, la câte idei ai despre prostie cred că ai putea scrie despre ea un întreg tratat...

Artavi: Aș putea, dar nu mai e nevoie – e deja plină literatura filosofică de tratate proaste construite în marginea unor idei gândite prost și exprimate prin cuvinte prost alese și prin propoziții prost alcătuite despre tot felul de prostii... Credeți că mai e nevoie de o prostie în plus?

Traveri: Chiar tu zici că acest lucru este inevitabil: ce ar putea să scrie un prost, dacă nu prostii?

Artavi: Aveți dreptate – am scris și eu câte ceva despre prostie, după cum ați putut vedea și în lucrarea mea. Dar un lucru nu mi-e încă destul de clar – cum se face că, deși știu câtă prostie e în lume, încă mă mai surprinde prostia, chiar și pe mine, apostolul ei?

Traveri: Prostia pentru tine se pare că e mereu un cuvânt cu dublu sens... Nici mie nu mi-e deloc clar dacă tu chiar ești prost sau doar faci pe prostul...

Artavi: Ce vorbe ciudate... Cum s-ar putea oare ca un prost să facă pe prostul?... Și cum e posibil ca un alt prost care are de-a

face cu primul să nu fie capabil să distingă adevărata prostie de imitația ei?

Traveri: Se pare că tu chiar ai luat prostia în serios și ți-ai prins mintea cu ea..

Artavi: Da... Se prea poate că, azi-mâine, proștii vor da citate din mine atunci când vor dori să vorbească despre ființa lor... Deși ne cunoaștem prostia, nu știu de ce căutăm uneori ca ea să ne fie confirmată și de niște proști celebri... a căror celebritate, adeseori, se datorează tocmai faptului că prostiile pe care ei le-au susținut au fost și încă sunt mult exagerate față de proastele afirmații intrate deja în cotidian... Cultura proastă se înnoiește, din când în când, cu câte o nouă prostie vecină cu aberația și cu absurdul... Și astfel, mai mereu, înțelepciunea filosofică nu e decât o mare prostie, iar filosoful așa zis serios nu e decât acela care susține prostește, cu argumente cât mai proaste, cel puțin o prostie imensă, evidentă de la o poștă...

Traveri: Cum e prostia aceasta a ta cu prostia?

Artavi: Aceasta nu e chiar o prostie oarecare... Ci e esență de filosofie!... Păcat însă că în ea e prea multă prostie... Atât de multă, încât e destul de dificil ca ea să fie înțeleasă de proștii amatori de filosofie... Prostia este peste tot, dar mai nimeni nu vrea să o vadă!

Traveri: Au mai fost filosofi revoltați și pesimiști, dar parcă tu îi întreci pe toți în profunzime (era să zic în prostie)...

Artavi: Exagerați!... Eu nu întrec pe nimeni în nimic... Sunt doar un prost oarecare... Însă e adevărat că s-ar putea să fiu cel mai mare filosof în viață, tocmai pentru că spun ceea ce știe mai toată lumea: anume, că filosofia e o prostie...

Prostia e tabu în societatea noastră: nimeni nu vrea să vadă, să audă sau să vorbească despre prostie, deși ea e pretutindeni prezentă... E atât de infiltrată în psihicul uman și în societate, încât lumea s-a obișnuit cu ea – e, pur și simplu, normal să fii prost fără să știi că ești...

Fiindcă e proastă și fiindcă are în cap tot felul de prostii, lumea are o părere proastă despre prostie... Ea zice: „Dacă prostul ar gândi, ar gândi numai prostii!” – și crede, astfel, că prostul nu gândește sau că dacă gândește, gândește prost... Și într-un mod ciudat chiar are dreptate, fiindcă tocmai aici e secretul: gândirea în sine e un fenomen prostesc... Oricine gândește gândește prostii: se gândește la prostii (fantezii, fabulații, deliruri, fantasme) și gândește extrem de prost gândindu-se că, chiar dacă se gândește numai la prostii, el nu e prost – un prost oarecare, ca tot prostul...

Libetar: După cum vorbești uneori despre prostie mi se pare că după tine prostia e până la urmă o calitate, iar a face uneori pe cineva prost e a-i face, de fapt, un compliment...

Artavi: Nu-i spui astfel nimic altceva decât că are calitatea de om – umanul și prostia sunt aproape același lucru... dacă zici om sau zici prost, tot aia zici... Nu e mai nici o diferență... Prostia e cotidiană, e infiltrată peste tot la vedere și în umbră, dar ea nu se ascunde prea tare – orice prost poate să o vadă – însă el nu o vede cum se cuvine, tocmai fiindcă e prost... Prostul are privirea filtrată de propria prostie... Și, de aceea, omul e prost și proastă e și a lui filosofie...

Prin urmare, prostia explică totul, filosofia nu explică nimic...

IV

Mucedafi: Dar dumneata susții că ești filosof...

Artavi: Desigur... Din câte cunosc eu, sunt singurul filosof serios din țară...

Galizen (zâmbind): De ce? Fiindcă ești prost?

Artavi: Nu Galizen... Proști suntem cu toții... Eu sunt filosof, printre altele, fiindcă știu că sunt prost, că toată lumea e proastă și că prostia explică orice...

Cridan: Trebuie să recunoaștem că Artavi zice el ceva cu filosofia lui... Iată o esență a filosofiei, aș zice destul de ignorată în ultima vreme, dacă nu dintotdeauna: prostia... Într-adevăr: prostul știe multe, mai puțin că e prost și că vorbește prostii...

Prostia pare să fie imună la procesul conștientizării de sine... prostul, cu cât e mai prost, pur și simplu, crede că e mai deștept și, astfel, nu-și poate vedea prostia... Cum zicea marele filosof Socivor: „Fugiți de înțelepciune, fiindcă doar vă prostește de cap!”

Artavi: Foarte bun citatul... Mai bine să fii prost și să știi că ești, decât să fii prost și să crezi că ești altceva...

Iată, prin urmare, esența înțelepciunii: Eu sunt prost... Tu ești idiot... El e imbecil... Ei sunt tâmpiți... Voi sunteți cretini...

Mucedafi (iritat): Nu, nu, nu!... Vă rog să vă controlați limbajul!... Iar dincolo de problema pe care o aveți prin limbajul vulgar pe care îl folosiți e cazul să vă spun că nu se poate să reducem filosofia la prostie!... Atâția oameni iluștri au cugetat asupra adevărilor vieții și ne-au lăsat opere însemnate pline de raționamente și intuiții care argumentează că omul este într-adevăr necunoscător (era să zic prost) de la natură, dar este dator față de sine și de societate să crească în înțelepciune...

Artavi: Omul nu poate să crească decât în prostie domnule profesor... Dacă el crede că, înaintând în înțelepciune, înaintează în altceva decât în prostie, atunci se înșeală amarnic... Filosoful autentic pleacă de la necunoașterea aceea naturală de care vorbeați și ajunge, încetul cu încetul, cu mari eforturi, la o necunoaștere și mai mare...

Fiecare zi în care nu conștientizăm din ce în ce mai profund cât de proști suntem este o zi pierdută pentru filosofie și pentru înțelepciune... Înțeleptul autentic nu pășește decât pe calea prostiei – din prostie în prostie spre infinit de multă prostie...

În ce privește limbajul, deși, mai ales în relație cu filosofia, prostia ascunsă după un limbaj academic e cam aceeași prostie cu cea ascunsă după un limbaj vulgar... vulgaritatea, cu toate neajunsurile ei, e, de obicei, mult mai sinceră decât ipocrizia academică care sub jargonul său pretențios ridicol nu ascunde decât fie platitudini, fie absurdități, fie fantezme infantile...

Prostia nu e doar pe limbă sau în limbaj, fie el vulgar sau academic – ea este peste tot... și nu își alterează mai deloc esența atunci când, uneori, se manifestă în filosofie sub formă de idioțenie, imbecilitate, tâmpenie sau cretinism...

Libetar: Dar de ce nu-i zici tu, Artavi, acestei esențe a filosofiei, de care vorbești, ignoranță sau necunoaștere, cum i s-a mai spus și despre care ne-au vorbit mulți alți filosofi?

Artavi: Ne ascundem după deget domnule Libetar, facem pe proștii, ne prefacem că nu știm despre ce vorbim, folosim cuvinte slabe, ca să ascundem de noi adevărul cel dur – prostia... De ce ne-am ascunde de adevărul prostiei, dacă acesta este adevărul?

De ce i-am zice prostiei ignoranță sau necunoaștere sau nepricepere sau neînțelegere când putem să-i spunem pe nume?... Cuvântul prostie există – toată lumea știe de el... Să lăsăm deci falsele pudori la o parte și să-l folosim!

Prostia nu este doar ignoranță... e mult mai mult de atât...

Prostia nu este doar nepricepere... e infinit mai mult...

Prostia nu este lipsă de înțelepciune... Prostia este chiar înțelepciunea cea de pe urmă... Ne naștem proști și vom muri proști – acesta este adevărul...

De ce ne-am ascunde de el, cum iată însă că o facem?

Simplu domnilor – din prostie, doar din prostie!

Putem vedea prostia din ceilalți, din scrierile lor, din vorbele lor, din faptele lor, din așa-zisele lor cugetări (care, de obicei, numai cugetate nu sunt), precum și din tot restul înșiruirilor de prostii ce constituie conținutul major al celor mai multe din textele filosofice... Dar ni se spune: „Taci!... Nu arăta cu degetul! Nu e frumos!...” Dar de ce? – vă întreb... De ce să nu arătăm foarte clar spre prostie și să zicem: „Iată prostia! E aici și aici va rămâne în veacul veacurilor!”?

Galizen: Amin!... Colegul nostru are dreptate... Ce este religia dogmatică (cu tot cu teologia ei delirantă), dacă nu e o prostie?... Și totuși uite cum crește și se înmulțește!... De ce?... Colegul nostru ne oferă un răspuns, zic eu, foarte valabil: din prostie...

Privim prostiile oamenilor (pe cele religioase, economice, politice, filosofice) și ne minunăm și nu pricepem: cum pot fi

oamenii așa de proști?... Care să fie explicația?... Colegul nostru vine cu un răspuns care ne lămurește: ce ar putea să facă proștii, dacă nu prostii?... Ce ar putea să gândească proștii, dacă nu prostii?... Cum ar trebui să se comporte un prost?... Evident ca un prost!...

El are dreptate: dacă înțelegem că oamenii sunt proști, cele mai multe din acțiunile lor, înainte aparent inexplicabile, capătă sens – ei fac ceea ce fac din prostie și nu pot face altceva, fiindcă sunt proști și așa vor rămâne în veacul vecilor...

Cridan: Amin... Se pare că argumentele prostiei sunt destul de puternice... Mai că-mi vine și mie să-mi descătusez sufletul și să recunosc în fața voastră că sunt prost... Dar totuși parcă nu am putere... Oare de ce?

Artavi: Fiindcă...

Cridan: Știu... Nu e nevoie să repeți... Fiindcă sunt prost... Dar de ce nu înțeleg cum se cuvine acest lucru?

Artavi: Fiindcă...

Cridan: Știu... Fiindcă sunt prost nu pot pricepe că sunt prost și, astfel, rămân pe mai departe un prost care nu este conștient cum se cuvine de prostia sa...

Și atunci cum facem?... Există vreo cale de a înainta în prostie? Sau, mai precis, în conștientizarea prostiei din noi și din lume?

Artavi: Există...

Cridan: Să nu-mi spui că e prostia, că atunci nu mai ieșim în veci din ea!

Libetar: Amin... Chiar așa e... Nu-i așa Artavi?... Dacă eu am înțeles bine ceea ce tu susții, nu există nici o cale de ieșire din prostie...

Artavi: Ba există...

Libetar: Există?

Artavi: Da...

Libetar: Hai că m-ai făcut curios... Care e calea?

Artavi: De exemplu, pentru o vreme, să privim în jur și în gândurile noastre... și în relație cu orice am vedea sau am auzi, sau am gândi să ne spunem: „Aceasta este o prostie! Hai să înțeleg de ce!”... Atunci când înțelegem că totul este o prostie, vom înțelege mult mai ușor de ce o anumită realitate se bazează în mod esențial pe o prostie...

Sau, altfel spus, dacă știi că ești înconjurat de prostii, e doar o problemă de cercetare detaliată spre a afla mai exact în ce constă proasta esențialitate a unui aspect al realității care ne interesează mai mult la un moment dat...

Fiindcă prostia este esențială pentru tot ceea ce are ființă, ea este ușor de găsit în tot ce există, chiar și cu un minim efort de gândire...

Dacă conștientizezi esențialitatea prostiei pentru ființă, imediat prostia devine mult mai ușor vizibilă, deși ea nu s-a ascuns niciodată în mod serios...

Deoarece prostia se ascunde la vedere, simpla ei conștientizare, prin însoțirea ei cu afirmația „Aceasta este o prostie!”, ne ajută să înțelegem mult mai ușor de ce „aceea” este o prostie și astfel să înaintăm în cunoașterea prostiei din lume și din noi...

Atunci când ne ascundem de prostie, intenționând să îi ignorăm prezența ei esențială, avem impresia că nu vedem prostia și că ea nu ne vede pe noi... Dar ne înșelăm: prostia nu dispăre, doar fiindcă noi alegem să o ignorăm, ci dimpotrivă: se întărește, se dezvoltă, se înmulțește...

Când o arătăm însă cu degetul (zicând „Aceasta este o prostie!”), prostia nu mai stă relaxată, ci e obligată să se pună în mișcare spre a conștientiza din ce în ce mai bine „prostia”...

Prin urmare, dacă ne învățăm să vedem din ce în ce mai ușor prostia, o putem apoi constata în acțiune, la mai tot pasul, fără vreo mare dificultate...

Doar faptul că ne ascundem, la un moment dat, de prostie ne împiedică să conștientizăm esența filosofiei...

Celui căruia nu-i este însă teamă de filosofie trebui deci să înainteze mereu, cu mare curaj, spre prostie!...

Spune-ți, așadar, „Aceasta este o prostie!” – și așteaptă-te ca omul din fața ta să se comporte, mai mereu, ca un prost ce este și nu vei fi dezamăgit, mai niciodată... Iar dacă, în anumite circumstanțe, vrei să știi ce va face un individ, atunci pune-ți următoarea întrebare: „În condițiile date, ce ar face un prost?”... Și iată că gândind în acest fel vei ști, mai mereu, ce vor face oamenii... Doar dacă te aștepti ca ei să acționeze neafecțați de prostie, nu vei putea să le anticipezi mișcările...

De exemplu, înainte de a veni azi la acest examen eu am știut că voi discuta doar prostii cu proștii care vor fi de față – și iată că am avut dreptate – nici nu s-a discutat despre altceva decât despre prostie...

Cridan: Deci tu zici că pentru a înainta în prostie, pentru a conștientiza prostia, cel mai important lucru este să nu uiți mai niciodată de ea... Să îți reamintești mereu că prostia există și că ea are esență explicativă...

Artavi: Întocmai... Prostul nu mai e chiar așa de prost, dacă știe că el e prost, că toți sunt proști, că lumea-i proastă: prost făcută, prost mișcată, de prostie explicată...

Libetar: Toți sunt proști?

Artavi: Toți sunt proști! Doar că prostia variază puțin în intensitate în funcție de purtătorul ei...

Libetar: Unii sunt mai proști decât alții?

Artavi: Evident... Unii sunt proști conștienți de prostie, alții sunt proști obișnuiți, iar alții mustesc de prostie... Unii proști se luptă cu prostia din ei și din lume, cei mai mulți dintre proști își ignoră prostia, iar alții sunt atât de proști, încât chiar și noaptea în somn visează numai prostii... Unii încearcă să diminueze pe cât posibil prostia din lume, alții se lasă purtați de valurile tradiționale de prostie, iar unii au atâtă prostie în cap, încât fie promovează în societate toate prostiile pe care le aud fără nici cea mai mică discriminare, fie se lasă prostiți de propria fantezie spre a crea din ce în ce mai multă prostie în lume... Dar cei mai proști dintre proști sunt, evident, cei care cred că ei nu sunt proști, că oamenii nu acționează prosteste și că lumea nu e proastă în mod natural...

Libetar: Prostia e naturală?

Artavi: Desigur... Prostia e mult mai naturală decât orice altceva... Înainte de orice natura e proastă... Iar natura umană se bazează în mod esențial pe prostie...

Libetar: Nu pe rațiune?

Artavi: Pe ce rațiune? Poate pe proasta rațiune: rațiunea eronată, raționamentul greșit... O fi omul o ființă rațională, dar e una care, de cele mai multe ori, raționează extrem de prost...

De exemplu, majoritatea proștilor sunt prost programați mental să creadă că lumea nu e proastă... Iar din această greșeală de apreciere și previziune vine apoi enervarea sau întristarea lor atunci când, adeseori, constată că lumea chiar e proastă...

Libetar: Chiar e proastă?

Artavi: Chiar e proastă!... De aceea, când te aștepti să întâlnești prostia la tot pasul, prin locurile esențiale sau mai puțin esențiale, nimic nu te mai surprinde...

Când însă nu conștientizezi cantitatea enormă de prostie din univers, ești mereu surprins și mereu te întrebi ca un naiv: „Cum se poate așa ceva? Dar de ce?... Iată încă o nedreptate! Iată încă un neadevăr! Iată încă o josnicie! Iată din nou ipocrizia!... De ce? De ce?” – Și nu găsești nici o explicație valabilă...

Dacă știi însă că totul nu e decât o mare prostie, nimic nu te mai surprinde: doar conștientizezi distrat sau plictisit: „Iată încă o prostie!.. Și încă una!... Și știi răspunsul la orice întrebare... „De ce nedreptate, ipocrizie, minciună?” – Fiindcă oamenii sunt proști, viața e proastă, universul e prost...

Sunt prost făcuți, fiindcă sunt făcuți de prostie, fără prea multă chibzuială, adeseori, dintr-o prostie sexuală... completată, după naștere, cu o grămadă de prostii educaționale și foarte multe prostii social-tradiționale... Prostia fiind arhitectul șef al lumii, de pe urma acțiunii ei nu a putut să iasă decât o lume proastă, plină de proști, capabili doar de prostii, care se gândesc prosteste că lumea nu e proastă și că există în viață alt sens decât prostia: mai multă și din ce în ce mai multă prostie...

Libetar: Bine domnule student... Eu îmi declin competența... Nu știu ce notă să-ți dau... Argumentele tale mă depășesc... După ele ar fi chiar o prostie să-ți dau vreo notă... În plus, recunoști că ești prost, deci ar trebui să-ți dau o notă mică... I-ai făcut și pe marii filosofi și pe dascălii tăi de față proști, deci ar trebui să capeți o notă foarte mică – eventual, să pici examenul și să-l repeți...

Și prostul din mine ar vrea să te pice... Pe de altă parte, argumentele tale pentru prostie, adeseori, par destul de convingătoare, iar tu zici că încă nu le înțelegem bine, doar fiindcă suntem proști... Deci dacă te-aș pica, ți-aș dovedi doar că sunt prost, că examenul este o prostie și ți-aș confirma ipoteza prostiei...

Orice aș face – fie că te-aș pica, fie că ți-aș da zece – aș face o mare prostie, după socoteala ta... Povestea ta despre prostie m-a pus în imposibilitatea de a alege... De ce? Fiindcă tu zici că sunt prost... Poate că așa o fi, dar azi nu cred că vom lămurii problema aceasta... Eu mă abțin deci să te notez și voi mai chibzui la spusele tale... Fiindcă tu... fie ești nebun, fie ești geniu... Dar un lucru e clar: nu ești prost chiar deloc... Am vrut să zic...

Artavi: Nu mai contează domnule profesor... Fie că sunt prost, fie că nu sunt, prostia este stăpână în lume și se constituie mereu în esență de filosofie!

(*Se ridică de pe scaun:*) Acum vă rog să mă scuzați... Eu mă retrag... Prostia mă obosește. Trebuie să-mi refac forțele cu vreo nouă prostie!... La revedere!

Artistele, urâtul și arta

Personaje: *patru pictorițe: Afrodisia – frumoasa frumoaselor, Gabelina – urâta urâtelor, Alcesia – esența esențelor și Elinda – privitoare în semne...*

Locație: *Pe undeva, pe un bulevard, câteva mese, cu scaune aferente, sunt dispuse în fața unei cafenele care se numește Vraja Artistei...*

I

(Îmbrăcată ca o artistă, Elinda intră pe scenă din partea stângă purtând în mână o plasă destul de mare ca dimensiuni...

Când ajunge în dreptul cafenelei, se întâlnește cu Afrodisia...)

Elinda: Salut Afrodisia!... Văd că am ajuns în același timp... O fi vreun semn!

Afrodisia: Servus Elinda!... Ce semn să fie?... Eu sunt realistă. Nu cred în semne!

(Afrodisia este foarte frumoasă și e îmbrăcată după ultima modă... Mai are și o prezență de spirit pe măsură și gesturi foarte delicate...)

Elinda: Nu ai mai ajuns la întâlnirea pictorițelor... Păcat... S-au revelat lucruri fundamentale azi în atelierul Alcesiei...

Afrodisia: Iarăși cugeți prea mult!... Ești o pictoriță... prea... cerebrală... Iar arta ține mai mult de emoție, de intuiție, de instinct... Ți-am mai spus!

Elinda: Ce instinct?

Afrodisia: Instinctul...

Elinda: Care?

Afrodisia: Instinctul... acela fundamental...

Elinda: Care din ele? Pentru că sunt mai multe instincte fundamentale.

Afrodisia: Vezi?! Iarăși complici inutil situația!... Gândești prea mult... Mai bine ai picta!... Vreau să zic – mai des și mai mult... Că până începi tu o pictură te apucă primăvara și până o termini vine toamna...

Elinda: Dar care e graba? Știi doar că mă pornesc mai greu... Apoi, mi-e greu să continui și, în cele din urmă, finalizarea unei

picturi îmi creează uneori o adevărată angoasă existențială... Chiar nu știu când trebuie să mă opresc...

Afrodisia: Oricând...

Elinda: Scuze că te țin de vorbă în fața cafenelei... Ne așezăm la o masă sau le mai așteptăm un pic aici pe celelalte fete?

Afrodisia: Încă nu... Adică da: le așteptăm!... Ce ai în plasă? Te pomenești că ai terminat un tablou și l-ai dus să-l arăți fetelor... Oau!... Țasta da eveniment! Felicitări!... Vreau să-l văd! Sunt foarte curioasă... E drept că eu sunt mai nouă în clubul nostru de pictorițe, dar tu realizezi că eu nu ți-am văzut până acum nici un tablou?... Pot să-l văd?

Elinda: Ăă... nu...

Afrodisia: Hai nu fi sfioasă!... Nu vrei să mi-l arăți?

Elinda: Ba vreau... Dar nu pot... Și oricum nu cred că vrei să vezi tabloul acesta...

Afrodisia: De ce?

Elinda: E destul de urât... Dacă ar fi să mă iau după vorbele fetelor, este chiar urât rău de tot... E de-a dreptul hidos, poate chiar scârbos... E oribil, e dezgustător: aproape că îți vine greața când te uiți la el... E atât de respingător, încât, după o cât de scurtă privire asupra lui, efectiv, te apucă instinctul de a-ți muta privirea în altă parte...

Afrodisia: Hai tu Elinda, nu mai exagera... că nu poate fi chiar așa de bun tabloul tău...

Elinda: Cum să fie bun? E rău... E rău construit, e prost realizat, îți creează instant o impresie negativă... E un tablou urât!... Tu nu înțelegi?... Și apoi, nu e tabloul meu...

Afrodisia: A... Acum înțeleg!... E tabloul Gabelinei! Ea e expertă în urâtenie... Ce caricatură a mai făcut de data aceasta?

Elinda: Nu vrei să știi!

Afrodisia: A... Știu! Urâta aia și-a făcut autoportretul! Doamne ce urâtă e! Și ce urât se îmbracă... Și ce urât vorbește... Și ce urât dansează!... Ce mai: o adevărată artistă!... Toată admirația din partea mea!... Hai, te rog, arată-mi capodopera!

Elinda: Nu pot... Am o rețineră.

Afrodisia: Ce te reține?

Elinda: Subiectul.

Afrodisia: Ce subiect?

Elinda: Figura!

Afrodisia: Ce figură?

Elinda: Modelul!

Afrodisia: Ce model?... Hai, te rog, nu mă mai ține în suspans!... Ce rău îmi pare acum că nu am fost și eu de față când vi l-a arătat!

Elinda: Lasă că e mai bine așa...

Afrodisia: De ce să fie?... Pictura aceasta o fi vreo capodoperă neînțeleasă a artei contemporane, iar eu nu am fost de față la prima ei expunere publică... Nu e bine deloc!

Elinda: Ba eu zic că e mai bine așa...

Afrodisia: Îmi dai emoții!... Știi doar că eu sunt o femeie sensibilă și delicată, și foarte emotivă... Presimt... că ceva nu e în regulă...

Elinda: Vezi? – Semnele!... Tu ai zis că nu crezi în ele, dar să știi că există!

Afrodisia: Bine... Există semne... Hai să-ți fac pe plac... Ești mulțumită?... Acum dă-mi, te rog, plasa (*se întinde spre plasă*)... încet, cu grijă, să nu vătămăm capodopera (*Elinda pune plasa la spate*)... că nu mai am răbdare!... Am deja emoții!... Îmi bate inima cu putere și mă ia cu palpații... (*Mieros:*) Așa că te rog! Ai milă de sănătatea mea și de curiozitatea mea artistică înăscută și atent cultivată!

Elinda: Bine Afrodisia... Sigur că ți-l arăt... Dar te rog să mai ai un pic de răbdare, fiindcă, după umila mea părere, nu ești încă pregătită să-l vezi...

Afrodisia: Eu? Nu sunt pregătită?... Eu?!... care am văzut o grămadă de muzee și de expoziții pline cu urâciuni picturale, pline cu monstruoziități vizuale, cu tablouri infestate cu aberații cromatice, pervertite spre abstractul cel mai abject, degradate compozițional spre simplă întâmplare oribilă aruncată cu scârbă pe pânză și apoi expuse fără jenă spre a etala cu dezinvoltură urâtul, hidosul, dezgustul, infectul spre atingerea delirului și a demenței, a angoasei și a chinului, a patologicului și a tragicului...

Eu?!... Eu nu sunt pregătită?... Draga mea... eu știu să apreciez, poate mai bine decât mulți experți în artă, o capodoperă a urâtului! Sunt conștientă de revoluția urâtului în artă și o înțeleg pe deplin!

Elinda: Ok... M-ai convins!... Dar înainte să ți-l arăt... dă-mi voie să-ți fac un fel de introducere și o prezentare în context... Te rog să mă crezi că se impune, altfel s-ar putea să-l interpretezi cu totul greșit...

Afrodisia: Ce să mai interpretez?... Parcă ne-am lămurit! E urât! E fenomenal de urât! E hidos... E scârbos... E dezgustător... aproape că provoacă greață, e extrem de respingător... Și după ce-l privești cu greu pentru o clipă simți cum instinctul de a privi în altă parte pune stăpânire pe ochii tăi și-i întoarce cu forța spre o altă direcție... Dacă descrierea ta este corectă, vorbim clar de o capodoperă!... Nu e nici o îndoială!... Gabelina nu știe să deseneze mai deloc, iar de colorat nu știe nici atât... dar are o sinceritate în exprimare care te lasă mereu buimăcită – fata asta are un talent fenomenal... De multe ori, am impresia că e genială...

Elinda: Văd că o admiri, deși tu pictezi în cu totul alt stil... Picturile tale radiază de frumusețe, de bucurie, de armonie, de ordine, de simetrie... Ele îți captează privirea și parcă nu o mai lasă să plece de la ele... Pe unele ai sta și le-ai privi ceasuri întregi...

Afrodisia: Mulțumesc de apreciere!... Frumusețea se reflectă adeseori natural din mine... Eu sunt frumoasă și pictez frumos... Asta-i tot...

Elinda: Și atunci de unde fascinația aceasta pentru urât? De ce admiri pictura Gabelinei? Că uitate: ea nu pictează frumos decât foarte rar... Ba parcă caută înadins urâtul și îl expune aproape fără nici o reținere...

Afrodisia: Poate din cauză că extremele se atrag... Eu frumoasă... Ea urâtă... Eu cu frumusețea, ea cu urâtenia...

Elinda: E... Nu-i chiar așa de ușor de făcut împărțirea... Mai ales în artă și în special în pictură, îndeosebi în climatul artistic contemporan...

Afrodisia: Aici ai oarecum dreptate... Chiar și eu sunt confuză uneori, cu toată pregătirea mea... Dar să știi că ceva începe să-mi devină clar...

Elinda: Ce?

Afrodisia: Instinctul!

Elinda: Ce instinct?

Afrodisia: Instinctul fundamental în artă...

Elinda: Care? Doar ți-am spus – sunt mai multe!

Afrodisia: Nu chiar! Eu cred că e doar unul... Și încep să înțeleg de ce nu vrei să-mi arăți tabloul...

Elinda: De ce?

Afrodisia: Cred că Gabelina ți-a făcut portretul. De aceea, e la tine. Nu?

Elinda: Nu!

Afrodisia: Nu ți-a făcut portretul?

Elinda: Nu... Nu de aceea e la mine... Pur și simplu, mi-a plăcut foarte mult tabloul ei, ei i-a plăcut pictura mea și am făcut schimb... Dar vezi: tu, uneori, ai o hibă: ai talent, desenezi frumos, dar, uneori, te prea grăbești spre concluzii... Și, astfel, nu înțelegi contextul, fiind prea preocupată de joaca ta cu instinctele, intuițiile și emoțiile tale frumoase...

Afrodisia: Exagerezi... Eu nu sunt grăbită!... Ci tu ești lentă!... Începi un tablou...

Elinda: Da știi... Dar eu vreau să... aprofundez... Mie îmi place să pictez pe îndelete, fără grabă... Iar ție, dacă ai asculta, ți-aș povesti contextul, te-aș pregăti emoțional și, la urmă, ți-aș arăta tabloul... Dar prea te grăbești!

Afrodisia: Bine, te ascult...

Elinda: Deci ne-am întâlnit ca de obicei... Vrei să ne așezăm jos sau mai așteptăm?

Afrodisia: Nu mă grăbesc! Nu?

Elinda: Ok... Respirăm încet... Nu ne grăbim... Aflăm contextul... Deci era de față și Alcesia, iar Gabelina tocmai intra radiind pe ușa atelierului...

Afrodisia: Normal... Tocmai făcuse o capodoperă...

Elinda: Răbdare!

Afrodisia: Ce răbdare? Știm deja: e urâtă, e foarte urâtă, e chiar hidoasă, aproape grețoasă, alungă privirea și te reprezintă pe tine... Fericito! Ai fost imortalizată!

Elinda: Nu dragă! Ji-am mai spus doar că nu mă reprezintă pe mine!

Afrodisia: Dar pe cine? Pe Alcesia?... A făcut-o urâtă și pe aia... Doamne ce mă bucur!... Ce ifose își mai dă și ea cu esențele ei picturale... Măcar acum i s-a dat urâtenia pe față...

Elinda: Tabloul era în plasa aceasta... și zice Gabelina:

– „Fetel or astăzi o să aveți un șoc... Am creat ceva... ceva... extraordinar...

– Iarși vreo pocitanie... zise Alcesia.

– Da... – îi răspunse Gabelina: o pocitanie extraordinară! Și trebuie să vă atenționez că am pictat-o pe una din membrele acestui club în toată jechoenia și îpuțea ei ființială!”

Afrodisia: Așa a zis?

Elinda: Așa... Doar știi ce urât vorbește uneori!

Afrodisia: Foarte urât!... Nu are stil... E mizerabilă... E vulgară... E respingătoare... Ce mai – e genială!... Dar continuă – am răbdare...

Elinda: Așa – foarte bine... Respiră ușor, că imediat termin cu contextul și îți voi arăta tabloul...

Afrodisia: Desigur: nici o problemă! Am răbdare... Zi!

Elinda: Deci Gabelina continuă:

„– Una din membrele clubului nostru se va recunoaște în acest tablou... execrabil... Și își va vedea în el toate gunoaiile ei artistice, toate mizeriile ei interioare... Toată ipocrizia îi va fi dată pe față și toată urâtenia îi va fi scoasă la iveală... Am numit acest tablou „Urâta Urâtelor”!

– Hi! – se miră Alcesia... Iar ți-ai făcut autoportretul?

– Ha, ha... – îi replică Gabelina... Vedem noi cine râde la urmă!...

– Gabelina, draga mea, sper că nu m-ai pictat pe mine...”

Afrodisia: A pictat-o deci pe Alcesia?... Bine i-a făcut! E prea fițoasă!... Și a făcut-o urâtă-urâtă cum ziceai?... Ce frumos!

Elinda: Afrodisia dragă, e una atât de urâtă în tabloul acesta, de nici nu știu cum să-ți explic în cuvinte cât e de urâtă... Mai bine ți-l arăt!

Afrodisia: E... Stai nu te grăbi!... Am răbdare... Mai zi ceva cu contextul... Povestește-mi ce față a făcut Alcesia când s-a văzut pocită în halul acela...

Elinda: Văd că nu o prea ai la suflet... V-ați certat? De aceea nu ai venit azi la atelierul ei?

Afrodisia: Nu... Nu am nimic cu ea, atâta doar că seamănă un pic cu tine, în ceea ce privește căutarea esențelor... Dar măcar ea, spre deosebire de tine, pictează mai des și mai mult... Vreau să zic mai mult decât zero... Că eu încă nu ți-am văzut nici un tablou de al tău...

Elinda: Răbdare!

Afrodisia: Am!... Că zici că tocmai ai terminat și tu unul, bănuiesc că primul (*râde*)... Scuze!... Era o glumă... Ți-am văzut odată niște desene și sunt foarte bune...

Elinda: Dar...

Afrodisia: Dar nu sunt nici frumoase, nici urâte... Au însă și ele un farmec al lor deosebit...

Elinda: Nu am talent? Asta zici?

Afrodisia: Cine? Eu?

Elinda: Da, tu!

Afrodisia: Hai nu te supăra... se mai întâmplă (*râde*)... mai ales dacă nu pictezi mai deloc...

Elinda: Dar acum am pictat!

Afrodisia: Da... Și deci iată dovada: trebuie că ai chiar un mare talent, dacă chiar primul tău tablou prezentat public l-ai schimbat cu pocitania artistică a Gabelinei, care este deja artistă consacrată și suficient de bine cotate încât probabil că a făcut deja o grămadă de bani din vânzarea gunoiului ei pictural...

Elinda: Mulțumesc de complimente... Hai mai bine să-ți arăt tabloul și să lămurim odată misterul femeii subiect!

Afrodisia: Stai!... Nu te grăbi!... Am răbdare... Continuă cu contextul!... Erai la momentul în care Alcesia își privea portretul și făcea spume la gură când vedea cât de rău a pocit-o Gabelina... Bravo ei! Mare talent! Sunt fană Gabelina!... Nu ați făcut poze?... Ce n-aș da să văd fața Alcesiei când și-a văzut ființa ei schimonosită, fâțâită, urâțită, înjosită, scuipată și batjocorită în ultimul hal pe pânza unui tablou cu titlul... ține-te bine... „Urâta Urâtelor”... Adică, putea să zică Gabelina simplu: „Urâta” sau „Cea urâtă”, sau „O urâtă”, sau cum își numește ea, de obicei, picturile: „Urâtă 3” sau „Urâtă 4”... Dar acum i-a zis „Urâta Urâtelor” – nu o urâtă oarecare, printre multe alte urâte ce fac umbră pământului, ci cea mai urâtă dintre urâte... Iată batjocura supremă: să-și bată joc de tine o urâtă... o foarte urâtă cum e Gabelina... Doamne ce urâtă e fata asta! Și ce urât se îmbracă: parcă e cerșetoare... și ce urât vorbește – parcă e birjar... Și ce maniere urâte are: scuipă pe stradă, se scarpină în nas, se beșește în public fără jenă... ceva

groaznic... Și urâta asta de Gabelina (ea care e, pe bune, Urâta Urâtelor) i-a făcut portretul Alcesiei, care nu e deloc urâtă, are și maniere, e plăcută la vorbă și sensibilă emoțional, așa ca mine, dar, în plus, mai are și calitățile tale: cugetare, aprofundare, esențializare... În ea se îmbină destul de armonios și gândirea și simțirea, și rațiunea și emoția, și știința și arta – ceea ce se întâmplă destul de rar... De aceea, se și simte ea foarte puternic atrasă de esențele cele ascunse ale artei...

Elinda: O invidiezi?

Afrodisia: Pe cine? Pe Alcesia?... Nu!... Sunt mai frumoasă decât ea!... Toată lumea știe că eu sunt cea mai frumoasă din grup... Sunt foarte frumoasă și cu asta basta... De ce să fiu invidioasă?

Elinda: Pentru că-ți lipsește ceva!

Afrodisia: Ce?

Elinda: Instinctul!

Afrodisia: Ce instinct?

Elinda: Instinctul de reproducere!

Afrodisia: Poftim? Dar nu-mi lipsește chiar deloc!... Îl am încă, unii ar zice, chiar foarte dezvoltat... Cu formele mele era inevitabil... Frumusețea și instinctul de reproducere merg mână în mână...

Elinda: Nu la instinctul sexual mă refeream... Eu am zis instinctul de reproducere.

Afrodisia: Și care e diferența?

Elinda: Sexul e doar una din felurile modalități de manifestare ale instinctului de reproducere... Acesta este instinctul vital al artistului... Nu despre acesta voiai să-mi spui și tu?

Afrodisia: Mda... Eu vorbeam despre instinctul sexual – doar vezi câtă artă s-a făurit în jurul chipului femeii și mai ales în jurul nudului feminin... Și de ce oare? Răspunsul este simplu: instinctul sexual surprins în acțiune!

Elinda: E simplu, dar tocmai de aceea e greșit... Nu e complet: răspunsul complet este instinctul de reproducere...

Chiar mă gândeam, în timp ce veneam încoace, de ce ar vrea cineva să reproducă urâtul și, mai ales, urâta (după cum vei vedea)?... Știi ce figură a făcut Alcesia când a văzut tabloul acesta expus spre a fi văzut de toate pictorițele prezente?

Afrodisia: I-o fi căzut fața, ce mai!... Șoc și groază!

Elinda: Ei nu!... A zâmbit! Și nu a zis nimic, dar se vedea cum creștea bucuria în ea (în cele cinci secunde cât a rezistat să privească tabloul), după care s-a întors spre Gabelina și a exclamat: „Bravo fată! Excelent! Ai aici o urâtă! Doamne ferește!... Da' ai pocit-o bine nu glumă! Și totuși se recunoaște că e ea! I-ai surprins perfect esența! Eu m-am prins cine este... Bravo! Nu ai nici un pic de talent la pictură... dar ești genială!... Sărmana

femeie! O să facă o criză de nervi când o să vadă tabloul... Bine măcar că nu e aici... Și sper să nu vină nici la cafenea mai târziu, că o să iasă scandal mare..."

Afrodisia: Cum?! Deci... ea... nu era de față?

Elinda: Nu era.

Afrodisia: Dar toată lumea s-a prins despre cine e vorba, deși pictura era sluțită în ultimul hal?...

Elinda: Exact...

Afrodisia: Curios! Și lipseau multe fete de la întâlnire?

Elinda: Nu... Doar una.

Afrodisia: Cine?

Elinda: ... Nu știu... Nu i-am reținut numele...

Afrodisia: Elinda hai nu glumi! Că m-au apucat subit niște emoții groaznice... Știi doar că eu sunt o femeie foarte sensibilă...

(După o scurtă pauză, exclamă cuprinsă de o nervozitate extremă:) Scroafa dracului!... Nesimțită ordinară!... Handicapata!... Cum a îndrăznit așa ceva? Cum și-a permis arătarea aia să-și bată joc de mine?... O iau la palme! O calc în picioare! O zdrobesc!... O fac praf când o văd!... O iau de păr și o dau cu capul de perete până îi dă sângele pe urechi...

Elinda: Vai de mine Afrodisia! Dar tu ești delicată și gingașă și frumoasă... Cum să faci tu așa ceva?

Afrodisia (extrem de tulburată): Dar ea cum și-a permis să mă înjosească în halul ăsta? Cine se crede ea? Cum și-a permis? Cine i-a dat voie?... Să mă facă ea urâtă pe mine! Pe mine!?... Eu care am fost Miss Boboc la liceu, eu care am câștigat concursul de Miss la facultate și concursul de Miss pe țară... Pe mine? Care am apărut pe podium la nenumărate prezentări de modă, pe prima copertă a nesfârșite reviste, la televizor, la radio, peste tot...

Și-a bătut joc de mine?... Eu? – urâtă? Așa ceva e imposibil!... Eu sunt cea mai frumoasă!... Și nu e un secret: eu sunt cea mai frumoasă!... Anul acesta voi participa chiar la Miss Univers din partea țării noastre și sunt sigură că voi câștiga... Privește-mă bine Elinda: eu sunt cea mai frumoasă femeie din lume! – Și nu exagerez cu nimic!... Iar pocitania asta de Gabelina și-a permis să mă facă urâtă?! – și încă chiar mai mult: să mă numească „Urâta Urâtelor”?!... Cine e urâtă tu pocitanie? Ea e urâtă!! E cea mai urâtă femeie pe care o cunosc! Nu ești de acord?

Elinda: Ba da... Nu te contrazic: e foarte urâtă... Uneori, e chiar hidoasă... Îți vine să privești în altă parte când își manifestă prezența... Aoleu!... Uite-o că vine!... Te rog din suflet Afrodisia: controlează-te!... Respiră adânc!... Și să nu-i spui că știi ceva despre tabloul de la mine, că nu vreau să mă bag în scandalul vostru!

Afrodisia (încrâncenată): Nici o grijă!... Am răbdare!

II

Gabelina (îmbrăcată neglijent – aproape ca o cerșetoare):

Salut fetelor!... Ce faceți aici? De ce stați în picioare? Hai să stăm la o masă să sărbătorim!

Afrodisia (mieros, cu voce prefăcută): Bună Gabelina... Ce sărbătorim? *(Artistele se îndreaptă spre o masă....)*

Gabelina: A... *(privind către Elinda:)* I-ai spus?

Elinda: Cine? Eu?... Nu!

Gabelina: Dar... l-a văzut?

Elinda: Ce să vadă?... Nu! Doamne ferește! Eu cred că ar fi mai bine să-l distrugi!

Afrodisia (cu voce prefăcută): Ce să distrugă?

Elinda: Capodopera!

Gabelina: Ce... capodoperă?

(Cele trei se așează pe scaune...)

Elinda: A... Îi povesteam Afrodisiei ceva despre întâlnirea noastră de astăzi și despre cum arată tabloul tău... și ce reacție au avut fetele: cum că e urât, e hidos, e scârbos, e jegos și îți vine să te uiți instantaneu în altă parte când dai ochii cu el...

Gabelina: Așa... E adevărat... Așa e... Nici eu nu m-am putut uita la el... L-am pictat, în cea mai mare parte, legată la ochi! Așa l-am început și așa i-am dat tușele de final... Și cu toate acestea se pare că a ieșit o capodoperă...

Elinda: Da... Așa zicea și Afrodisia!...

Gabelina: Chiar Afrodisia? Mulțumesc frumos!

Elinda: Să știi că te apreciază foarte mult... Mi-a spus că ea vede ceva sublim în arta pe care tu o faci...

Gabelina: Mulțumesc Afrodisia! Ești foarte drăguță! Înseamnă că o să-ți placă tabloul acesta. Vrei să-l vezi?

Afrodisia: Nu... Că nu e grabă... Am răbdare... Până la un punct...

Elinda (către Gabelina): Până la un punct!

Gabelina: Atunci... să nu ne grăbim... că este timp... Asta e frumos la tablouri: că ele immortalizează clipe din timp și rămân așa pentru veșnicie, spre a fi văzute ulterior de oricine, fără nici o grabă... În tablou timpul stă pe loc și nu pleacă nicăieri... Doar tu pleci de lângă tablou... Și nu poți avea decât două reacții în fața unei capodopere: fie nu te mai sature să o privești, fie fugi de ea agitată, iar imaginea din tablou te urmărește precum o fantomă, deși poate ai privit-o doar preț de câteva secunde...

Afrodisia: Mda... Ia spune-mi te rog Gabelina: pe cine ai pictat tu în tabloul tău?

Gabelina (către Elinda): Nu i-ai spus?

Elinda: Nu contează ce i-am spus eu... Doar pictorița știe ceea ce a pictat ea de fapt... Așa că, doamnă pictoriță, te rog să ne lămurești!... Nici la atelier nu ai fost prea exactă: ai zis doar că nu e nici una dintre cele prezente...

Gabelina: Așa e... Nici una nu e urâtă...

Afrodisia: Dar dintre cele care au lipsit?

Gabelina: Dar cine a lipsit?

Afrodisia: Una sigură!

Gabelina: Cine?

Afrodisia: Eu!

Gabelina (glumeață): Tu ai lipsit?... Nu știu de ce am avut tot timpul impresia că ai fost de față...

Afrodisia (sarcastică): Chiar așa... Oare de ce?

Elinda: Fetelor... Hai să ne relaxăm!... Avem timp destul să discutăm... Să nu ne grăbim deci în a trage concluziile!...

Gabelina: Bună idee! Hai să nu ne grăbim...

Gabelina (către Elinda): Tabloul pe care mi l-ai dat la schimb l-am dus acasă, dar acum îmi pare rău că nu-l am cu mine ca să-l vadă și Afrodisia... (*Către Afrodisia:*) Dacă știam că vii, l-aș fi adus aici!...

Afrodisia: Da?... Ce surpriză... Se pare că, până la urmă, Elinda chiar a pictat și ea ceva...

Gabelina: Și noi am fost surprinse... Până acum i-am văzut doar desene și schițe... Dar ți-a spus ce a pictat?

Afrodisia: Nu! Ce?

Gabelina (către Elinda): Nu i-ai spus?

Elinda: Nu!... Dar ce? – Crezi că eu sunt informatoarea de servicii azi?... Lasă că are timp să afle!

Afrodisia: Ce să aflu?... Uf... Mă ia cu nădușeală!... Ia ascultă Elinda! – Voi v-ați vorbit cu toate împreună să vă bateți joc de mine?... Mi-ai făcut și tu cumva un portret înjositor?

Elinda: Eu?... Nu!

Gabelina: Ba da! E foarte frumos!... Am vrut să zic urât... Dar în arta de azi ce mai contează? – Merge oricum... Îți spun Afrodisia: e o capodoperă!... Așa că stai liniștită! – Știi doar cât de mult te prețuim noi pe tine!

Afrodisia (dezamăgită): Da... acum știu...

Gabelina: Nu, pe bune! Ținem foarte mult la tine!... Tu ești frumoasa noastră, Miss Pictorița, azi-măine, Miss Univers: cea mai frumoasă femeie de pe fața pământului... E normal să vrem să te pictăm... Ne fascinează frumusețea ta... Iar când Alcesia ne-a propus această temă, nici una nu a refuzat să participe...

Afrodisia (îngrozită): Aoă!... Simt că leșin!... Nu sunt doar două! Sunt mai multe!... Dar fetelor, ce rău v-am făcut eu vouă?... Nu am fost eu bună cu voi? Nu v-am îndrăgit și nu v-am apreciat

operele, chiar dacă cele mai multe dintre ele sunt urâte de-a dreptul?

Gabelina: Ba da Afrodisia!... Tocmai de aceea te apreciem și noi la rândul nostru și am vrut să-ți facem o surpriză luându-te ca model pentru câteva din picturile noastre...

Și trebuia să fii și tu de față... dar dacă tot nu ai ajuns, ne-am gândit să folosim prilejul ca să alegem doar portretele cele mai reușite, spre a ți le arăta data viitoare...

Afrodisia (disperată): Vai de mine!... Chemați salvarea!... Blestematelor!... Tu Gabelina... tu mi-ai făcut mai multe portrete, nu doar unul?

Gabelina: Desigur! Dar fii fără grijă: pe cele mai multe dintre ele (nu ți-am făcut decât vreo cinci sau șase – nu mai știu exact) le-am finalizat legată la ochi... Oricum să știi că opera care a fost aleasă ca fiind cea care te reprezintă cel mai bine e într-adevăr urâtă... Dar ce urâtă este! Nici nu îți poți închipui!... Trebuie neapărat să o vezi! Știi cât e de urâtă?... E groaznic de urâtă!... Așa ceva nu ai văzut în viața ta!... Eu nici nu mă pot uita la ea, atât e de urâtă!... Părerea mea este că ar trebui păstrată într-un muzeu în întuneric aproape total, să nu o vadă nimeni cu claritate, ca să nu sufere vreun șoc... Iar copiii, bătrânii și cardiicii ar trebui să nu fie lăsați să o vadă... Ce mai – e infinit de urâtă! E Urâta Urâtelor!

Afrodisia (nervoasă): Cum ai zis?

Gabelina: Urâta Urâtelor!

Afrodisia (și mai nervoasă): Cine?

Gabelina (după o mică ezitare): Tu!

Afrodisia (inspiră adânc, apoi, în timp ce se ridică de pe scaun, zice cu o voce prelungită și extrem de apăsată): Nu mai am răbdare! (Și, ca o nebună, se aruncă la gâtul Gabelinei, o trânteste pe jos și încearcă să o sgrume... Elinda se ridică și rămâne înmărmurită neștiind ce să facă... Două chelnerițe vin în grabă din interiorul cafenelei și le despart pe cele două...)

III

Chelnerița 1 (speriată, către Afrodisia): Vai doamnă, dar ce se întâmplă aici?... Opriți-vă!... (*O trage cu forța de pe Gabelina și o ține strâns în brațe în timp ce Afrodisia încă se mai agită puțin:*) Opriți-vă doamnă!... Vreți să chem poliția?...

(Chelnerița 2 se pune între Afrodisia și Gabelina...)

Chelnerița 2 (către Gabelina, în timp ce o ajută pe aceasta să se ridice de pe jos:) Sunteți bine doamnă?

Gabelina (ducând o mână la gât și una la spate, tușind un pic și vorbind cu greutate în timp ce-și revine din șocul atacului): Hm... Hm... Nu am nimic... Nu... nu mă doare nimic – doar gâtul și... un pic spatele... Dar în rest nu am nimic... Și capul e la locul lui... E totul ok... Ă... Era o glumă... Era o glumă, nu Afrodisia?

Elinda: Da, da! Era o glumă doamnă! Vă rog să ne scuzați!... Ă... Am văzut că nu mai veniți să ne serviți și... și am vrut să vă atragem atenția... cu o glumă...

Chelnerița 1 (către Afrodisia): Așa e doamnă?

Afrodisia: Da... Lasă-mă te rog!... Era o glumă...

Chelnerița 1 (După ce o sloboade pe Afrodisia din strânsoarea puternică în care o ținea): Vai, ce m-am speriat!... (*Strigă spre interiorul cafenelei:*) Vasile nu mai chema poliția!... Era o glumă!

(Către fete:) E patronul nostru... A alergat să-și caute telefonul... Ce bine că era o glumă... M-am speriat puțin... Dar să știți că v-a reușit gluma: mi-ați atras atenția!... Și iată-mă! Sunt aici!... Vă rog să luați loc la masă! (*Fetele se așează pe scaune*)... Așa... Data viitoare vă rog doar să-mi faceți un semn, deoarece cu astfel de glume puteți ajunge destul de ușor la poliție sau la spital... Bine? Noi suntem un local serios și nu organizăm lupte între fete, nici îmbrăcate, nici dezbrăcate, nici ude, nici uscate, nici amatoare, nici antrenate... Mă înțelegeți, nu?

Elinda: Desigur... Vă rog încă o dată să ne scuzați!... Nu se va mai repeta!...

Chelnerița 1: Foarte bine!... Atunci, cu ce vă pot servi?

Elinda: O bere neagră Silva...

Gabelina: Eu vreau un pahar de vin roze demidulce Schwaben...

Afrodisia: Un pahar de apă, vă rog!

Chelnerița 1: Imediat... Dar vă rog încă o dată să nu mai faceți glume, că eu sunt mereu cu ochii pe masa dumneavoastră, iar când mai vreți ceva, doar îmi faceți un semn și vin... Bine?

Elinda: Bine doamnă! O să facem semne!... (*Chelnerițele se retrag în interiorul cafenelei.*)

Elinda (către Afrodisia): Vezi Afrodisia? – Și ea crede în semne!

Afrodisia: Și eu am presimțit ceva la un moment dat....

Gabelina: Eu nu am presimțit nimic... Pe mine m-ați luat total prin surprindere cu gluma voastră... dacă era o glumă... Că la un moment dat am început să o iau foarte în serios... Mai ales când am început să rămân fără aer...

Elinda: Hai nu te supăra Gabelina... Era o glumă... Nu-i așa Afrodisia?

Afrodisia: Poftim? Deci era o glumă?

Elinda: Da...

Afrodisia (înviorându-se la față): Pe bune?... Mi-ați făcut o farsă?... Of... Știam eu că nu e adevărat... Ați inventat povestea aceasta cu tabloul Urâta Urâtelor, ca să-mi vedeți reacția... Și eu m-am purtat ca o proastă... Îmi pare rău fetelor! Dar știți ce mă bucur? Bine că a fost o glumă! *(Se ridică și dă să pună mâna pe plasa cu tabloul spre a-l scoate și a-l privi:)* Iar aici în plasă o fi vreo pânză goală, nu?

Elinda și Gabelina (speriate, într-un glas): Nu!

Elinda (luând cu repezeală plasa și ferind-o de mâinile Afrodisiei): Adică... da... Dar nu are sens să te mai uiți în plasă... E doar o pânză albă... Ai dreptate...

Afrodisia (așezându-se deprimată pe scaun): Deci nu era o glumă... *(Cele trei rămân un moment în tăcere...)*

Chelnerița 1 (intrând cu băuturile pe o tavă): Am sosit! *(Începe să așeze băuturile pe masă.)*

Elinda: Deci v-a prins gluma noastră!

Chelnerița 1: Ați fost foarte convingătoare!... Sunteți actrițe?

Elinda: Nu chiar, dar pe aproape... Suntem artiste...

Chelnerița 1: Ce artiste?

Gabelina: Încă ne căutăm menirea!

Afrodisia: Eu sunt Miss Europa!

Chelnerița 1: A... Știam eu că v-am mai văzut undeva!... Doamne ce frumoasă sunteți!... Mi se pare că era o știre la televizor cum că urmează să participați la Miss Univers... Sunt sigură că o să câștigați! Sunteți cea mai frumoasă femeie pe care am văzut-o vreodată... Și văd că aveți și un talent de actriță nemaipomenit...

Elinda: Da... Și pe deasupra mai și pictează foarte frumos...

Gabelina: Exact: Urâta Urâtelor!

Chelnerița 1: Poftim?

Gabelina: Nimic... Era o glumă!

Chelnerița 1: Vai, doamnă dragă, dar nici în glumă să nu spuneți așa ceva! Domnișoara Afrodisia... (mi-am adus aminte cum vă cheamă...) e cea mai frumoasă femeie pe care am văzut-o vreodată... Și e mult mai frumoasă în realitate, decât la televizor...

Afrodisia: Mulțumesc de compliment...

Chelnerița 1: Cu plăcere!

Gabelina: E frumoasă doamnă, e frumoasă! Ba chiar foarte frumoasă, dar o vorbă de înțelepciune spune că întotdeauna există ceva urât în ceea ce e frumos și ceva foarte urât în ceea ce e foarte frumos... Nu-i așa?

Chelnerița 1 (ușor ezitând): Da... Există... Nimeni nu e perfect...

IV

Alcesia (intră grăbită pe scenă): Salut fetelor! Ați început cheful fără mine?... Ce-am pierdut?

Gabelina: Mai nimic... Hai stai jos!... Ce bei?

Alcesia (privind spre chelneriță): Bună ziua. Un suc natural de pere vă rog!

Chelnerița 1: Imediat!... (Se retrage...)

Gabelina (către Alcesia): S-au copt perele?

Alcesia: Da... Nu ai văzut? E plină piața de ele... Și sunt foarte bune!

Gabelina: Sunt foarte bune... dar numai dacă sunt coapte...

(Sfârșit 1)

(Continuare pentru cine are nevoie de lămuriri suplimentare:)

Alcesia (către Afrodisia): Afrodisia dragă ce mai faci? Pe data viitoare, când o să vii la întâlnirea noastră de la atelier, o să avem o mare surpriză pentru tine... Ți-au spus fetele?

Afrodisia: Da... mi-au spus... Dar din câte am înțeles nu cred că vreau să o văd...

Alcesia: Dar de ce? Fetele ți-au făcut niște portrete foarte la modă și multe dintre ele sunt foarte reușite artistic... Uite, de exemplu, Gabelina mi se pare că a reușit chiar să realizeze o capodoperă...

Afrodisia: Da știu... Am auzit... Urâta Urâtelor...

Alcesia: Și nu te bucuri?

Afrodisia: Ba m-am bucurat, dar numai atâta vreme cât am crezut că în capodopera cu pricina s-a imortalizat pe sine sau pe una din voi... Acum că știu că eu sunt subiectul acestei capodopere m-a apucat depresia...

Gabelina: Și mai înainte a apucat-o o criză de nervi, că a dat cu mine pe jos și m-a strâns de gât, mai să mă omoare...

Alcesia: Vai de mine! Nu se poate! E adevărat Afrodisia? Nu-mi vine să cred!

Afrodisia (zâmbind): Nu e adevărat... E doar o glumă...

Alcesia: Vai, ce m-ați speriat!... Știam eu că nu e capabilă Afrodisia de așa ceva... Vezi Gabelina că te-ai înșelat? Ai tu teoria ta cum că în orice frumos este ceva urât și că în ceea ce este foarte frumos este ceva foarte urât... Dar mi se pare că în cazul Afrodisiei te-ai cam înșelat... Ea e frumoasa noastră și nu este nimic urât în ea...

Afrodisia (se ridică în picioare și izbucnește în plâns): Vă rog opriți-vă! Nu vă mai jucați cu mintea mea! Nu mai suport!

(Chelnerița 1 se apropie de masa fetelor să aducă suc de pere, dar se oprește puțin retrasă când o vede pe Afrodisia plângând.)

Alcesia (se ridică în picioare): Dar ce s-a întâmplat Afrodisia? Hai liniște-te! Fetelor ce i-ați făcut? Doar știți cât e ea de sensibilă! Hai să te îmbrățișez! Te rog nu mai plânge!

Afrodisia (plângând cu suspine în brațele Alcesiei): Voi nici nu știți ce presiune este pe mine... Tot timpul să arăt impecabil, să mă port impecabil... Totul să fie perfect... Dar nu mai pot... Sunt și eu om, am și eu frumete... Fac eforturi imense să fiu tuturor pe plac, să fiu Frumoasa Luminoaselor, să alerg peste tot: la coafor, prin magazine, la sală, la ședițe foto, la televiziuni, la prezentări de modă... și cu ce mă aleg de la cele mai bune prietene ale mele? Cu un tablou numit „Urâta Urâtelor”... Simt că-mi pierd mințile... *(Strigă:)* Dar hotărâți-vă odată: sunt sau nu sunt frumoasă? De ce vă bateți joc de mine? Ce v-am făcut eu? Cu ce v-am greșit?...

Chelnerița 1: Bravo! Bravo doamnă! Ați jucat excepțional! Neapărat să vă faceți actriță, fiindcă aveți un mare talent!

Afrodisia (surprinsă): Poftim?

Chelnerița 1 (veselă): Am venit cu suc de pere! Îl las pe masă și mă retrag! Încă odată felicitări! Sunteți extraordinară! *(Chelnerița intră în cafenea.)*

Afrodisia (așezându-se buimăcită la masă în timp ce-și ștergea lacrimile de pe față): Ce-a fost asta?... Nici nu mai știu ce se întâmplă cu mine... Unde sunt?

Gabelina (după un moment de tăcere apăsătoare): Ești printre prietene Afrodisia! Te rog liniștește-te! Nu vrem să-ți facem nici un rău! Dacă o să mă ascuți cu atenție în continuare, promit să-ți explic tot ce s-a întâmplat și o să vezi că nu e nimic grav...

Afrodisia: Nu e?... Atunci te ascult...

(Alcesia se așează și ea la masă...)

Gabelina: După cum știți eu cred cu tărie că rolul cel mai important al artei este să arate cu claritate ceea ce este ascuns fie prin înlăturarea intenționată din fața acestui ascuns a ceea ce-l ascunde, fie prin reducerea puterii de ocultare a ceea ce ascunde...

Dacă, de exemplu, urâtul se ascunde după frumos, atunci frumosul trebuie făcut suficient de transparent încât să se poată vedea prin el urâtul din spatele lui.

Arta e menită să dezvăluie ceea ce este ocultat și să dezvelească din taină ceea ce trebuie să se vadă.

Ascunsul tânjește spre ieșirea din ascundere, iar ascunzătorul vrea să ne cenzureze privirea. De aceea, arta și artista au misiunea de a da cu răbdare și delicatețe la o parte ascunzătorul spre a ne arăta privirii ascunsul...

Dacă unele lucruri esențiale pentru viață nu ar fi mai mereu ascunse de societate, arta nu ar mai prea avea ce să scoată din ascundere... Dar cum sinceritatea completă e doar o virtute umană imaginară, iar ipocrizia, prefăcătoria, viclenia, înșelătoria și minciuna sunt vicii reale ale umanului, arta în general și cea picturală în special devine, de foarte multe ori, o cale a sincerității ascunse doar după un văl foarte subțire de transparență. Ea arată astfel spre ceea ce nu se vrea să fie văzut...

Dacă oamenii pe care eu îi pictez capătă, uneori, pe pânza mea trăsături destul de urâte, e doar fiindcă oamenii în general vor să țină acest urât al lor în ascundere față de ceilalți și mai ales față de ei înșiși...

Pictura mea se vrea deci să fie o oglindă care scoate din ascundere cele ascunse adânc în firea umană... Ea se vrea să fie o cale a cunoașterii de sine, o cale a conștientizării tot mai profunde a ceea ce se ascunde în om...

Cineva care privește doar spre frumosul din sine și din lume nu prea știe pe ce lume trăiește... El sau ea, din neatenție sau naivitate, alege să ignore urâtul din sine și din lume și astfel trăiește fantasmatic într-o lume de basm, desprinsă grav de realitate...

Acel cineva visează, pășind cu ochii deschiși printr-o iluzie estetică care-i prezintă o lume ce nu există și nici nu va exista vreodată... Frumusețea fără urâtenie este, pur și simplu, o utopie...

Alcesia: Dar Gabelina... Nu e frumusețea un ideal? Nu e bine, pe cât ne stă în putință, să tindem spre a fi cât mai frumoase în gândire, simțire și acțiune?

Gabelina: Este – nu neg acest lucru... Dar cum vom trăi în acest ideal, dacă, mai întâi de toate, nu pornim de la realitățile urâte din noi și din lume, conștientizându-le cât mai bine spre a le putea apoi înlătura, transforma sau depăși, după caz, pe cât e posibil, acolo unde e posibil, atunci când e posibil?

A trăi în ideal nu e a trăi în fantezie, ci a pleca de la realitatea existentă, de cele mai multe ori, dură și puțin plăcută, spre a o transforma, pe cât se poate, spre mai bine – prin fapte reale, nu imaginare...

Ca să înțelegem în mod realist frumusețea, mai mereu, trebuie să conștientizăm umbrele de urât care se ascund în spatele ei...

Alcesia: Despre ce umbre vorbești?

Gabelina: Frumusețea, mai mereu, e doar un paravan, doar o scuză, doar un ascunziș excelent pentru urâtenie... Și unde s-ar putea ea ascunde mai bine decât sub haine frumoase, sub un zâmbet frumos sau sub un păr frumos aranjat?

Căutați frumosul de formă și în spatele lui veți descoperi, adeseori, locul preferat de manifestare al esenței urâte, al urâteniei ființiale care își acoperă prezența cu strălucirile orbitoare ale formelor frumos aranjate...

S-ar putea chiar ca, uneori, frumosul și frumusețea să nu aibă, în principal, decât acest rol – de a distrage atenția de la adevăratele realități, de cele mai multe ori, urâte, rușinoase, perverse, brutale, grosolane ale vieții vicioase care luptă pentru supraviețuire și înmulțire folosindu-se fără sfială, printre altele, și de arma numită frumusețe – care, în acest caz, se dovedește a fi, de fapt, doar o iluzie, o fantasmă, o fascinație, o hipnoză menită să deruteze și să distragă atenția...

De exemplu, de obicei, la cele prea-frumoase, sub frumusețea lor aparentă, de suprafață, și, adeseori, din cauza acestei frumuseți se ascunde mult orgoliu, înfumurare, vanitate, intoleranță, dispreț, narcisism și toane de toate felurile care în condiții de minimă opoziție duc la nervozitate, iritare, agitație, supărare, teamă și întristare – stări ce se pot manifesta uneori chiar prin violență și delir...

Dar această ascundere a viciului după virtute nu e valabilă doar pentru prea-frumoase... Situația aceasta ocultă și ocultată se regăsește la toți oamenii, variind doar gravitatea ei.

Puterea unei calități virtuoză, adeseori, ascunde după ea, printre altele, viciul abuzului de putere... Iar dincolo de aparențele neconvingătoare ale virtuții, adeseori, se găsește doar tirania viciului.

Prin urmare, atunci când găsim, de exemplu, în frumoasa frumoaselor pe urâta urâtelor și o putem arăta lumii întruchipată pe o pânză, iluzia se prăbușește și vraja încetează – putem vedea atunci, cu maximă claritate, că ceva e tare în neregulă cu realitatea – atât de în neregulă, încât acel ceva trebuie să fie ținut mai mereu ascuns, după forme frumoase menite să distragă și după frumuseți iluzorii menite să oculteze adevăratele instincte, intenții și motivații ce pândesc dincolo de masca cea frumoasă...

Și acum voi mă puteți întreba: ce este atât de urât, încât mai nimeni nu vrea să știe de el? În ce constă această urâtenie care trebuie mai mereu să se ascundă și să fie ascunsă sub masca frumuseții? De ce lumea fuge pe cât posibil de conștientizarea existenței urâtului? De ce mai nimeni nu vrea să știe de el?

Elinda: De ce?

Gabelina: Deoarece urâtul e real, iar frumusețea e o iluzie... Deoarece frumusețea e trecătoare, dar urâtul lumii pare să fie

permanent... Deoarece urâtenia e fața reală a lumii, iar frumusețea e doar o mască pusă peste ea spre a o ascunde...

Realitatea e, de obicei, atât de urâtă, încât, pur și simplu, omul, pe de o parte, nu mai vrea să o vadă, iar, pe de altă parte, nu poate să o vadă... Ea e mult mai urâtă decât ne putem noi imagina...

Putem spune chiar că, adeseori, realitatea e atât de urâtă, încât nu se mai poate privi pe sine în oglindă... Și aici intervine arta – jucând rolul de oglindă pentru realitate în fața conștiinței umane ce se ascunde de sine.

Adeseori, arta indică deci indirect spre ceea ce mai nimeni nu vrea sau nu poate să contemple în mod direct. Ea e o cale strâmbă, lungă și întortocheată, dar, de obicei, e singura cale pe care conștiința umană are curaj să pășească spre a se apropia de adevărul din sine și din lume – de acel adevăr și de acea lume ascunsă în spatele măștii sociale...

Iată deci îndemnul meu: „Privește cu atenție frumusețea și vei vedea în ea o minciună!... Iar dacă ai curaj, privește în fața urâtului și vei vedea în el adevărul!...”

Elinda: Ce adevăr?

Gabelina: Adevărul care te anunță că lumea nu este magie adevărată... ci e doar iluzionism de bălci... Căci, până la urmă, ce este urâtenia?... Urâtenia nu este decât o frumusețe a cărei iluzie a fost demascată!

Alcesia: Trebuie să recunosc că ai un punct de vedere destul de incitant asupra urâteniei și a frumuseții. Și, în plus, nu e mai deloc lipsit de adevăr... E interesantă și poziționarea artei, mai întâi, ca mediator între cele două și, apoi, ca mecanism psihologic și social de acces indirect spre unele din adevărurile cele mai ascunse ale ființei umane... Am reținut și faptul că pentru tine jocul artistic nu e niciodată dezinteresat: fie că e motivat de plăcere, de utilitate sau de alt interes el urmărește mereu ceva aflat dincolo de suprafață și de imediat – o incursiune aventuroasă prin labirintul minții umane... Dar oare arta însăși nu ar putea să facă parte și ea din iluzia aparențelor de care tu vorbeai? Și, astfel, să-i poarte pe neatenți și naivi (fie ei amatori sau experți) chiar prin zone mai superficiale și mai înșelătoare decât cele în care se poate găsi cineva mai puțin interesat de artă...

Gabelina: Într-adevăr... Nici drumul artei nu e lipsit de primejdii și capcane, mai ales atunci când ea, în întregul ei sau doar pe vreo ramură artistică oarecare, e ruptă brutal din ansamblul cultural organic din care face parte... De fapt, pornind de la distincția dintre frumusețe și urâtenie, despre care v-am vorbit, putem menționa două tipuri de artă: o artă frumoasă și o artă urâtă: una care încearcă să vrăjească, să hipnotizeze, să iluzioneze și cealaltă care caută să dezvrăjească, să trezească, să ilumineze.

Arta urâtă e privită cu ură, de multe ori, tocmai din acest motiv: pentru că încearcă să spună ceea ce e interzis să se spună. Ea e urâtă de foarte mulți, tocmai pentru că militează împotriva cenzurii explicite sau tacite care domnește într-o societate sau într-un individ.

Arta urâtă e urâtă de foarte mulți, tocmai pentru că arată spre urâtul pe care societatea sau individul vrea să-l ascundă sub pres – ea e astfel urâtă, nu doar fiindcă arată spre ceea ce este urât, ci mai ales fiindcă incită astfel spre înlăturarea sau diminuarea urâteniei spre care arată. Arta urâtă e privită cu ură, de multe ori, doar fiindcă omului îi este lene să se schimbe spre mai bine, fiindcă schimbarea dinspre urât spre frumos presupune, de multe ori, o muncă intensă pe care el fie nu poate, fie nu are chef să o facă.

Alcesia: Dar de ce te duci așa de departe cu misiunea artei? Poate că arta nu are alt rol decât de simplă înregistrare, fotografiere sau filmare a unor momente din realitate... În loc să fie un filosof sau un critic, un moralist sau un revoluționar, artistul poate că ar trebui să fie doar un martor relativ imparțial al istoriei... Nu crezi?

Gabelina: Nu neg un astfel de rol al artei, fie că vorbim de literatură, de pictură sau de cinematografie. Dar omul în general și artistul în special nu poate fi un simplu martor al vieții... El însuși este viață și, prin urmare, se implică în viață spre influențarea vieții... El nu e chemat doar să reproducă întocmai ceea ce vede, ci și să inoveze sau să inventeze noi modalități de exprimare artistică a realităților vieții, mai ales dacă s-au inventat mijloace tehnice care pot reproduce realitatea mult mai bine și mult mai repede decât el...

Elinda: La ce te referi mai exact?

Gabelina: Să luăm, de exemplu, cazul picturii... În măsura în care pictura ar fi doar fotografie, pictorul nu ar fi altceva decât un aparat de fotografiat: o mașină biologică de produs/ repetat/ fotografiat realitatea.

De aceea, eu cred că pictorul sau pictorița care reprezintă fidel ceea ce vede în fața sa e doar un aparat de fotografiat demodat, un aparat foto depășit de timp, un aparat încet în funcționare, cu multe erori de redare și extrem de costisitor... S-ar putea spune că e chiar un aparat de fotografiat stricat sau cel puțin extrem de ineficient... Imaginați-vă că aparatului foto i-ar lua de la câteva zile, până la câteva luni pentru a realiza o singură fotografie, de obicei, destul de nereușită, a ceea ce a fost o singură clipă în timp... Și totuși unii pictori ignoră faptul că aparatul foto s-a inventat și continuă să producă și ei, prin pictura lor anacronică, „fotografii” adeseori defectuoase ale realității, cu o risipă de timp și de resurse demnă de o cauză mai bună...

E drept că înainte de această invenție majoritatea pictorilor nu erau altceva decât „fotografi” sau mai precis „aparate biologice de fotografiat”, iar munca lor în acele timpuri, deși înceată și costisitoare, era utilă și necesară. Dar după această invenție și, mai ales, după inventarea aparatului de fotografiat color și a listării pe pânză „pictorii-fotografi” nu mai sunt decât fantome triste ale trecutului... E efectiv o prostie să te antrenezi ani de zile și apoi să muncești intensiv zile, săptămâni sau chiar luni întregi spre a realiza ceea ce un aparat foto face într-o secundă...

Pictorul e chemat astăzi să depășească stadiul de „aparat de fotografiat” pentru a deveni un vizionar ce creează o lume de imagini pe care un aparat foto nu o poate surprinde nicicum, fiindcă ea nu există înainte de a fi reprezentată de către pictor pe pânza lui... Astăzi pictorul e chemat să inventeze imagini, nu să le copieze după alte imagini... Rolul lui nu mai este să reproducă și să copieze fidel realitatea prezentă în fața ochilor săi, ci acela de a inventa o nouă realitate pornind de la propria lui imaginație...

În măsura în care pictura nu este copiere, iar pictorul nu este aparat de copiat, ea trebuie să fie, mai ales, invenție și inovare, iar el o ființă plină de imaginație... Pictorul trebuie să lucreze în principal cu imaginația sa... Pentru aceasta el trebuie să filosofeze imaginativ asupra lumii și nu doar să o reproducă „ca un papagal” (sau, mai tehnic spus, ca un studio foto extrem de ineficient).

Eu recomand chiar ca pictorul care realizează portrete să inventeze oamenii din picturile sale, nu să-i reproducă după modele reale...

Alcesia: Oare nu exagerezi cu această apropiere între un anumit tip de pictură și fotografie, respectiv cu suprapunerea pe care o propui între un anumit tip de pictori sau pictorițe și un aparat de fotografiat?

Gabelina: Nu exagerez chiar deloc. Dacă unii susțin că pictura este fotografie, atunci și fotografia este pictură... Dacă însă pictura nu e (sau nu mai e) fotografie, atunci nici fotografia nu (mai) este pictură...

Elinda: Eu cred că Gabelina are dreptate și când apropie pictorul de un aparat de fotografiat și când îl apropie de imaginația lui. Părerea mea este că instinctul primar al pictorului nu este altul decât instinctul de reproducere... Pictorul simte impulsiv în el nevoia de a reproduce: fie ceea ce vede în fața ochilor săi, fie ceea ce percepe în imaginația sa, fie o combinație între cele două... „Reproducerile” sale sunt chemate însă să poarte într-adevăr o amprentă personală prin care el își anunță prezența în actul reproducerii: cu cât reproducerea e mai personală, cu atât e mai puternică prezența...

Instinctul e fundamental în pictură, dar nu orice instinct, ci instinctul de reproducere... Realul și imaginarul se reproduc instinctual prin ființa artistului...

Gabelina: Mulțumesc de completări Elinda. Sunt foarte corecte. Într-adevăr artistul e mereu invitat să jongleze cu arta lui tocmai la intersecția dintre ceea ce se vede și ceea ce se ascunde, dintre realitatea exterioară și imaginația interioară. El trebuie să producă sau să reproducă o imagine în care să fie prezente deopotrivă ambele aspecte: și exteriorul și interiorul, și realul și idealul, și perceptivul și imaginarul, și ceea ce se vede și ceea ce nu se vede, și ceea ce este la vedere și ceea ce este ascuns, fiind mai greu de văzut...

Și pentru că trebuie să lucreze în punctul de intersecție al tuturor acestor planuri el nu mai poate fi un simplu „aparat de fotografiat”, ci trebuie să fie ceea ce aparatul respectiv nu poate să fie: o conștiință artistică a realității. O conștiință care discerne între bine și rău, între virtute și viciu, între frumos și urât spre armonizarea superioară a ființei umane. O conștiință care înțelege că binele nu este ușor de înfăptuit, dar e extrem de necesar, că virtutea nu e deloc de lepădat, chiar dacă viciul domină uneori peisajul, că frumosul este util și plăcut, mai ales dacă nu e doar un paravan pentru urâțenie.

Pentru că, așa cum am mai subliniat, adeseori, urâtul se ascunde cu viclenie după frumusețe și mai nimeni nu vrea să recunoască și să combată această realitate socială și psihologică...

Artista însă, dacă dorește, poate să spună ceea ce, de obicei, nu se spune – anume că sub aparențele virtuților se ascund, de prea multe ori, vicii extrem de nocive pe care le putem diminua sau înlătura, după caz, numai dacă, mai întâi, le conștientizăm cât mai bine prezența lor vicioasă.

Fiindcă, adeseori, viciul se ascunde chiar după virtute, din neatenție și superficialitate, el poate fi confundat cu virtutea, găsind uneori în ea o justificare, evident greșită, pentru existența sa... O virtute nu scuză viciile... Ba dimpotrivă: dacă este reală, ea se luptă cu ele.

De multe ori, dacă privim dincolo de frumusețe, putere, faimă, bogăție, noroc, nu găsim decât vanitate și narcisism, intoleranță și abuz, ipocrizie și înșelăciune, minciună și hoție, nefericire și angoasă... Când primești mai mult decât poți duce, adeseori, te prăbușești sub povara unor daruri prea grele spre a fi purtate de o singură ființă. De aceea, cei dăruți de soartă trebuie să învețe mai mult decât alții controlul și auto-controlul exercitat cu chibzuință – să învețe smerenia, bunăvoința, cumpătarea, dăruirea și detașarea: artista care primește un dar trebuie să dăruiască la rândul ei, dacă nu vrea să se prăbușească sub povara egoismului, narcisismului și lăcomiei sale...

Alcesia: Gabelina... În principiu, tu ai dreptate, dar nu cred că e acum momentul cel mai potrivit să ne ții o lecție de morală...

Gabelina: Așa s-a înțeles?... Scuze! Eu nu voiam decât să vorbesc despre Artă și despre ceea ce o pune pe ea în mișcare, anume, scoaterea din ascundere, dezvăluirea, revelarea, destăinuirea și dezvrăjirea.

Alcesia: Și eu care credeam că rolul artei, adeseori, e chiar pe dos de cum zici tu: să ascundă, să învăluie, să mistifice, să tănuiească și să-l vrăjească pe cel care se întâlnește cu ea purtându-l spre o scurtă evadare din mocirla realului vicios, dur, apăsător, cenușiu... Că ea este o insulă de culoare într-o fotografie alb-negru...

Gabelina: Și asta e Arta, doar că aceasta nu e arta care se potrivește cel mai bine cu felul meu de a fi... Și eu mai folosesc uneltele fanteziei vrăjitoare în munca mea artistică, dar numai spre împlinirea sensului primar al artei – care e acela de revelare, de ajutor spre conștientizarea din ce în ce mai profundă a ceea ce este, acolo unde este, așa cum este...

Elinda: Văd că una militează pentru vraja frumuseții, iar alta pentru frumusețea adevărului... Nu credeți însă că e posibilă și arta de dragul artei, o artă fără nici o miză serioasă, un joc artistic ghidat doar de simpla plăcere a jocului?

Gabelina: Nu există joc fără miză... Dacă există plăcere în joc, atunci putem găsi în el cel puțin miza plăcerii, iar dincolo de ea se întinde tot domeniul psihologiei motivaționale, al moralei și al artei. În plus, jocul este prin însăși natura lui un act de ascundere, un act de prefăcătorie, de imitare, de deghizare – actul prin care te porțezi ca și cum ar fi ceea ce nu este și ca și cum ai fi ceea ce nu ești...

Tocmai de aceea, de multe ori, sub masca jocului, artistul, prin arta sa, spune și arată lucruri pe care altfel nu ar putea să le comunice cu o prea mare ușurință.

Jocul e o momeală pusă pentru conștiință spre a o păcăli să-și depășească a ei auto-cenzură și, astfel, să ajungă la ceea ce se ascunde dincolo de suprafață – să ajungă la urâtenia de dincolo de frumusețea aparentă, la minciuna ascunsă după adevărul parțial, la răutatea profundă mascată de bunătatea superficială.

Jocul artistic are, de obicei, o motivație mult mai serioasă decât cea care se arată la o primă vedere.

Măștile sociale pe care le putem vedea pe chipurile oamenilor, deși, adeseori, par plăcute, frumoase, binevoitoare... ascund, adesea, sub ele... suferința, urâtenia și răutatea... De aceea, rolul artei este să ne ajute să vedem dincolo de masca socială, prin ea: arta poate să scoată spre vedere pe chipul lumii întregul ei ființial, cu plusurile și cu minusurile sale.

Elinda: Mi se pare că ceri prea mult de la Artă și ești prea serioasă cu o ramură a culturii care, de multe ori, nu se ia prea în serios, mulțumindu-se să fie un simplu joc de copil...

Gabelina: Ai dreptate... Întocmai de aceea e atât de necesară arta pe care eu o practic – arta folosită pentru maturizarea copiilor, pentru ajutorul pe care ea îl dă spre maturizarea mentală a celor ajunși la maturitate corporală... Într-un trup de adult ar fi bine să funcționeze o minte de adult, nu una de copil.

Părerea mea e că odată ajunse la maturitate nu mai e cazul să credem, nici măcar în joacă, în fantezii infantile, nu mai e cazul să tolerăm ascunderea viciilor după virtuți de suprafață și nu mai e cazul să ignorăm realitatea nevrăjită a universului... Cam asta am avut de spus...

Afrodiasia... sper că te-am mai liniștit și te-am lămurit în legătură cu intențiile mele față de portretizarea ta într-un anumit fel și nu în altul... Dacă mai ai nelămuriri legate de bunele mele intenții, te rog să ți le exprimi...

Afrodisia: Ce să zic? E interesant tot ce ai spus! Dar nu trebuia să te deranjezi să inventezi o întreagă teorie estetică doar spre a mă poci pe mine într-un tablou... Acum, dacă am văzut că ai meditat așa de serios asupra relației dintre frumusețe și urătenie, după care ai ales persoana mea spre a exemplifica o întreagă teorie despre artă, parcă mă simt chiar flatată... Poate pe viitor, în ciuda frumuseții mele trecătoare, lumea își va mai aduce aminte de mine doar când va privi această capodoperă artistică pe care se pare că ai creat-o...

Gabelina: Vrei să o vezi?

Afrodisia: Nu! Te rog nu!... De abia ce m-am mai liniștit și eu un pic și nu vreau să mă apuce iarăși toți dracii... Lasă că poate odată, cândva, când îmi voi face curajul necesar, mă voi duce la Elinda să-mi privesc urâta din mine... Dar acum sunt prea speriată să fac acest lucru, mai ales după ce m-am comportat cum m-am comportat... Se pare că e destul de periculos să ajungi față în față cu cineva care are curajul să-ți spună fără ezitare, nu doar că nu ești perfectă, ci chiar că dincolo de masca ta de frumusețe, te macină fără încetare angoasa urâtului interior...

Te rog să mă ierți, fiindcă mi-am pierdut cumpătul mai înainte... Nu știu ce s-a întâmplat cu mine... Parcă am înnebunit pentru o clipă... E drept că am avut mai multe probleme în ultima vreme și se pare că s-au adunat și s-au adunat până au explodat... Îmi cer mii de scuze!...

Gabelina: Nu ai pentru ce... Te înțeleg, dar sper să nu se mai repete, nu pentru binele meu, fiindcă de aici încolo o să am mai multă grijă cu tine, deoarece văd că ești mult mai sensibilă decât

credeam, ci pentru binele tău, fiindcă un astfel de comportament în alte circumstanțe ar fi putut să-ți aducă foarte multe neplăceri...

Afrodisia: Ai dreptate, m-am comportat mizerabil... Nu se va mai repeta... Mi-am învățat lecția: aparențele înșeală: nu întotdeauna cei care te laudă îți vor binele și nu întotdeauna cei care te critică îți vor răul.

Cine ar trebui să mă atenționeze atunci când greșesc, dacă nu prietenele mele cele mai bune?... Ne împăcăm Gabelina?

Gabelina: Din punctul meu de vedere nu ne-am certat niciodată... Hai să te îmbrățișez!... *(Cele două se îmbrățișează, apoi se așează la loc pe scaune.)*

Afrodisia: Dar totuși acum, dacă suntem între prietene, recunoașteți și voi că nu sunteți perfecte și că, măcar parțial, astfel de picturi urâte avându-mă pe mine ca subiect v-au fost inspirate de urâtul din voi?...

Gabelina (zâmbind): Foarte bună observație!... Vezi cum începi și tu să observi mai bine urâtul din lume, acum că ți-a fost atrasă atenția asupra lui prin Arta care dezvăluie ceea ce, adeseori, e ocultat?...

(Sfârșit 2)

Studentele, viciul și sfințenia

Personaje: *patru studente (la litere, la pictură, la teatru și la filosofie): Venus – poeta, Olimpia – pictorița, Maya – actrița și Victoria – filosoafa.*

(Poeta a organizat un seminar cu tema „Despre virtuțile viciului și despre viciile virtuții”... Într-o cameră de la Casa Studenților sunt dispuse câteva scaune: în stânga stă așezată Venus, iar în fața ei sunt aranjate scaunele participantelor... Deocamdată sunt așezate pe ele doar două studente: Victoria și Olimpia... Maya intră grăbită pe ușă din partea dreaptă...)

Maya: Salut fetelor! Scuze de întârziere! Ați început?

Venus: Servus Maya!... Acum începem... Văd că, în ciuda afișelor puse prin cămine și prin oraș, doar tot noi de noi suntem. Se pare că virtutea nu este un subiect de prea mare interes pentru oamenii din ziua de azi. Cam asta e și teza pe care vreau să o discutăm la această întâlnire. Dar înainte de a intra în subiect vreau să ne lămurim pozițiile de start. Așa că permiteți-mi să vă pun următoarea întrebare: este vreo una între cele de față care se consideră sfântă?

Victoria (ridică imediat mâna): Eu!

Venus (oftând): Da... Victoria, bineînțeles, e sfântă... E sfântă, fiindcă ea e filosofă și filosofii sunt sfinți, deoarece ei se ocupă doar cu virtutea și nu au nimic de a face cu viciul... Așa e Victoria?

Victoria: Nu!... Filosofia e întruchiparea supremă a viciului... Filosofia e decăderea ultimă a ființei umane... Filosoful și, mai ales, marele filosof e decăzut și din rațiune și din simțire... Adică, pe scurt, e doar un nesimțit!... Indivizii aceștia (și credeți-mă că i-am studiat, pe mulți dintre ei, îndeaproape), pur și simplu, nu știu pe ce lume trăiesc! Efectiv delirează... Și ce e delirul, dacă nu e un viciu mental?

Venus: Păi și atunci cum se face că totuși tu ești sfântă și, în același timp, ești și studentă la filosofie care, după cum zici tu, e doar școala unde se predă viciul mental, iar oamenii sunt prostiți de cap mai ceva ca prin templele religioase?

Victoria: Exact aici e șmecheria: eu sunt sfântă, tocmai fiindcă nu mă consider filosofă și disprețuiesc filosofia ca pe viciul suprem!

Venus: Ok... Hai să zicem deocamdată că tu ești sfântă... Mai e vreo sfântă printre noi? *(Celelalte fete păstrează tăcerea...)*

Atunci înseamnă că restul suntem vicioase... Dar oare, dintre noi, cele vicioase, care o fi cea mai vicioasă?

Victoria (ridică mâna din nou): Eu!

Venus: Tot tu Victoria?... Cum se poate așa ceva? – Să fii, în același timp, și sfânta sfințelor și vicioasa vicioaselor?

Victoria: Pardon!... Am ridicat cumva mâna?

Venus: Da!

Victoria: Am zis cumva „Eu!”?

Venus: Da!

Victoria: Atunci sunt și eu la fel de surprinsă ca și voi de gestul și de afirmația mea... Cred că mi-a luat-o înconștientul înainte... Oare ce să însemne aceasta?

Venus: Maya... Tu ești actriță și știi cum e să fii două persoane în una... Explică-ne tu sensul ascuns al actului realizat instinctiv de Victoria!

Maya: Părerea mea este că între sfântă și vicioasă nu e nici o diferență semnificativă: sfânta e și ea un fel de vicioasă ca noi celelalte, atâta doar că ei îi place să-și numească colecția sa de vicii sfințenie, în timp ce noi le spunem pe nume – adică, normalitate...

Venus: Viciul e normal?

Maya: Viața este vicioasă prin definiție, iar normalitatea ei este, prin urmare, acțiunea viciată...

Venus: Olimpia tu ce crezi? Cum vede o pictoriță subiectul viciului și al virtuții?

Olimpia: Mie îmi vine să zâmbesc – din punctul de vedere al picturii mi se pare că virtutea și viciul se unesc în una și aceeași reprezentare picturală – anume...

Venus: Da...

Olimpia: Nu ghiciți?

Venus: Știi doar că noi nu ne prea pricepem la pictură...

Olimpia: Atunci vă spun eu: în pictură virtutea și viciul se unesc în nudul de femeie.

Venus: Poate viciul se găsește în nud... dar virtutea?... – Și ea tot acolo e?

Olimpia: Vai, Venus... cât de neștiutoare ești!... Oare nu știi tu că cele mai multe nuduri au reprezentat-o pe Venus? – o zeiță!... Iar dacă nici zeițele nu au acces la virtute, atunci cine ar putea să aibă?

Venus: A da! Desigur... Am uitat de acest aspect... Ai dreptate: la câte nuduri de Venus s-au creat, uneori, mi se pare că atunci când cei care știu cum mă cheamă mă privesc cu o oarecare atenție, mă văd nudă...

Maya: Sau ar vrea să te vadă nudă, ca să verifice dacă te ridici la înălțimea numelui pe care îl porți!

Venus: Dar nu e nici un secret, că eu nu sunt pudică... Doritorii care vor să-mi vadă nuditatea sunt rugați să vină la vară la mare pe plaja de nudisți, să mă vadă „live” cum ies din valurile mării...

Maya: Precum Venus?

Venus: Da... precum... eu!

Olimpia: Vezi ce simplu e pentru tine? Dacă vrei să-ți arăți simultan și virtutea și viciul, doar te dezbraci și te plimbi pe malul mării în pielea goală...

Venus: Bun... Înseamnă că problema asta am rezolvat-o! Nu mă așteptam să fie chiar așa de simplu... Noroc că ne-a scos pictura din încurcătură!

Maya: Eu zic să nu ne grăbim să tragem concluzii, că mai este vreme... Și apoi dați-mi voie să o întreb ceva pe Victoria, că m-a făcut curioasă cu gestul ei reflex... Victoria dragă... oare nu e un conflict monstruos în interiorul tău, având în vedere că tu te consideri deopotrivă și sfânta sfintelor și vicioasa vicioaselor?

Victoria: Așa să fie?

Maya: Nu e așa?

Victoria: Da' nu e așa în interiorul fiecăreia dintre noi? Oare în voi nu se manifestă deopotrivă aspirația virtuții și instinctul viciului?

Venus: Vrei să zici aspirația de a ne arăta nuditatea și instinctul de a face ceva constructiv cu ea?

Victoria: Exact!

Olimpia: Ce să facem mai exact?

Victoria: Nu știu... Habar nu am! Întreb și eu... Poate știți voi ce anume se poate face constructiv cu nuditatea odată ce ea e prezentă cum se cuvine în circumstanțe specifice...

Venus: Dar tu ești sfântă!... Ar cam trebui să știi chestiile acestea... Sfintele, de obicei, au o părere destul de precisă despre nuditate.

Victoria: Da, dar eu nu sunt o sfântă oarecare... Eu se pare că sunt sfânta vicioasă: la suprafață sfântă, în adâncime vicioasă; sfântă în nuditatea mea animalică naturală, vicioasă în act...

Venus: În ce act?

Victoria: În actul de transformare!

Venus: Ce act de transformare?

Victoria: Actul prin care transform instinctul de reproducere în mișcare sexuală orientată exclusiv spre plăcere!

Venus: E posibil așa ceva?

Victoria: Dacă nu e posibil, putem încerca! Până la urmă, alții au încercat un lucru mult mai greu: anume să transforme plumbul în aur... Noi trebuie doar să încercăm să găsim o utilitate plăcută nudului, pe la mare, pe plajă sau pe altundeva, fără a ne mări volumul corporal în cele nouă luni următoare actului de transformare...

Venus: Deci ești o sfântă vicioasă!

Victoria: După cum se vede: adică, nu se vede prea bine, dar vă puteţi imagina!... În mine şi prin mine viciul se transformă în virtute şi virtutea în viciu!

Maya: Ai o minte cam complicată... Îţi place să vorbeşti în contradictoriu?

Victoria: Mie? Nu neapărat!... Dar viaţa manifestă această preferinţă, dacă o priveşti cu atenţie... Doar o privire superficială asupra vieţii poate despărţi în mod absolut virtutea de viciu şi viciul de virtute...

Maya: Totuşi Victoria... Mi se pare că exagerezi... Or fi ceva diferenţe între virtute şi viciu, ca să nu le confundăm...

Victoria: Păi or fi, dar cine le vede? Nu vezi câtă confuzie se face uneori între cele două? – Adeseori, ceea ce le pare celor puţini a fi un viciu (de exemplu, teama, conformismul, compromisul, ipocrizia etc.) celor mai mulţi le pare a fi o virtute... Ceea ce majoritatea oamenilor consideră a fi normalităţi virtuozitate (de exemplu, supunerea tăcută faţă de autoritate, respectarea pioasă a tradiţiilor religioase, grija de a nu ieşi prea mult în evidenţă şi de a nu avea prea multe idei originale etc.) vreo câţiva răătăciţi consideră a fi vicii majore ale omului... Şi atunci cine are dreptate?

Maya: Totuşi trebuie să fie o diferenţă cât de cât obiectivă între virtute şi viciu!

Victoria: Da? Care?

Venus: Păi asta tu ar trebui să ne spui, că am impresia că filosofii au făcut totuşi distincţiile necesare între cele două încă de la începuturile filosofiei.

Victoria: Filosofii sunt nişte vicioşi!... Ştii care e viciul lor suprem? Visează la cai verzi pe pereţi!... Adică ce oameni sănătoşi la cap, care au privit chiar şi superficial lumea reală în care trăiesc, ar bate câmpii cu tot felul de teorii despre importanţa virtuţii, despre posibilitatea ei şi despre necesitatea de a fi virtuozitate?

Şi, în plus, mai au şi tupeul să vorbească despre virtute ca şi cum ar şti despre ce vorbesc, în condiţiile în care mai nici unul nu se declară deschis pe sine ca fiind virtuos sau măcar sfânt?

Venus: Dar tu te declari şi sfântă şi virtuoasă!

Victoria: Doar sfântă deocamdată! Cu virtutea rămâne să mai vedem, având în vedere că m-am declarat deja a fi o sfântă vicioasă, iar dacă mă declar şi virtuoasă, mă tem să nu apară vreo contradicţie!

Venus: Atunci înseamnă că nici tu nu prea ştii ce este virtutea!

Victoria: Nu e nici o problemă! În filosofie neştiinţa faţă de virtute e o tradiţie cu o oarecare vechime, dar acest lucru nu a împiedecat mai pe nimeni să vorbească vrute şi nevrute despre virtute: de exemplu, despre virtuţile imaginare ale unor zei, despre virtutea stăpânului de sclavi sau despre virtuţile unui tiran, sau despre virtutea indiferenţei, a renunţării la orice dorinţă, a

credinței dogmatice, a rugăciunii îndreptate spre personaje de basm religios – și câte și mai câte alte tâmpenii...

Cei mai mulți filosofi, din neatenție și superficialitate, aspiră la ceea ce nu cunosc și vorbesc aiurea despre ceea ce nu există...

Venus: Ce anume?

Victoria: Virtutea!

Venus: Virtutea nu există?

Victoria: Există?

Venus: Dar tu ziceai că ești sfântă... Oare sfințenia ta nu presupune nici o legătură cu virtutea?

Victoria: Cu ce virtute?

Venus: De exemplu, cu sinceritatea, curajul, cumpătarea, înțelepciunea...

Victoria: Hai să fim serioși! Există vreun om sincer?... Eu nu am cunoscut nici unul!... Și chiar dacă cineva ar vrea să fie sincer și ar încerca să spună doar adevărul tot timpul, tot nu ar putea să o facă, fiindcă, mai întâi, de multe ori, sunt foarte multe aspecte pe care el le consideră adevărate, când, de fapt, ele nu sunt decât niște minciuni, dacă le cercetăm mai îndeaproape... Și câți oameni sinceri de acest fel nu am întâlnit? Grămadă! Ei sunt ceea ce putem numi mincinosul sincer: cel care chiar crede în minciunile pe care (și) le spune...

Și apoi, nu pot fi sinceri, pentru că nimeni nu-i ascultă: având în vedere câte defecte avem fiecare dintre noi cui i-ar conveni să aibă mereu lângă el un guraliv sincer care să îl critice la tot pasul?

Iar, în cele din urmă, sinceritatea prezintă un mare risc social, fiindcă, de obicei, în orice societate sunt adevăruri relativ interzise, (fie explicit, sub formă de cenzură și inchiziție, fie tacit, sub formă de conformism cu vreo tradiție mincinoasă, fie sub formă de compromis cu vreo structură ierarhică oarecare care nu suportă critica oricât de întemeiată ar fi ea și nu prea este interesată să afle noi adevăruri, mai ales dacă sunt cât de puțin revoluționare).

Cel prea sincer într-o societate mincinoasă, în cel mai bun caz, riscă să fie marginalizat și ignorat, iar în cazuri mai grave, riscă să afle pe pielea lui cât de prețuită este cu adevărat virtutea sincerității în societatea umană.

Sinceritatea e un vis... Omul nu poate fi sincer complet nici măcar cu el însuși...

Maya: Sinceritatea e deci doar o iluzie?

Victoria: Nu e neapărat o iluzie! Cine vrea să fie sincer poate căuta să fie cât mai sincer... Doar că va trebui să plătească un preț pentru luxul de a-și permite să aibă un astfel de comportament, teoretic apreciat de societate, dar practic, mai deloc încurajat... (Adică, în acest caz, ceea ce apreciază de fapt societatea, în mod practic, e viciul, nu virtutea.) Virtutea efectivă (nu cea declarată

doar pentru fraieri, naivi și idealști), în acest caz, pare să fie doar ipocrizia...

Venus: Chiar așa să fie?

Victoria: Nu crezi?... Atunci imaginați-vă, de exemplu, că pe mine m-ar lovi brusc acum un puseu infinit de sinceritate și în sfîntenia mea m-aș simți obligată să vă spun tot ceea ce cred despre voi: despre calitățile și, mai ales, despre defectele voastre spre a vă convinge să vă schimbați spre ceea ce eu aș considera ca fiind mai bine pentru voi... Imaginați-vă deci că eu chiar aș crede ceea ce zic și v-aș zice: (*Victoria privește spre Olimpia:*) Tu ești proastă! Chiar foarte proastă! (*Privește spre Venus:*) Tu... ești urâtă! (*Și spre Maya:*) Iar tu ești o curvă!

Venus: Vai, Victoria! Chiar crezi așa ceva despre noi? Mă uimești!

Victoria: Nu aceasta e important... Era un exercițiu de imaginație... Poate că eu nu cred... Dar s-ar putea să fie cineva care chiar crede cele de mai sus despre voi și într-un puseu de sinceritate (precum cel imaginar al meu) v-ar spune cele de mai înainte cu intenția de a vă face un bine: de a vă trezi la realitate și a vă scoate din viciile voastre (respectiv din prostie, urâtenie și curvășărie) spre a vă îndrepta spre virtuțile opuse acelor vicii.

Ce ați crede despre o astfel de persoană? – Mai ales, dacă ar fi o persoană străină pe care de abia ați întâlnit-o de cinci minute!

Maya: Ce să credem? E clar că o astfel de persoană ar fi o jigodie necioplită și prost-crescută, grosolană și nesimțită. De ce să ne jignească în halul acesta? O astfel de arătare nu ar cunoaște bunele maniere și i-ar lipsi complet talentul oratoric!

Victoria: Vedeti? – Sinceritatea e un vis, o himeră, care începe să fie înăbușită și dresată încă din primii șapte ani de acasă, ca să nu mai vorbim de restul procesului educațional normal... Iar dacă, din greșeală, oamenii mai ajung câteodată față în față cu vreo manifestare de sinceritate, aproape întotdeauna, ei o resping instinctiv și o admonestează ca pe un viciu dintre cele mai grave...

Venus: Așa deci... Se pare că în ce privește sinceritatea ne-ai lămurit... Dar despre curaj, cumpătare și înțelepciune ce părere ai? Ele nu sunt virtuți de dorit pentru om?

Victoria: De ce ar fi de dorit? Un om curajos ar crea doar probleme în societate... De exemplu, el ar putea avea curajul să fie sincer și să spună lucrurilor pe nume – când e evident că lumea, cel mai adesea, e ipocrită, urâtă, proastă și fără coloană vertebrală...

Pentru societatea actuală curajul e o virtute imaginară: ea e bună doar atâta timp cât nu se manifestă... Iar dacă cineva o ia din greșeală în serios, este imediat atenționat de mai toată lumea că nu e bine deloc ceea ce face...

Cine are nevoie de curaj? Lumea funcționează foarte bine, ba chiar foarte bine, cu instrumentele și mecanismele sociale bazate pe frică, teamă, intimidare, amenințare, șantaj, abuz de putere, conformare oarbă la tradiție, supunere ierarhică fără comentarii ș.a.m.d.

Venus: Dar cumpătarea?

Victoria: Cunoști tu, Venus, vreo femeie cumpătată?

Venus: Dacă tot ai întrebat, să știi că, de obicei, femeile sunt mai cumpătate decât bărbații!

Victoria: Chiar?... Dar cu fuga lor după aparențele înșelătoare doritoare de faimă, avere, lux, frumusețe contrafăcută și bârfeală ce facem? Iar atașamentul lor instinctiv-emoțional față de așa-zisa lor iubire sau dragoste, putem oare să-l numim cumpătare? Și orbirea pe care acest atașament, însoțit de obsesie, le-o provoacă față de defectele și viciile grave ale celui iubit, pe care le trec astfel prea ușor cu vederea, putem oare să o numim cumpătare?

Nu dragele mele! – O femeie cumpătată nu mai este femeie! Sau nu mai e o femeie așa cum o știm noi de obicei... Cumpătarea și dragostea la care toate femeile visează, sunt, de cele mai multe ori, incompatibile... Cumpătarea și visul de prințesă, iubirea de făt-frumos trăind ca rege într-un castel de basm sunt iarăși incompatibile...

Nesațietatea femeii e proverbială... Visul ei intim de a fi o prințesă, iubită orbește de un prinț fermecat spre a petrece apoi în bogăție, risipă și huzur îi face multe zile fripte sărmanului broscoi care a luat-o de nevastă neștiind că din acel moment disperata respectivă va veni zilnic să-l sărute doar în speranța că poate într-o zi magică, sărutul ei plin de fantezie princiară îl va transforma pe broscoi într-un făt-frumos, destul de prost, dar la pungă gros, faimos și fălos, numai bun de stors de bani, de nervi și de vlagă în timp ce-i condus din umbră de vreo slăbănoagă pisăloagă, de vreo țată mai bleagă sau doar de o „dragă”...

Venus: Cred că exagerezi... E adevărat că multe femei gândesc exact așa cum ai zis tu mai înainte, dar mai există și excepții...

Victoria: Excepții care confirmă regula?

Venus: Excepții... de la necumpătarea aceasta general răspândită printre oameni...

Victoria: Care are un nume...

Venus: Ce nume?

Victoria: Lăcomie!... Lăcomia, de altfel, e atât de răspândită în lume și atât de bine infiltrată peste tot, încât ea este adevărata valoare prețuită azi în societate... Fie că se ascunde sub numele de profit, de putere de influență, de faimă cu orice preț, de putere de manipulare, de dorință de a deține cât mai multe resurse doar de dragul de a nu putea fi folosite de către cei care au cu adevărat nevoie de ele, lăcomia e adevărata virtute pusă în practică de

lumea actuală, iar cumpătarea nu e privită decât ca un viciu, menit doar spre a-i păcăli cu el pe unii mai săraci cu duhul, proști din fire sau mai naivi din naștere...

Din perspectiva societății bazată pe profit, pe consum, pe competiție sălbatică, pe șomaj, pe manipulare media, pe războiul pentru resurse, pe mentalitatea de haită de stat, pe înșelăciune privată spre stat îndreptată, pe hoție curată prin contract legalizată lăcomia e poate singura și cea mai importantă valoare a acelei societăți...

De aceea, într-o astfel de societate, „oameni de valoare” sunt considerați doar cei care sunt corupți, într-o măsură mai mare sau mai mică, de lăcomia mascată sub cuvântul „profit”, de dezinformarea și manipularea ascunsă sub cuvintele „publicitate”, interese ale „acționarilor” și patronilor, de șpaga ascunsă sub cuvintele concurs „aranjat”, examen pentru diploma „cea de toate zilele”, tratament „mai bun”, judecată „favorabilă” sau atribuire de contract „avantajos”, de înșelăciunea și hoția legalizată sub numele de „dobândă cuvenită”, de găselnița financiară care permite băncilor să împrumute altora cu mult mai mult decât sumele de bani de care ele dispun efectiv ș.a.m.d.

Încearcă doar să găsești azi vreun domeniu social care nu e corupt „până în măduva oaselor” de lăcomie, de zgârcenie sau de risipă și vei vedea cât de mult e acum prețuită cumpătarea în lume!

Venus: Păi atunci... am terminat și cu cumpătarea... Dar ce zici de înțelepciune?... Nu cred că vei putea susține că chiar și înțelepciunea e, de fapt, un viciu!

Victoria: Înțelepciunea e cel mai mare viciu... Ea e doar un vis de mărire deșartă... Cine visează la înțelepciune dă dovadă de o naivitate și de o ignoranță incomensurabilă... Și în plus, ai văzut voi vreodată vreo femeie înțeleaptă?

Maya: Crezi că nu există?

Victoria: Dar vreun bărbat înțelept ai văzut?

Maya: Clar nu!... Bărbatul e prost prin definiție... Tocmai de aceea are nevoie de o femeie lângă el – să-l mențină cât de cât pe linia de plutire, că altfel ar fi vai și amar de capul lui...

Victoria: Iată atunci fetelor: așa-zisele virtuți sunt doar vicii... De aceea eu sunt o sfântă vicioasă: pentru că îmi recunosc viciile și mi le asum... Nu fug de ele în tărâmurile de basm, ci trăiesc cu ele în lumea reală... Eu sunt o sfântă reală, nu una imaginară... Iar o sfântă reală e întotdeauna o sfântă vicioasă... adeseori, chiar mai vicioasă decât media vicioasă a celor nesfințiți... Sfințenia și viciul (mai ales cel mental) merg de minune împreună... Cu cât aberezi mai mult, visând vicios la tot felul de cai divini turbați ce scuipă smoală peste nesfințiți, spre a le aduce suferința pe care tu crezi că ei o merită ca niște rățăci de la credința „cea dreaptă” ce ți se

pare că sunt, cu atât ai mai multe șanse să fii canonizată de vreo societate oarecare ca un model de urmat pe calea viciului sfințit...

Olimpia: Adică societatea actuală sfințește viciul și persecută virtutea?

Victoria: Cu siguranță! Chiar și o cunoaștere superficială a mecanismelor reale ce pun în mișcare societatea umană și viața în general îți dezvăluie acest lucru.

Olimpia: Despre ce mecanisme vorbești?

Victoria: În nici un caz despre niște mecanisme virtuozitate... Natura este vicioasă: e necumpătată, nechibzuită, risipitoare, e crudă, vicleană, înșelătoare, e instinctivă, brutală și criminală. Și nu fiindcă ar dori acest lucru, fiindcă ea nu gândește și nu raționează, ci fiindcă așa e ea de când se știe: o monstruoasă vicioasă pitită după o stafie virtuozitate.

Olimpia: Te referi la divinitate? – La zei, la ființe angelice, la prezențe supranaturale?

Victoria: Mă refer la orice fantezie infantilă după care umanitatea își ascunde neputința virtuozitate și acțiunea vicioasă și prin care ea își justifică aberant valorizarea viciului și persecuția virtuții! Mă refer la orice act de nesinceritate evidentă pe care minciuna o dezvoltă în interiorul său față de ea însăși!

Nimeni nu te poate minți mai bine decât te poți minți tu singură!

De aceea, datoria unei sfinte virtuozitate ar fi, adeseori, doar aceea de a vă spune adevărul care nu vă convine... Aveți însă noroc, fiindcă eu nu sunt decât o sfântă vicioasă și astfel îmi ascund chiar și adevărurile pe care vreau să le spun după tot felul de minciuni agreabile...

Maya: Ca de exemplu?

Victoria: Ca de exemplu, că tu, Maya, nu ești o proastă... că tu, Olimpia, nu ești o urâtă... și că tu, Venus, nu ești o curvă...

Venus: Victoria... Te rog!... Ce am discutat să rămână între noi!... Am crezut că îmi ești prietenă!

Maya: Deci acum mă consideri și proastă... Nu ți-a fost de ajuns că mai înainte m-ai făcut și pe mine curvă! Mai rămâne să mă faci și urâtă – și meniul e complet!

Victoria: Bine, dacă tu dorești, îți spun și această minciună: Maya... tu nu ești chiar așa de urâtă... uneori, am iluzia că ești chiar frumoasă...

Maya: Spune dragă tot ce ai pe suflet! Dă-ți arama pe față! Lasă-ți sfințenia să se manifeste descoperită prin viciu!

Victoria: Exact asta încerc să fac! Dar încă mai iau lecții de la tine, căci, dintre noi două, nu eu încerc să devin expertă în arta de mă prefăc!

Maya: Te referi la actorie?... Aici, evident m-ai prins!... În calitatea mea de actriță, nu pot fi decât o mare prefăcută... Așa e!

Eu sunt sinceră doar când mă prefac! Dar dacă, în lumea aceasta, prostia e legată de sinceritate și actoria de minciună, cum se face totuși că tu mă consideri pe mine proastă? Eu ar trebui să fiu deșteaptă după argumentul tău!...

Victoria: Știi ce?... După o chibzuială mai atentă, trebuie să recunosc că ai dreptate: tu nu ești proastă, tu ești deșteaptă! Viciul tău nu e, prin urmare, prostia, ci deșteptăciunea!

Maya: Hai, nu zău! De când a fi deșteaptă e un viciu? Eu zic că e o calitate!

Victoria: A te prefaca mereu e o calitate?... O, sărmana de tine!... Tu ești doar o fetiță pierdută iremediabil printre replicile penibile ale personajelor de curvă pe care le-ai jucat... Prefăcătoriată e o copie, o imitație!... Nu ești originală!... Tu nu ești nici măcar o vicioasă autentică – tu doar imiți viciul altora!

Maya: Hai că începi să mă enervezi! Prea le întorci după cum bate vântul doar pentru a ieși victorioasă în confruntarea dialogală... Nu ești serioasă!

Venus: Victoria nu e serioasă?... Te înșeli Maya!... Eu o cunosc de mai mult timp și trebuie să-ți spun că Victoria e printre cele mai serioase ființe pe care le știi... Ba aș zice că chiar aici e defectul ei: e prea serioasă și prea ia toate lucrurile în serios...

Olimpia: Și ce ai vrea să facă? Doar e filosoafă! Iar filosofia, se știe, ia orice prostie în serios!

Maya: Olimpia... de ce îi iei apărarea? Nu ai auzit când, mai întâi, te-a făcut proastă și, apoi, a insinuat că ești urâtă?

Olimpia: Ba am auzit... Dar când vorbește o filosoafă, nu trebuie să te grăbești în apreciere... Ci e bine să ai răbdare să o ascuți până la capăt – și, astfel, adeseori, vei vedea că a vrut să zică exact opusul a ceea ce inițial ți s-a părut ție că zice...

Maya: Adică nu mai aud bine sau ce? V-ați înțeles toate între voi, înainte să sosesc eu, ca să mă luați azi la mișto? Eu zic că e prea mare pedeapsa aceasta doar fiindcă am întârziat și eu un pic!

Și cum adică să dorească cineva să zică exact opusul a ceea ce zice? E beată? Nu mai știe ce vorbește? Îi e greu să vorbească cu claritate? Dacă cineva vrea să mă jignească, să-mi spună în față – ce se tot ascunde după perdea?!

Venus: Hai că ai luat-o prea în serios! Te rog să nu faci aici o scenă, că nu suntem la teatru!... Victoria nu vorbește în clar, fiindcă așa e tradiția la ei în filosofie: să fie ironici, sarcastici, cinici, sofști, hedoniști, sceptici și stoici! Adică, când nu se țin de glume, sunt fie provocatori, fie șmecheri, fie plictisiți, fie indiferenți. Iar când nu vorbesc în metafore și mituri, folosesc limba lor păsărească, mereu căutătoare de sensuri în nevoie de sens, în spatele căreia își ascund, după caz, banalitatea, greșeala, exagerarea, aberația sau delirul... Nu-i așa Victoria?

Victoria: Ești pe aproape! Dar cine știe, poate are și Maya dreptate! Cum adică, Olimpia, să vreau eu să zic exact opusul a ceea ce am zis? Doar nu crezi că sunt ironică?

Olimpia: Ba chiar asta cred! Uite, de exemplu, eu aș prinde pariu că tu ai vrut să zici prin afirmațiile tale controversate și iritante următoarele: Maya, tu ești deșteaptă, chiar foarte deșteaptă... Olimpia, adică eu, tu ești... frumoasă, chiar nemaipomenit de frumoasă... iar tu, Venus, ești o virgină, perfectă în pudoare și castitate!

Venus: Văd că ironia e transmisibilă, ba chiar foarte contagioasă!

Olimpia: Dar nu e nici o ironie, e doar adevăr și provocare...

Venus: Poate adevăr sau provocare!

Olimpia: Sau așa... Victoria vrea doar să ne provoace să privim mai profund lucrurile și sensurile lor, dincolo de luciul lor comun de suprafață, spre a cerceta cât mai de aproape adevărul... Depinde doar de noi dacă îi acceptăm provocarea!

Venus: Ei, ce zici Victoria? Accepți provocarea Olimpiei? Ea zice că tu chiar ai vrut să zici opusul a ceea ce ai zis și nu altceva! E adevărat?

Victoria: Uneori, da... Dar cine mai știe ceea ce am vrut să zic? Poate că chiar am vrut să zic ceea ce am zis sau poate doar opusul a ceea ce am zis! Voi nu aveți de unde să știți, mai ales că, uneori, nici eu nu știu exact ceea ce zic!... Am impresia că, adeseori, voi prea le chibzuți pe toate spre mare profunzime, pe când eu doar mă las purtată de val și spun, de obicei, cam tot ceea ce-mi vine la gură, având, în principal, doar o singură grijă: anume, aceea de a nu spune prea multe banalități neprovocatoare spre adevăr și schimbare...

De exemplu, se vede de la o poștă că Olimpia e frumoasă: ea știe... și toată lumea știe... acest lucru... Dar nu știu dacă se vede la fel de bine că e urâtă... Urâtenia ei interioară doar ea singură și-o cunoaște... Noi o vedem frumoasă, dar ea știe că e urâtă, fiindcă ea își cunoaște destul de bine urâciunile ei: pe lângă faptul că ea are privilegiul de a se vedea în oglindă nefardată, privilegiu pe care noi nu îl avem, viciile ei îi sunt cunoscute și urâtenia lor o deranjează... De aceea se machiază, se aranjează, se îmbracă bine și se coafează! Ca să se ascundă pe sine de ea! Ca să-și ascundă urâciunea ființială după o mască socială frumoasă!

Și, astfel, cu atât mai mult o deranjează ca urâciunea ei să-i fie descoperită în public de o voce din apropiere care-i amintește de urâciunile ei vicioase, mai mult sau mai puțin evidente... pentru că... da... Olimpia, în cazul tău, când am zis că ești urâtă, nu am vrut să zic că ești frumoasă – mă refer la acele părți din ființa ta care chiar sunt urâte – și să nu-mi spui că tu nu ai astfel de părți...

vicioase, rușinoase, urâcioase... sau chiar rele, neplăcute, greșite, scandaloase...

Fiecare femeie are partea ei urâtă pe care o ține bine ascunsă după frumusețea ei de fațadă... Femeia este o iluzie: ea pare să fie ceva, dar este cu totul altceva...

Însă iluzia ei îi este, de obicei, necunoscută... Dar cum ar putea o iluzie să știe că e iluzorie?... Poate doar dacă... cineva, de exemplu, o altă iluzie îi atrage atenția că este o iluzie!

Olimpia: Vedeti?... Are cel puțin o explicație pentru fiecare vorbă pe care o zice! – Dar, adeseori, problema este: ce zice ea, de fapt?

Victoria: E chiar așa de greu de înțeles?

Venus: Da... Uneori, mi se pare că tu, chiar dacă ai renunțat la jargonul filosofic clasic, folosești limbajul comun ca pe un jargon filosofic, răstălmăcindu-l mereu după bunul tău plac! Tu te porți nu ca una care este stăpânită de limbă, ci ca una care e stăpână pe limbă! Nu ca una care scoate sensul din limbă, ci ca una care îl bagă acolo! Pentru tine, adeseori, sensurile nu sunt în dicționar, ci mult dincolo de el... De aceea și sunt mai greu de înțeles uneori...

Victoria: Nu zic că nu ai dreptate, dar totuși mă mir... Sensurile de bază ale cuvintelor pe care eu le folosesc, de obicei, se găsesc toate în dicționarul explicativ al limbii noastre... Arareori inventez eu noi sensuri... Așa că, dacă nu vă sunt clare sensurile cuvintelor pe care eu le folosesc, căutați imediat în dicționar și vă veți lămuri...

Fiindcă, de obicei, eu zic exact ceea ce se aude, chiar dacă știu că voi înțelegeți, adeseori, doar ceea ce vreți să auziți...

Voi sunteți niște vicioase – și credeți că femeia e rea și invidioasă, și perfidă, și mândră, și bârfitoare...

De aceea, când m-ați auzit zicând că tu ești proastă, tu curvă și tu urâtă, ați presupus automat prezența viciului în mine – și nu a virtuții... Ați presupus că eu vorbesc din invidie, din orgoliu, din răutate... Și cine va putea să vă spună cu siguranță că nu chiar din aceste motive am vorbit, mai ales, fiindcă m-ați auzit când v-am spus că eu sunt... o sfântă vicioasă?...

Venus: Ne bagi de tot în confuzie Victoria! Fii, te rog, mai explicită și mai clară!

Victoria: Bine... O să încerc!... Deci... eu am vrut să spun ceva despre lume, om și femeie: anume, că orice om e esențial prost, urât și curvar... Așa că nu o luați în nume personal... Voi erați doar un exemplu oarecare pentru specia din care facem parte...

Venus: Vrei să spui că specia umană e o specie esențial vicioasă?

Victoria: Cam așa e! E printre cele mai vicioase de pe pământ!... Și acest lucru mi se pare atât de evident, încât nici nu

mă mai deranjez să reiau acum tonele de argumente ce vin în sprijinul afirmației mele... Gândiți-vă doar că e una dintre speciile cele mai criminale din acest spațiu existențial – atât de criminală, încât a făcut din crimele ei carnivore o industrie a măcelului, din intențiile ei ucigașe o industrie monstruoasă a armamentului și din impulsurile sale îndreptate spre tâlhărie și asasinat o practică aproape continuă a războiului de cucerire, asupra și exploatare...

Priviți, așadar, de exemplu, la ceea ce le face omul găinilor, rațelor, curcilor, peștilor, vacilor, oilor, porcilor, iepurilor și animalelor sălbatice de toate felurile... Dacă actul ucigaș e un viciu, atunci omul e călăul suprem al acestui pământ... El a transformat lumea într-un imens abator... Această apucătură ucigașă a lui e o apucătură de animal prost, urât și rău... E o apucătură vicioasă ascunsă adeseori sub masca unor virtuți închipuite asociate cu așa-zisa artă culinară, care, de cele mai multe ori, nu e decât o artă perfidă a crimei carnivore...

Iată, printre altele, unde se ascunde animalul din om: un animal cel puțin la fel de vicios și de feroce ca orice animal de pradă...

E un miros de crimă abominabilă peste tot în societatea umană, ascunsă doar de un fum subțire de mizerie emoțională nesimțită, de degradare scârboasă inconștientă și de pofte macabre de viață ucisă, eviscerată, feliată, tocată, înghețată, sărată, friptă, fiartă, îmbucată...

Adeseori, când văd acest spectacol hidos al morții introduse în gură, al cărnii vândute în piață, al uciderii industriale a vieții unor biete animale și, mai ales, când văd orbirea jubilantă a majorității oamenilor față de o astfel de faptă criminală în jurul căreia își aranjează macabru viața lor sinistră, mă gândesc că ei sunt mult prea decăzuți moral, pentru a fi capabili să priceapă ce e acela un viciu...

Unul din viciile rădăcină ale umanității vicioase este deci dieta ei carnivoră: cel care azi vânează un animal, mâine va putea să vâneze un om, cel care azi va închide în cușcă un animal, mâine poate va înlănțui un semen de al lui, cel care azi exploatează un animal, mâine va exploata un sclav, cel care azi omoară un bou, mâine omoară un om... Cel care azi ucide o vacă, mâine va putea să ucidă o femeie... Cel care azi ucide un miel, mâine devine capabil să ucidă un copil... Instinctul ucigaș de animale se află la rădăcina criminalului de oameni... Impulsul devorării de carne se află la baza viciului din oameni...

De aceea, consider că o schimbare majoră spre virtute nici măcar nu poate să înceapă în mod serios fără a renunța cu scârbă la consumul de carne și fără a te gândi cu dezgust, tulburare și dezaprobare la toate actele de violență și ucidere îndreptate asupra vieții animale cu scopul de a o devora.

Olimpia: Tu ești vegetariană?

Victoria: Din fericire, da... Însă majoritatea celor pe care îi cunosc rabdă extrem de greu viciul acesta al meu... Dar eu nu am ce le face: las deci virtutea crimei animale numită carnivorism pe seama oamenilor de pradă și mă dedau în continuare, cu conștiința împăcată, viciului vegetarian...

Olimpia: Crezi că faptele sunt mai importante decât vorbele?

Victoria: Mai mereu... Vorbele sunt, de obicei, confuze – faptele sunt însă mult mai explicite... Ce mă interesează pe mine justificările mitice aiuritoare și pseudo-argumentele amare... Vorbele sunt doar vorbe în vânt... Faptele contează: faptele care produc efecte cât mai bune, mai clare și mai obiective, deopotrivă cantitativ și calitativ... Prefer să privesc tablourile unei pictorițe, decât să ascult vorbele ei... Vorbele, deși mă pricep la ele, pe mine nu mă prea interesează: ele sunt pentru mine doar un pretext care mă ajută uneori să scot la iveală în cei cu care vorbesc expresia feței, dinamica gesturilor și acțiunea faptelor...

Adevărata conversație pe care eu o port cu voi nu e la nivel de cuvinte, chiar dacă nu le ocolește, ci e la nivel de emoții, de instincte și de intuiții...

Eu vă simt ființa și sunt convinsă că și voi o simțiți pe a mea... De ce? Fiindcă eu, deși vorbesc, iată destul de mult și destul de des, nu mă ascult și nu vă ascult, decât ca pretext pentru o comuniune emoțional-ideatică mult mai intensă și mai cuprinzătoare decât cea care poate fi povestită în cuvinte: eu interacționez cu întregul vostru ființial și nu doar cu vorbele voastre... Și din acest motiv vă țin minte, iar voi o să mă țineți minte, fiindcă eu nu mă ascund după vorbe și nu mă pierd în cuvinte, fiindcă eu mă las atinsă pe suflet de ființa voastră și vă ating pe voi la esență, fie că sunteți pregătite sau nu pentru o astfel de experiență... De aceea, compania mea, trebuie să vă spun, e periculoasă pentru voi: nu doar fiindcă eu sunt o sfântă vicioasă, ci, mai ales, deoarece viciul tremură în prezența mea...

Maya: Vrei deci să fugim de tine?

Victoria: Nu de mine vreți voi să fugiți, ci de propria voastră ființă! Nu de viciile mele oratorice vă minunați voi, ci de viciile voastre care în prezența mea devin, de multe ori, mai vii ca niciodată... Nu vorba mea sau simpla mea apariție vă agită, ci iluzia că nenumăratele compromisuri pe care voi le faceți cu propria voastră conștiință vă sunt cu adevărat necesare...

Maya: Tu crezi că noi trăim în iluzie și tu ne aduci lumină?

Victoria: Maya... Pot să te întreb... care crezi tu că este iluzia maximă de care poate suferi un om?

Maya: E o întrebare capcană?... Nu știu și nu mă interesează...

Victoria: Exact aceasta este: să fii ceea ce ești și să nu știi că nu ești decât o iluzie...

Maya: Mersi de compliment, dar nu ți-am înțeles gluma... Eu sunt o iluzie?

Victoria: Da Maya! Tu ești o iluzie!... Acesta este adevărul care te supără pe tine – nu că ești ceea ce ești, ci că nu vrei să cunoști prea bine ceea ce e esență în tine!

Vedeți voi fetelor... Noi ne asemănăm într-o privință: știm toate că suntem vicioase... dar ne și deosebim sub un aspect: eu sunt singura din grup suficient de vicioasă încât să mențină mereu trează în noi conștiința viciului care apasă peste viață... Voi, adeseori, luați viciul în serios și râdeți de virtute... Eu îmi explic viciul ca pe o comedie, dar mă comport față de el ca față de o tragedie...

Între noi există cel puțin o asemănare și o deosebire: ne asemănăm, uneori, în cercetare și iscodire; ne deosebim însă în intensitatea sincerității pe care o purtăm prin fire...

Olimpia: Trebuie să-ți spun Victoria că tu, deși ești filosofă, ai fire de artistă, iar eu, ca o consoartă de a ta întru artă, am vibrat adeseori cu vorbele tale, fiindcă am mai mereu impresia că le pricep și înțelesul și subînțelesul... Iar dacă îmi permiți și îmi permiteți, vreau să completez și eu cu niscaiva idei povestea noastră de astăzi despre viciu și virtute...

Venus: Chiar te rugăm Olimpia!

Olimpia: Atunci permiteți-mi să vă întreb „Ce așteaptă o artistă de la lume?”... Și tot eu vă răspund: de cele mai multe ori, doar recunoaștere și răsplată pentru munca adeseori istovitoare pe care ea o depune!... Și așteaptă... Dar așteaptă degeaba, fiindcă recunoașterea și răsplata îi vin, de obicei, destul de greu sau nu îi vin deloc... De ce? Fiindcă, așa cum a subliniat și Victoria, lumea noastră e viciată și e vicioasă, nu doar sub aspectele menționate de Victoria, ci și din punct de vedere artistic...

De aceea, lumea, în general, nu ar recunoaște virtutea artistică nici măcar dacă lângă această virtute ar fi pus un indicator de trei metri diametru pe care să scrie: „Aceasta este o virtute artistică!”...

Cât despre răsplată – și, mai ales, despre răsplata artistului, viciul lumii actuale e adeseori atât de mare, încât, de obicei, alocă o grămadă de bani nebunilor, corupților, pușcăriașilor, cerșetorilor, lingușitorilor de toate felurile și tuturor tăietorilor de frunze la câini adăpostiți de plictiseală prin tot felul de birouri ticsite cu nenumărate hârtii inutile, dar nu dă nici doi bani pe o operă artistică neprotejată de pile, cunoștințe și relații dintre cele mai ciudate...

Ba, la nivel subconștient, mi se pare că, de cele mai multe ori, arta în general, și, mai ales, arta contemporană în special, e considerată ca fiind doar un viciu, o greșală, o rătăcire socială

care nu trebuie încurajată sau sprijinită în vreun fel, decât dacă pot profita de pe urma ei nebunii, corupții, lingușitorii și birocrații...

Viciul artistic al lumii e atât de mare, încât, de exemplu, mai bine le plătește toată viața lor pe vreo cinci femei plictisite să se plimbe aiurea prin camerele unui muzeu plin cu picturi, despre care ele nu știu mai nimic, decât să dea vreun ban serios celor care au creat picturile expuse acolo, și care, mulți dintre ei, dacă nu au avut și alte surse de venit decât pictura, efectiv au fost muritori de foame...

Viciul artistic al lumii e că nu știe și nu vrea să recunoască și să răsplătească la timpul convenit pe cea sau pe cel care creează opera de artă... Iar când vreodată, foarte rar și, probabil, doar din greșală, mai face acest pas, de obicei, toarnă resurse cu nemiluita peste câțiva artiști mai norocoși ajunși și ei, mai mereu, la „pensie”, uitând cu desăvârșire de restul – ca și cum norocoșii ar mânca cu o mie de guri, iar ceilalți ar trebui să trăiască prin reprezentanți... și să rabde toate neajunsurile la care sunt supuși până ajung și ei la „pensie” și la „noroc”, ca să primească vreo recunoaștere și vreo răsplată mai serioasă...

Iar dacă această atitudine extrem de vicioasă e prezentă față de artista obișnuită, ea e cu atât mai mult prezentă în raport cu artista de geniu, care, fiind genială, evident ar trebui să trăiască doar cu aer din cer, după mintea belită a lumii...

Venus: Văd că te-ai luat după Victoria și o prezinți pe artistă de parcă ar fi o sfântă... Crezi că chiar este?

Olimpia: Din perspectiva artei, lumea fiind, îndeobște, viciată artistic (la nivel de înțelegere, apreciere, stimulare și sprijinire a muncii care produce opera de artă și a artistei care face această muncă), evident, că prin comparație cu această lume și în raport cu arta, artistul și artista sunt niște sfinți – lucru adeseori dovedit prin canonizarea lor artistică după moarte, prin ridicarea de altare-muzee în cinstea lor și prin instruirea de preoți-ghizi care să-i slăvească din vârful buzelor prin muzee, prin reviste și pe la catedre...

Lumea e adeseori atât de vicioasă, încât, pentru ea, de obicei, sfântul e bun doar când e mort, mai niciodată în viață și aproape niciodată cât e tânăr și în putere – adică atunci când, de obicei, realizează cea mai mare parte din opera sa „sfințită” ...

Sfântul și sfânta sunt periculoși... De ce?... Fiindcă, adeseori, atunci când se apropie de ei, lumea își conștientizează cu surprindere viciile, fiindcă ele le sunt direct reproșate de către sfinți... De aceea, pe cât posibil, ei sunt obligați să trăiască izolați și sunt cinstiți cu maximă ipocrizie doar după ce nu mai pot vorbi, fiind morți... În această lume vicioasă, conștientizarea viciilor și asumarea reală a virtuților nu trebuie să meargă prea departe... Ar

fi prea periculos pentru lume – s-ar putea sfinți și ea din greșeală...

De aceea, chiar și cultul „sfinților” (din diferite domenii) nu se face pentru a încuraja sfințirea și sfințenia, ci tocmai dimpotrivă. Se face doar cu scopul de a-i atenționa pe vicioși în legătură cu pericolul sfințeniei: „Nu faceți ca ei, dacă nu vreți să ajungeți ca ei!” sau „Cine face ca ei, ca ei să pățească!” – va fi descurajat, ignorat, disprețuit, atacat și mai mereu lăsat să moară în sărăcie și în singurătate... Mesajul subliminal fiind deci: „Nu te fă artist! Mai ales dacă ești tentat să spui adevărul!...” Fiindcă artistul, de obicei, nu este iubit cât trăiește, decât dacă e un artist vicios, lipsit de verticalitate valorică, dispus să facă din meșteșugul său doar încă un instrument de slăvire a viciilor lumii...

Din această relație, mai mereu, prezintă între viciu și artă putem extrage chiar și un principiu al recunoașterii artistice:

„Dacă arta ta este recunoscută și răsplătită de către lume înseamnă că, într-un anumit grad, sub anumite aspecte, ea este deja viciată.”

Venus: Și dacă nu e viciată, atunci ce se întâmplă?

Olimpia: Atunci iese scandal!... Dacă, din greșeală, o astfel de operă ajunge să fie cunoscută de un public prea numeros, de obicei, lumea se scandalizează, gesticulează și se agită tulburată... Când vicioșii își văd expuse în public viciile, de obicei, se scandalizează, fiindcă ei nu vor să devină prea conștienți de ele și astfel să cadă în pericolul de a renunța la ele...

Viciosul se scandalizează mereu când viciul său este în mare pericol de a fi conștientizat de propria lui conștiință...

De aceea, când auzim că cineva exclamă „Scandalos!” (în fața unei opere de artă), mai mereu, putem ști că el se află în fața unei capodopere: opera există, capodopera provoacă spre existență... Ea incită la revoltă, iritare, tulburare... Astfel, dacă pe marginea unei opere nu se poate face un scandal monstru în preajma lansării sale spre primele priviri ale publicului vicios, fie el așa-zis „inocent”, fie mai mult sau mai puțin „avizat”, atunci opera aceea fie nu e o capodoperă, fie vremea scandalului ei nu a sosit încă...

Capodopera, de obicei, nu poate fi conștientizată social ca atare până nu e însoțită de un scandal serios pe care ea îl invită spre manifestare: cel care arată viciul irită viciul...

Din acest motiv, artistul pus față în față cu viciile nenumărate ale acestei lumi ar trebui să gândească astfel: „Ceea ce am creat poate fi subiect de scandal? Există vreun viciu sau vreun vicios care poate fi deranjat destul de serios de percepția operei mele?... Ba mai mult: opera mea poate genera, în condiții prielnice, un scandal de proporții? Dacă da, atunci este o capodoperă – o operă care are puterea de a ajunge la capul celui ce o percepe prin

mijlocirea emoțională a scandalului pe care ea îl iscă în simțire, în gândire și în conștiința trezită din rătăcire spre a virtuții prețuire...

Când viciile se întâlnesc cu conștiința, mai mereu, se lasă cu scandal... Iar mare parte din meșteșugul sfântului stă tocmai în a provoca o astfel de întâlnire...

Venus: Mulțumim pentru expunere Olimpia! Găsesc că a fost foarte interesantă și destul de provocatoare spre sfințenie artistică, în ciuda atenționărilor sociale pe care le-ai pomenit...

Putem oare concluziona că lumea acesta vicioasă, în ciuda viciilor ei grave și nenumărate, mai are o șansă de salvare?

Olimpia: Șanse are, dar sunt iluzorii!... Nu-i așa Maya?

Maya: De ce mă întrebi pe mine? Eu sunt doar o actriță... Joc rolul care mi se dă fără prea multe comentarii – și uneori e bine, alteori e rău... dar ce pot face eu? Nu sunt decât o actriță! Am învățat să muncesc foarte mult pentru a întreține cât mai convingător o iluzie... Prin urmare, aparent nu iubesc adevărul, ci minciuna, nu mă interesează profunzimile, ci doar formele de suprafață... Mă prefac că vreau să spun ceva când poate nu vreau să spun nimic sau că vreau să păstrez tăcerea când toată ființa din mine mă îndeamnă să strig... Prezența mea prin lume este iluzorie, dar este o prezență apreciată de lume: adeseori, sunt aplaudată îndelung pentru jocul meu vicios...

Pe semne, că oi fi și eu, actrița, doar o sfântă vicioasă, precum pictorița, poeta și filosoafa: o sfântă care se joacă cu viața și adeseori se ascunde de ea... Unde anume? Unde altundeva decât printre viciile cele vechi ale lumii, visând, uneori cu ochii deschiși la o lume mai bună, mai dreaptă, mai cinstită, dar arareori având curajul să ies din pielea diferitelor personaje pe care societatea îmi cere să le joc, spre a fi, măcar pentru o clipă, liberă, fără mască... Și, astfel, aflată, pentru un moment, față în față cu propria conștiință, să o întreb, cu maximă sinceritate: „Dacă este vreun pic de sfințenie în această iluzie vicioasă, oare cum aş putea să o găsesc?... Unde aş putea eu să aflu puterea și inspirația de a-mi scrie singură replicile cele plăcute într-o bine, frumos și adevăr pe care sunt ispitită să le rostesc pe scena vieții?”...

Și cel mai adesea nu știu să răspund la aceste întrebări, dar câteodată parcă văd și eu aprinsă în mine o lumină firavă care mă îndeamnă să fac din ea lumină vie și caldă plăcută și odihnitoare – această lumină... mi se pare că este virtutea din mine, iar chemarea pe care ea mi-o adresează este o chemare spre sfințenie... Doar că, adeseori, răul lumii mă copleșește și atunci mă refugiez în iluziile mele teatrale, în utopiile mele scenice, în acest act de a fi, măcar și pentru o clipă, o altă ființă: una mai bună, mai frumoasă, mai iubitoare...

Eu nu cred în iluziile mele... Dar nici nu pot trăi fără ele... Și astfel mă joc mereu fie cu tristețea din lume și cu comedia din

mine, fie cu mânia din viață și cu calmul din sine, fie cu teama ascunsă prin univers și cu vitejia aceea care vorbește către public: „Nu aș fi aici, dacă voi nu m-ați privi și nu m-ați asculta! Iată deci morala acestei povești așa cum e ea...”

Venus (după un moment de tăcere): Da...

Maya: Da, ce?

Venus: Care e morala?...

Maya: Nu știu... Eu sunt doar o actriță... Să ne spună Victoria, că ea e filosoafă! Dar ceva pot zice și eu, atât cât mă pricep: e prea multă corupție în lume și doar sfinții și sfințele se luptă cu ea! Poate că data viitoare, când ne vei întreba care din noi crede că este sfântă, ar fi cazul să răspundem mai multe „Eu!”, nu doar Victoria!

Victoria: E bună ideea... Eu nu am nimic împotriva... Vă aștept oricând lângă mine spre a ne lupta cu corupția!

Doar că trebuie să fim extrem de vigilente, fiindcă lumea e expertă în corupție... Ea reușește, mai mereu, să corupă chiar și cele mai bune intenții.

De aceea e bine să nu ne înșelăm, fiindcă nu există mai nici o speranță de mai bine pentru această lume. De cele mai multe ori, există doar iluzia binelui, dincolo de care se ascunde răul... Și există doar aparența virtuții în spatele căreia se ascunde viciul... Și mai exist eu, o sfântă vicioasă, care vă spun aceste lucruri, fiindcă iubesc adevărul și știu că pe oameni, în general, nu-i interesează decât minciuna...

Venus: Dar atunci la ce e bun adevărul, dacă el te ajută doar să vezi mai bine cât de rea este lumea? Și la ce e bună sfințenia, dacă singurul lucru în care te poți sfinți, prin compromisul social, este viciul? Tu ne zugrăvești, mai mereu, o realitate sumbră, apocaliptică, decăzută, dezastroasă, ireparabilă, putredă, coruptă, perversă, desfrânată, crudă, monstruoasă, urâtă, proastă, nebună, dezaxată, mincinoasă, înșelătoare, iluzorie, delirantă... Te întreb deci: nu exagerezi? Chiar așa de grav să fie?

Victoria: Chiar așa... și încă mult mai grav... Situația e mult mai gravă decât îți vei putea tu vreodată imagina! Imaginația noastră este mult prea săracă în resurse pentru a înțelege cu adevărat cât de gravă este situația...

Venus: Vom muri?

Victoria: Cu siguranță... Dar până atunci vom trăi: eu în mijlocul viciilor lumii cu gândul țintit la sfințenie, iar majoritatea celorlalți în brațele viciilor, delirând tot felul de prostii despre virtute...

Venus: Și țintită tu așa cu gândul spre sfințenie – ce ai aflat până acum despre ea?...

Victoria: În primul rând, am aflat că nu e sfântă nici măcar aceea care știe că nu e sfântă...

Venus: Deci nu ești sfântă!

Victoria: Ba da: sunt o sfântă vicioasă sau, mai bine zis, o sfântă viciată în sfințenia ei, adică o femeie ca orice femeie... poate un pic diferită de celelalte (pe ici, pe colo – prin punctele esențiale), dar tot o femeie, ca orice femeie... Viciul meu este, uneori, diferența prea mare față de modelul standard de om – de aici și sfințenia mea viciată, în raport cu standardele lumii de sfințenie... Eu sunt sfântă în felul meu și ținesc spre sfințenie doar în raport cu propria mea conștiință...

Venus: Ești o sfântă singulară? Un unicat de sfințenie?

Victoria: Exact așa cum îi șade bine oricărei sfinte: să fie, înainte de toate, ea însăși, chiar dacă toată lumea i-ar sta împotriva... Exact așa cum i-ar șade bine oricărei femei, dacă ar înceta să mai fie o simplă imitație de sfințenie, o simplă clonă fără minte a unui model pretins sfânt creat de altcineva pentru ea...

Femeie! Construiește-ți mereu propria sfințenie și vei afla ce este virtutea!... Femeie! Imită ca o proastă sfințenia altele și vei ajunge, adeseori, chiar mai vicioasă decât originalul – procesul se numește degenerarea originalului pe parcursul acțiunii de copiere masificată a lui „după ureche”, „conform tradiției” sau de frica a ceea ce ar putea „să zică lumea”...

Vorba zicalei:

„Fie lumea cât de rea,
eu mă voi sfinți în ea!...

Zică lumea ce o vrea,
spre idealuri mă voi îndrepta!...

Zică lumea ce-o voi,
tot rațional corect voi încerca a gândi!...

Zică ea ce o dori,
eu tot spre adevăr voi pași!”

Venus: Ești idealistă? Crezi în idealuri? Idealismul nu e perimat? – Mai ales având în vedere realitatea dură de care ne-ai vorbit ca una ce pare să o cunoască destul de bine?

Victoria: Mai ales din această cauză nu e perimat! Realitatea lumii e atât de viciată, încât are disperată nevoie chiar și de cel mai mărunț idealism: chiar și de cea mai mică muncă îndreptată spre un pic mai bine decât este acum, mai ales, că oricând se poate și mai rău...

Venus: Dar dacă situația lumii e atât de gravă pe cât ai pretins, munca îndreptată spre idealuri nu e o muncă derizorie, neînsemnată, relativ inutilă?

Victoria: Ba da... De către lumea viciată această muncă e privită ca fiind exact așa cum ai zis... Dar pentru mine ea nu e nici derizorie, nici neînsemnată și nici inutilă: ea e viața mea, eu trăiesc în ea și ea îmi este extrem de utilă spre a mă schimba înspre idealuri pornind de la idealuri: înspre adevăr pornind de la

adevăr, înspre bine pornind de la bine, înspre frumos pornind de la frumusețe...

Pentru lume... eu sunt o sfântă viciată, pentru mine însă... sunt o ființă iluminată... Pentru lume... sunt... o repetare ratată, pentru mine însă... sunt... o întâmplare minunată!

Adeseori, lumea vrea să transforme binele în rău. Eu, de cele mai multe ori, vreau să transform răul în bine!...

Lumea... cam stă și așteaptă să se prăbușească... Eu... gândesc, vorbesc și acționez pentru ca o nouă lume să se construiască!

Venus: Dar ce poți face tu de una singură?

Victoria: Partea din bine ce mi se cuvine!...

Care-i motivația?

Vremea trece...

(Undeva, cândva... Cineva vorbește cu altcineva despre ceva...)

Cinev: Mai nimeni nu vrea să știe adevărul...

Altcin: Care adevăr?

Cinev: Adevărul că Moș Crăciun nu există, că universul nu este magic și că nu este nici o urmă de supranatural în el... Moș Crăciun nu a existat niciodată, iar universul a fost mereu normal și natural. Adevărul că universul nu este minunat, ci plictisitor, nu e surprinzător, ci repetitiv, nu e fantastic, ci e tehnic...

Adevărul că viața e repetitivă și întâmplătoare, iar omul nu gândește (dacă gândirea este altceva decât repetare și întâmplare)...

Adevărul că mai nimic nu se schimbă și că foarte puțin poate fi schimbat...

Altcin: Tu vrei să cunoști acest adevăr?

Cinev: Eu am vrut să-l cunosc și chiar l-am aflat... Ba mai mult: ceea ce am aflat vreau să transmit și altora... Dar...

Altcin: Dar?

Cinev: Dar adevărul este că mai nimeni nu vrea să știe adevărul...

Oamenii vor să cunoască doar minciuna și să trăiască în iluzie... Ei fug de adevăr și nu vor să știe mai nimic despre el...

Ei își imaginează un univers ireal și vor să trăiască într-o fantezie... Realitatea li se pare prea dură... Și chiar este dură, mai ales, dacă aleg să o ignore...

Ei caută, mai mereu, doar soluții imaginare la probleme imaginare, în loc să caute soluții reale la probleme reale...

Se ceartă și dialoghează prin rugăciune, confesiune, meditație, filosofie, literatură, poezie cu personaje fantastice, în loc să intre în dialog cu ființe reale...

Se ascund de probleme în supranatural (în teisme, esoterisme, literatură fantastică) în loc să le privească fața lor cât se poate de naturală...

Omul rezolvă foarte puține din problemele reale ale umanității, pentru că mintea lui e prea prinsă cu jocul fantasmatic, e prea prinsă în a rezolva problemele imaginare ale unui univers supranatural...

Câtă risipă de resurse se face pentru a cultiva miturile, legendele și poveștile de adormit copii credincioși și cât de puține eforturi sunt îndreptate spre știință și tehnologie!

Adevărul este deci că cele mai multe din problemele reale ale umanității (boliile, războaiele, sărăcia, hoția, viciul, violența, dieta carnivoră, ipocrizia, ignoranța etc.) nu vor fi rezolvate, cum se cuvine, prea curând, deoarece, de cele mai multe ori, rezolvarea acestor probleme e lăsată pe seama unor ființe imaginare...

Adevărul este că universul nu este plin de iubire față de oameni, că oamenii nu se iubesc mai deloc unii pe alții și că ei nu iubesc nici măcar un pic animalele pe care le ucid ca să le mănânce carnea și suflarea de viață... Iubirea pe care cei mai mulți naivi și deliranți o găsesc în universurile lor imaginare e doar o iubire fictivă...

Adevărul este că iubirea nu este un lucru ușor de obținut sau de manifestat...

Adevărul este că e foarte greu să iubești, mai ales, dacă crezi că este ușor...

A zâmbi fals către cineva sau a-i da în trecere o îmbrățișare de suprafață nu este a iubi – e doar a falsifica iubirea... Și câte grupuri de oameni nu se înșeală pe ei cu această iubire falsă!... Când ai mentalitatea animalului ce face parte dintr-o haită de pradă, zâmbetul tău fals e doar rânjet de tâlhar prădător...

Când iubirea ta se naște din minciuni colorate supranatural, nu e iubire, e doar delir de imaginație...

Adevărul este că adevărul nu este absolut: nu e dogmatic și nu trebuie crezut orbește fără a-l cerceta cu maximă atenție...

Adevărul adevărat se verifică și se cercetează mereu...

Orice pretenție de adevăr se critică prin gândire critică spre a scoate din ea minciunile și erorile care adeseori se ascund sub sferturi de adevăr...

Adevărul este că trecerea spre adevăr e o trecere lentă care cere multă muncă, chiar dacă conștientizarea lui mai profundă poate fi realizată într-o clipă de sinteză cât se poate de naturală...

Dar cine vrea să cunoască adevărul?... Mai nimeni!

La adevăr nu se ajunge cu ușurință... și nici nu e mereu dulce spre a fi plăcut de acceptat... Adevărul, de foarte multe ori, are un gust amar...

Altcin: Ai noroc că și eu cunosc adevărul de care tu vorbești, fiindcă altfel te-aș contrazice...

Cinev: Ai putea?

Altcin: Cred că da!

Cinev: Moș Crăciun există?

Altcin: Cât de profundă este această întrebare!

Cinev: Vezi?! Moș Crăciun nu există!

Altcin: Așa e, nu te pot contrazice... Dar ce treabă ai tu cu Moș Crăciun?

Cinev: Moș Crăciun este emblematic pentru fantezia în care cei mai mulți oameni continuă să trăiască... Povestea lui e reprezentativă pentru modul cum oamenii gândesc adesea că funcționează universul lor fantasmatic...

Altcin: Cum gândesc ei că funcționează?

Cinev: Magic!

Altcin: Și nu funcționează magic?

Cinev: Da și nu... Dacă prin magie înțelegem iluzie, șmecherie, păcălire, atunci da – mintea umană e relativ ușor de păcălit, dar numai fiindcă crede în sensul al doilea al termenului de magie – anume, acela de manifestare supranaturală, de minune, de vrăjitorie...

În acest al doilea sens, în univers nu există nici măcar un strop de magie – totul este banal de normal...

Altcin: Și atunci de ce nu văd, cei mai mulți dintre oameni, această înșelătorie a supranaturalului închipuit?

Cinev: Datorită unui adevăr foarte banal...

Altcin: Care?

Cinev: Omul, în general, e mult mai prost decât îți poți tu imagina!... Aproape că putem spune că prostia lui nu are limite...

Altcin: Chiar așa de prost să fie?

Cinev: Acesta este adevărul!

Altcin: Și nu se poate face nimic pentru a schimba situația?

Cinev: Ai încercat vreodată să vezi cum gândește un prost?

Altcin: Adică omul?

Cinev: Da...

Altcin: Am încercat... Dar nu am înțeles mai nimic... E prea multă incoerență, contradicție, ignoranță, frică, prefăcătorie și indolență în gândirea lui!

Cinev: Știi de ce?

Altcin: Fiindcă gândește prost?... Dar de ce gândește așa?

Cinev: Fiindcă e prost – e chiar mai prost decât îți poți tu imagina, iar acest lucru nu se poate schimba...

Altcin: Totuși...

Cinev: Așa e: prostia nu piere – ea dăinuie! Iar când, foarte, foarte rar, suferă foarte încet o ușoară schimbare, de obicei, tot prostie rămâne: o prostie e înlocuită cu o altă prostie!

Altcin: Nimic nu se schimbă?

Cinev: Mai nimic nu se schimbă, foarte puține se pot schimba...

Altcin: Ce?... Ce se poate schimba?

Cinev: Mai nimic... Doar proștii încearcă să schimbe ceva...

Altcin: De ce încearcă?

Cinev: Fiindcă, chiar dacă mai nimic nu se poate schimba, totuși ceva se schimbă, ceva... se poate schimba...

Altcin: Ce?

Cinev: Prostia!

Altcin: Cu ce?

Cinev: Cu o altă prostie!

Altcin: Nu mai e nimic de făcut?

Cinev: Adevărul e că, chiar dacă teoretic sunt extrem de multe de făcut, practic, foarte puține sunt de făcut, fiindcă foarte puține se pot face: viitorul umanității este întunecat și doar proștii văd lumina de la capătul tunelului...

Altcin: De ce doar ei?

Cinev: Fiindcă ei nu înțeleg cât de profundă este prostia!

Altcin: O poți descrie puțin?

Cinev: Da – e simplu: prostie înseamnă, în primul rând, minciună, ipocrizie, lipsă de sinceritate, prefăcătorie, înșelăciune, viclenie... În al doilea rând, prostie înseamnă furt, șmanglire, corupție, mită, abuz de putere... În al treilea rând, prostie înseamnă violență, tâlhărie, viol, crimă, sinucidere, carnivorism, război, terorism...

Altcin: Și ce mai înseamnă prostia?

Cinev: Prostia mai înseamnă și naivitate, credulitate, ignoranță... Ea mai înseamnă și frică, teamă, fobie... precum și orgoliu, mândrie, vanitate, umflare în pene, dar și mânie, furie și agitație inutilă...

Altcin: Și ce mai este prostia?

Cinev: Prostia este și tristețe, depresie, plângere de milă... Ea mai e și invidie, gelozie și obsesie... Și mai e și lene, delăsare, amânare... Când vrei să faci ceva, primul lucru pe care trebuie să-l știi e că, de obicei, lucrurile pe care tu le dorești nu se fac de la sine... Iar dacă vrei să schimbi în mai bine ceva de o oarecare importanță, trebuie să înțelegi că, cel mai adesea, schimbarea e foarte greu de făcut – de aceea, mai mereu, ea implică eforturi foarte mari pe o perioadă foarte lungă de timp...

Altcin: Dar e realizabilă?

Cinev: Cu toate aceste eforturi și supra-eforturi nu trebuie să uiți niciodată că ea este doar foarte puțin realizabilă... Mai nimic esențial nu se schimbă... iar ce se schimbă ține foarte puțin doar de tine... Extrem de puțin... De aceea, când ceva mic se schimbă, din cele ce le dorești schimbate, e bine să nu uiți că, cel mai adesea, tu ai contribuit cu foarte puțin la acea schimbare... Lucrurile se schimbă, destul de puțin, doar când vine vremea unei schimbări minore...

Nici o schimbare nu este magică – ea se produce încet, cu multă muncă, chiar dacă, uneori, conștientizarea schimbării, de obicei, deja realizate se poate face într-o perioadă foarte scurtă...

Cel mai adesea, schimbarea se face încet – conștientizarea schimbării poate fi însă, uneori, mai rapidă...

Altcin: Hai să te întreb ceva: dacă adevărul e atât de greu de înțeles, dacă prostia este atât de profundă și dacă schimbarea e atât de greu de realizat precum zici, oare nu ar fi mai bine dacă, pur și simplu, am sta și am aștepta... să treacă vremea?

Cinev: ... Ba da... E una din ideile cele mai bune pe care le-ai avut până acum!... Stăm aici?

Altcin: E bine și aici!

Cinev: Stăm jos sau în picioare?

Altcin: Oricum... Nu are importanță...

Cinev: Și așteptăm?

Altcin: Da... Așteptăm să treacă vremea... Nu vorbim, nu ne agităm, nu medităm... Doar stăm și așteptăm să treacă vremea...

Cinev: Cât timp?

Altcin: 10 minute...

Cinev: Foarte bine! Atunci hai să stăm aici timp de 10 minute și să așteptăm... să treacă vremea...

(Cinev și Altcin stau 10 minute în tăcere fără să se miște prea mult... și așteaptă... să treacă vremea...)

Altcin (după 10 minute): Ei, cum e? A trecut vremea?

Cinev: A trecut!

Altcin: Păi atunci înseamnă că vremea trece...

Cinev: Trece!... Cum să nu treacă?... Trece, dar nu se schimbă mai deloc...

Altcin: Mie îmi place acest exercițiu, fiindcă mă ajută să mă opresc puțin din grabă și să stau... și să aștept... să treacă vremea...

Cinev: E un exercițiu care ne învață să avem mai multă răbdare, deoarece, după cum se vede, vremea trece, dar nu se schimbă... Iluzia magiei rămâne, prostia la fel, iar utopia continuă să ne ademenească din depărtare...

Altcin: Acesta este adevărul?

Cinev: E și acesta un adevăr... Dar Adevărul este că mai nimeni nu vrea să știe Adevărul...

Altcin: Ce adevăr?

Cinev: Adevărul că lumea a fost judecată, a fost găsită vinovată și a fost condamnată...

Altcin: Cine a judecat-o?

Cinev: Omul!

Altcin: De ce a fost găsită vinovată?

Cinev: Fiindcă e lipsită de magie...

Altcin: Și la ce a fost condamnată?

Cinev: La fantasmare, delir și fantezie!

Altcin: Să stăm atunci și să mai așteptăm puțin?

Cinev: Ce să așteptăm?

Altcin: Să treacă prostia!

Cinev: Prostia nu trece...

Altcin: Dar vremea... Vremea trece?

Cinev: Vremea trece... dar nu se schimbă...

Motivațiile...

Altcin: Te-ai gândit vreodată care-i motivația ce pune omul în mișcare?

Cinev: Sunt multe motive ce pun omul în mișcare... De exemplu, recunoașterea, stima, aprecierea, precum și răsplata materială sau financiară...

Pe om îl mai pun în mișcare instinctele, plăcerile, poftele, intuiția, rațiunea, voința și dorințele...

Altcin: Ce dorințe?

Cinev: Dorința de cunoaștere, de putere, de iubire...

Dorința de a dăinui în memoria colectivă a generațiilor următoare prin realizări economice, politice, culturale ș.a.m.d.

Dorința de a se integra în societate, de a participa la menținerea și dezvoltarea societății, de a fi un „model” pentru ceilalți...

Dorința ca alții să-și dorească să fie ca el, mai ales, când alții și-au dorit ca el să fie ca ei și când el însuși și-a dorit să fie precum alte modele ce i-au fost prezentate ca atare, explicit sau implicit, de anumite comunități ideatice cu care a intrat în fapt de comunicare, la un moment dat, pentru o anumită perioadă de timp...

Altcin: E aici o dorință de continuare, de repetare?

Cinev: Cu siguranță...

Altcin: Se pare că ai reflectat un pic asupra motivației!

Cinev: Da... Odată chiar am meditat vreo câteva zile intensiv asupra acestui subiect...

Altcin: Ce subiect?

Cinev: Care-i motivația?

Altcin: Și la ce concluzie ai ajuns?

Cinev: Încă din primele ore de meditație, pe lângă motivațiile pe care ți le-am precizat mai înainte am mai găsit încă două care ulterior s-au dovedit a fi esențiale pentru demersul meu...

Altcin: Care anume?

Cinev: Le-am numit atunci: adevărul obiectiv și, respectiv, schimbarea (sau chiar repetarea schimbării)...

Altcin: Adevărul și schimbarea?

Cinev: Da...

Altcin: Interesant... Când ți-ai pus întrebarea „Care-i motivația?”, te-ai întrebat așa, fără motiv... sau căutai un răspuns anume?

Cinev: E clar că nu căutam orice fel de răspuns, ci urmăream să ajung la un răspuns fundamental, adevărat, poate puțin comic și extrem de motivator...

Altcin: Pot înțelege că atunci când cauți răspuns la întrebarea „Care-i motivația?”, cauți un răspuns care să te motiveze, unul care să fie esențial și adevărat... dar... de ce să fie comic?

Cinev: Ca să-l înțeleg mai bine!

Altcin: Cum așa?

Cinev: Un răspuns la o întrebare este bine înțeles, mai ales atunci când te face să râzi sau măcar să zâmbești... Râsul urmează mai mereu unui moment de revelație profundă...

Altcin: Te bucuri că ai înțeles?

Cinev: Exact... Jubilezi, fiindcă ai mai înțeles ceva...

Altcin: Și tu ce ai înțeles?

Cinev: Mai nimic...

Altcin: Glumești?

Cinev: S-ar putea... De fapt, am înțeles destul de multe despre motivație – la fel de multe ca aproape oricine care se gândește puțin la motivele care-l pun în mișcare...

Altcin: Care sunt acestea?

Cinev: Mai mereu, sunt mai multe, dar, cred eu, unul anume e, adeseori, definitoriu pentru fiecare dintre noi...

Altcin: Crezi că fiecare om în parte, pe lângă motivațiile obișnuite care pun lumea în mișcare, are o motivație specifică, intimă, profundă, care îi definește cel mai bine individualitatea lui motivațională?

Cinev: Da...

Altcin: Dă-mi niște exemple...

Cinev: De exemplu, pe unii îi definește empatia – capacitatea de a empatiza, de a comunica cu ușurință, de a simți foarte ușor ceea ce simte și gândește altcineva... Ei vor să empatizeze cu alții, să gândească și să simtă cu alții și pentru alții...

Altcin: Empatia... interesant... Altceva?

Cinev: De exemplu, mitul, fantasticul, irealul...

Altcin: Irealul?

Cinev: Da... Pe ei îi pune în mișcare povestea, legenda, mitul, adică, ceea ce nu există și nu poate exista...

Altcin: Ca de exemplu?...

Cinev: Ca de exemplu, supranaturalul religios, esoteric, spiritual, filosofic etc.

Altcin: Această motivație bazată pe supranatural nu e o motivație cam copilăroasă?

Cinev: O fi, dar e motivația lor...

Altcin: Și când se maturizează mental, nu doar fizic, ce se întâmplă cu acest tip de motivație?

Cinev: Dacă se maturizează și mental, nu doar fizic, lucru care se întâmplă destul de rar, atunci ei realizează că până în momentul atingerii maturității lor mentale au fost motivați de o dorință imposibilă...

Altcin: De o dorință imposibilă?

Cinev: Da... de o dorință inițial crezută ca fiind posibil de împlinit, dar descoperită ulterior ca fiind imposibil de realizat – o simplă fantasmă, o iluzie, o „fata-morgana”... o himeră, o fantomă, o utopie...

Altcin: Adică o dorință imposibilă...

Cinev: Exact...

Altcin: Și ce altceva îi mai motivează pe unii?

Cinev: Știi și tu: bunăstarea, prosperitatea, bogăția, banii – priviți, pe de o parte, ca mijloc de a-și satisface anumite dorințe și, pe de altă parte, ca scop în sine...

Altcin: Pe foarte mulți îi pune în mișcare, pur și simplu, nevoia de a supraviețui și de a se reproduce...

Cinev: Acestea sunt motivații de bază ale structurii existențiale umane, ba chiar ale vieții în general... Dar, pe lângă ele și în plus față de ele, apar multe altele, mai mult sau mai puțin, legate de ele...

Altcin: Atunci, oare nu e adevărat că aproape orice se poate transforma în motivație?

Cinev: Ba da: fiecare mișcare cu motivațiile ei... Ba chiar și fiecare repaos e motivat: lipsa de motivație, de foarte multe ori, e un foarte bun motiv pentru odihnă, somn, refacere, recuperare, relaxare...

Altcin: Și atunci care-i motivația? – Cea care se nimerește?

Cinev: Da... Cea care se nimerește și, mai ales, cea care se repetă – motivația care revine periodic pentru a te repune în mișcare după anumite perioade aparent lipsite de motivație, dar în esență marcate de oboseală...

Altcin: Atunci, poate că, mai mereu, atunci când ești relativ lipsit de motivație, motivația care te poate pune în mișcare este aceea de a afla care este motivația – motivația de a cunoaște, de a conștientiza, de a-ți asuma, din nou, ceea ce te pune pe tine, de obicei, în mișcare...

Cinev: Întocmai: în astfel de momente marcate de o lipsă de motivație, mai mereu, vorbim de necesitatea de a efectua o meditație în mișcare asupra a ceea ce ne pune în mișcare...

Altcin: De multe ori, te pun alții în mișcare... Atunci motivația ta e serios stimulată de motivațiile altora...

Cinev: Cu siguranță... De obicei, când, pe moment, nu mai ai nici o motivație serioasă, în timp ce te oprești din acțiune sau mai acționezi doar din inerție, aștepti să fii motivat de alții...

În astfel de momente te afli în pană de inspirație și, în timp ce aștepți o motivație exterioară care întârzie să apară, ai răgaz suficient să te întrebi „care-i motivația?” – și să-ți răspunzi că, uneori, motivația e doar aceea de a ști ce este motivația...

A munci degeaba

Altcin: Și de ce te-ai întreba așa ceva? De unde ar putea să vină o astfel de pană de motivație?

Cinev: Din multe cauze... De exemplu, din senzația, pe care o poți avea uneori, că muncești degeaba – fără să câștigi ceva ușor de cuantificat social – adică, fără recunoaștere și fără răsplată... Din senzația, pe care ai putea să o ai uneori, că faci o muncă relativ inutilă, privită din perspectiva societății din jurul tău...

Când aceasta se comportă față de munca ta ca și cum ea nu ar exista... când tu muncești la fel ca oricine, dar munca ta este invizibilă social... când ea contează pentru ceilalți ca și cum nu ar fi deloc... – atunci poți avea o senzație foarte puternică că muncești degeaba...

Altcin: Înțeleg... Păi dacă ajungi într-o astfel de lipsă de motivație, dintr-un astfel de motiv, înseamnă că motivația care te-a pus inițial în mișcare a fost aceea de a munci pentru proiecte care vor să schimbe lumea din temelii, că tu dorești să muncești, în principal, pentru a realiza schimbări radicale, de bază, esențiale... Că motivația ta este schimbarea revoluționară și că ești pregătit să-ți asumi toate consecințele (pozitive și negative ale) unei astfel de motivații...

Cinev: Sunt...

Altcin: Da... ești! Dar societatea, de obicei, e foarte puțin receptivă la schimbare și mai deloc dispusă să treacă prin schimbări revoluționare...

Cinev: Eu sunt... dar societatea nu este?

Altcin: Cam așa ceva... Partea bună însă, într-o astfel de situație, este aceea că atât timp cât „muncești degeaba”, așa cum ai zis (adică fără recunoaștere și răsplată socială), ești pe drumul cel bun – anume, pe drumul schimbărilor radicale înspre mai buna realizare în lume a unor idealuri general umane...

Munca ta este deocamdată invizibilă, pentru că schimbările pe care le-ai propus sunt prea noi și au nevoie de timp pentru a deveni vizibile... Ea este relativ invizibilă și fiindcă, probabil, schimbările pe care tu le dorești sunt prea radicale și, deși bune, societatea nu și le poate asuma încă, fiindcă ea, de obicei, nu face salturi, ci se târăște... – se mișcă extrem de greoi ca un gigant ce este...

În plus, societatea actuală, ca orice altă societate de-a lungul timpului, este coruptă de repetare, de inerție, de reluare, de tradiție, de conformare (ceea ce e relativ normal într-o societate).

Tu te miști mai repede, ba chiar foarte repede, pentru că ascuți de o singură voință: de propria ta voință... Ea se mișcă încet, ba chiar foarte, foarte încet, fiindcă ascultă de foarte multe voințe: de sute, mii și milioane de voințe – care se armonizează cu foarte mare greutate pentru a produce o schimbare cât-decât semnificativă...

Tu ești inspirat de schimbarea radicală a societății în anumite aspecte ale ei care, evident, au nevoie de foarte multe îmbunătățiri... Însă schimbarea aceasta serioasă și fundamentală presupune, din punctul de vedere specific reacției sociale relativ normale, foarte multă „muncă degeaba”, foarte multă „muncă invizibilă”, extrem de multă muncă care aparent nu duce la nici un rezultat și care, pe termen scurt, mediu și, adeseori, chiar lung poate fi considerată de majoritatea actorilor sociali ca fiind „inutilă”...

Cinev: Ai dreptate... Gigantul social nu e foarte ușor de urnit din somnul său social-inerțial... El nu e ușor de convins spre a renunța la repetările nocive cu care este familiarizat, chiar dacă uneori e informat de nocivitatea acestora... Ritualurile sale tradițional-protestești, obișnuințele sale vicioase și raționamentele sale eronate sunt foarte greu de corectat, fiindcă gigantul acesta nu prea are conștiință sensibilă la argumente și dovezi, ci doar o dispoziție inerțială ghidată instinctiv spre repetarea, relativ fără discernământ, a ceea ce s-a mai repetat și înainte...

El nu vrea să se schimbe: el vrea doar să se repete... Schimbarea socială majoră vine, de obicei, doar forțată de împrejurări relativ catastrofale: când se schimbă, gigantul social se schimbă, cel mai adesea, doar din frică și din disperare, nu motivat de adâncă rațiune și de îndelungă cugetare...

În plus, când sistemul social e corupt de greșeală, de ignoranță, de răutate și de incompetență pe anumite segmente ale sale (mai mult sau mai puțin importante), atunci eforturile individuale de corectare și de îndreptare a greșelii, ignoranței, răutății și incompetenței nu sunt nici sprijinite și nici încurajate să continue în demersul lor – ba dimpotrivă: sunt descurajate sau poate chiar persecutate...

Motivația care susține greșeala alungă adevărul și corectarea greșelii, motivația bazată pe ignoranță respinge rațiunea și cunoașterea, motivația împinsă de răutate nu înțelege bunătatea și nu încurajează ceea ce e bine, motivația care susține incompetența nu dorește schimbare bazată pe calificare și competență...

Motivația care susține răul se opune motivației care susține binele... Cea care susține Adevărul se opune celei care susține

minciuna... Cea care susține Libertatea se opune celei care susține supunerea, sclavia, exploatarea...

Buna-motivație și motivația-rea se află în luptă permanentă atât în interiorul individului, cât și în societate...

Altcin: Și atunci care-i motivația?

Cinev: Fiecare om și-o alege pe a lui pentru sau în opoziție cu valorile general recunoscute teoretic de umanitate: să nu minți, să nu furi, să nu fii violent, să nu ucizi...

Și problema aici e următoarea: într-o societate coruptă de non-valoare (de minciună, ipocrizie, înșelăciune, furt, șarlatanie, violență, șantaj, tâlhărie, crimă, ucidere) individul care-și bazează munca pe valoare, militând pentru schimbarea înspre mai bine a societății și individului, pare într-adevăr că muncește degeaba...

Când corupția se generalizează într-o societate, virtutea pare a fi un viciu...

Într-o astfel de societate coruptă munca nerecunoscută și nerăsplătită îndreptată spre mai bine e chiar un semn că te afli pe drumul cel bun: corupția recunoaște și răsplătește doar corupția... Dacă idealismul tău este ignorat sau găsește opoziție, e semn că ești pe drumul cel bun – că acea corupție generalizată încă nu te-a cuprins și pe tine în elanul ei vicios îndreptat spre disoluția acelei societăți corupte...

Dacă ești idealist într-o societate coruptă, motivația ta poate găsi un reper de nădejde chiar în „a munci degeaba” – în a munci înspre idealuri aparent fără nici cel mai mic rezultat social – în munca nerecunoscută și nerăsplătită, în munca invizibilă pentru ceilalți, deși extrem de vizibilă pentru tine...

Eu, de exemplu, adeseori îmi găsesc motivația în acea muncă care mereu trebuie făcută, dar pe care mai nimeni nu o apreciază și nu vrea să o facă – munca susținută și sinceră îndreptată spre schimbarea în mai bine – muncă a cărei necesitate, adeseori, devine evidentă, devine vizibilă, ajunge să fie recunoscută doar la mult timp după ce a fost făcută – în momentul când roadele ei încep să fie mai bine înțelese de societate în ansamblul ei...

A munci înspre Idealuri într-o societate coruptă e o datorie pe care nu și-o pot asuma decât cei care sunt dispuși să reziste în acțiunea lor idealistă fără mai nici o stimulare exterioară: fără recunoaștere, fără răsplată și fără vizibilitate socială o perioadă destul de lungă de timp, uneori chiar întreaga lor viață...

Acesta e mai mereu destinul acelor care muncesc pentru viitor în mijlocul unui prezent care fie nu poate, fie nu vrea să vadă viitorul...

Altcin: Sunt destinați să „muncească degeaba”... din perspectiva coruptă valoric a celorlalți...

Cinev: Da... Căci, până la urmă, ce înseamnă ca la un moment dat să „muncești degeaba”?... Înseamnă să muncești la un proiect

fără ca munca ta să primească vreo recunoaștere (serioasă) sau vreo răsplată (semnificativă)...

Altfel spus, atunci când, la un moment dat, societatea nu-ți valorizează munca, deși e evident că muncești – se cheamă că, din punctul ei de vedere, „muncești degeaba”, muncești „pe nimic” și „pentru nimic” – adică, muncești „fără motiv”...

Dar cum ar putea oare cineva să fie motivat spre a munci „fără motiv”?

Atunci când societatea coruptă nu-ți înțelege motivele (de obicei, fiindcă diferă prea mult de ale ei) zice că nu le ai...

Într-o astfel de societate coruptă, care nu știe și nu vrea să aprecieze munca întru Idealuri, motivația fundamentală a idealistului nu poate fi decât aceea de a munci „fără motiv” – adică fără un motiv acceptat și apreciat de acea societate...

Motivația care urmărește schimbarea fundamentală înspre mai bine a unei societăți corupte, de cele mai multe ori, nu e recunoscută ca motivație legitimă de acțiune de către indivizii motivați de corupție: de menținerea unor erori, a unor minciuni, a unor iluzii, a unor neajunsuri, a unor rele, a unor comportamente viciate...

Pentru cei vicioși motivația virtuoasă este o motivație „fără motivație”... Pentru cei învăluți de gândirea viciată motivația virtuoasă este o motivație de neînțeles... Când mai toată lumea e viciată, cel „sfânt” pare un păcătos – păcatul lui e acela de a se ridica împotriva majorității copleșitoare și de a-i spune în față că ceea ce face ea e greșit...

Omul motivat de schimbarea revoluționară îndreptată spre bine, cunoaștere și adevăr este deci omul a cărui motivație (văzută din perspectiva omului corupt de rău, ignorantă și minciună) e motivația „fără motivație”... Motivele lui sunt relativ invizibile pentru cei corupți de răutate, ignorantă și ipocrizie, pentru că ei nu vor să se schimbe decât foarte puțin (spre deloc) și eventual, doar spre mai rău...

Într-o societate coruptă, cei corupți vor deci să muncească „cu rost” – la sigur, cu rezultate previzibile – adică în acord cu mecanismele corupte ale acelei societăți...

Într-o astfel de societate, în care mai toată lumea știe „cum merg lucrurile”, idealistul muncește, după opinia majorității covârșitoare, „fără rost”, deoarece, în încercarea lui de a schimba societatea spre mai bine, el/ ea experimentează, încearcă, cercetează, inovează, inventează și probează noi unelte, căi și metode îndreptate spre o mai bună armonizare de sine și spre o mai bună stare a societății...

Pentru cei prinși în cercul vicios al repetărilor specifice actului de corupție doar corupția pare a fi ceva „cu rost” de câștig, iar cei motivați de schimbarea sistemului spre mai bine li se par bieți

indivizi răătăciți de la calea cea largă, niște ciudați motivați de acte evident „fără rost” de câștig...

Iar corupția din ei și din lume dă mai mereu dreptate celor corupți – fiindcă, de obicei, mai nimic nu se schimbă și foarte puțin poate fi schimbat, cei care muncesc pentru „schimbare” muncesc relativ „degeaba”...

A munci pentru Schimbare e a munci pentru un vis – adică e a munci „degeaba” pentru „mai nimic”...

Mai mereu, atunci când „muncești degeaba”, când rezultatele muncii tale întârzie extrem de mult să iasă la lumină în societate, poți concluziona că munca ta este motivată de o schimbare revoluționară: tu vezi o schimbare posibilă pe care societatea nu poate încă să o vadă...

Tu ești vizionar, iar motivația ta este o viziune despre viitor... Cealaltă sunt limitați în viziune, iar motivația lor este legată doar de inerția prezentului mișcată cu putere de greutatea trecutului...

Tu ești motivat, în principal, de ceea ce există în tine spre a exista cândva și în alții, ei de ceea ce există mai ales în afara lor, fiindcă a existat cândva în înaintașii lor...

Tu duci lumea după tine, pe ei îi duce lumea după ea...

Tu trebuie deci să te motivezi singur, pe ei îi motivează alții... Voința ta vine din tine, voința lor nu prea este a lor...

Prin urmare, atunci când ne întrebăm „Care-i motivația?”, un răspuns de bază este și următorul: „Pentru mai toți motivația este Repetarea, pentru foarte puțini motivația este Schimbarea...”

Majoritatea covârșitoare este conservatoare, câțiva sunt revoluționari... Majoritatea e motivată să facă ceea ce e ușor de făcut, câțiva sunt motivați de ceea ce e extrem de greu de realizat...

De aceea, a munci pentru Schimbare, de cele mai multe ori, e doar a „munci degeaba”...

Iată deci motivația celor foarte puțini: să muncească relativ degeaba cât mai mult timp cu puțință pentru realizarea unor lucruri extrem de greu de realizat... Să muncească ca și cum munca lor nu ar exista, să facă o muncă relativ invizibilă în societate... Să muncească „fără rost”, fără mai nici o recunoaștere sau răsplătă socială... – Adică, să muncească fără ezitare și fără compromis pentru Schimbare Revoluționară, chiar dacă șansele unei astfel de schimbări sunt relativ nule...

Altfel spus, să nu muncească pentru ceea ce este, ci doar pentru ceea ce e posibil să fie...

Altcin: Dar nu e aceasta o motivație de om nebun?

Cinev: Se prea poate... Unii numesc această motivație „nebie”, alții „genialitate” și, adeseori, doar timpul poate discerne între cele două...

Altcin: Cât de mult timp?

Cinev: O... Foarte mult timp: cu cât vezi mai departe în viitor, cu atât recunoașterea talentului tău va veni mai târziu... Pentru cei care nu văd decât prezentul, vizionarii sunt relativ invizibili...

Pentru cei cu păreri conservatoare revoluția este o nebunie...

De aceea se fac că nu o văd, chiar și atunci când ea este evidentă...

Pentru că oamenii, în general, nu vor să știe adevărul, pe cel care le spune adevărul nu vor dori să-l vadă... Iar el, invizibil fiind pentru o lungă perioadă, va trebui să-și găsească motivație doar în adevăr – și nu în aprobarea sau dezaprobarea societății...

Altcin: Și care-i adevărul?

Cinev: Adevărul este că atunci când ești odihnit, motivația este acțiunea... Iar când ești obosit, motivația este odihna...

Adevărul și Schimbarea

Altcin: Ai găsit deci răspunsul la întrebarea „Care-i motivația?”

Cinev: Da... Motivația este Adevărul și Schimbarea: Adevărul, ca să înțelegi cât de greu de făcut este Schimbarea... Schimbarea, ca să-ți folosească la ceva Adevărul...

Timp de trei zile consecutive m-am întrebat concentrat „Care-i motivația?” pentru a afla care-i motivul cel mai important care mă pune pe mine în mișcare... Mai întâi, mi-am delimitat caracteristicile generale ale răspunsului pe care îl căutam: trebuia să fie adevărat, să fie fundamental, comic și motivator...

Printre primele răspunsuri pe care le-am găsit acestei întrebări au fost și următoarele două care s-au dovedit apoi a fi esențiale: pe de o parte, „adevărul obiectiv”, pe de altă parte, „schimbarea/repetarea schimbării”...

Și pe măsură ce concentrarea mea a devenit mai profundă mi-a devenit la un moment dat evident faptul că ceea ce mă pune, poate cel mai mult, în mișcare este Adevărul și Schimbarea – Adevărul îndreptat spre Schimbare întru Idealuri și Schimbarea îndreptată spre ideal de Adevăr...

Altcin: Aceasta nu pare să fie o motivație comică... – apropo de caracteristicile răspunsului urmărit la început... Da... e un răspuns adevărat (e adevărul motivației tale), este fundamental (pentru tine) și e și motivator (din moment ce te motivează), dar de ce ar fi comic?

Cinev: Vrei să știi de ce este comic, după unii, și tragic, după alții?

Altcin: De ce?

Cinev: Pot să-ți răspund printr-o poezie?

Altcin: Desigur...

Cinev: Poezia se numește „Schimbarea”...

„Schimbarea e aproape imposibil
de realizat,
dar nu e imposibilă...

Schimbarea e foarte greu de înfăptuit,
dar se poate face...

Schimbarea e o himeră
care uneori poate fi atinsă...

Ea apare destul de rar
și durează foarte puțin,
dar există...

Iar când Schimbarea se repetă,
ea se împlinește...”

Altcin: Frumoasă poezie... Mi-a plăcut... Felicitări! Dar nu m-ai lămurit... Poate că în schimb ai vreo poezie numită „Adevărul” care să mă lămurească asupra comediei...

Cinev: Nu am, dar pot compune una pe loc...

Altcin: Te ascult...

Cinev: Adevărul...

Ce e comic în „schimbare”?
Faptul că nu se schimbă!

Ce e comic în „adevăr”?
Faptul că nu e adevărat!

Adevărul oficial e, adeseori, o minciună.
Schimbarea oficială e doar de fațadă...

Adevărul în lume e o comedie:
mai nimeni nu-l ia în serios
și mai toți proștii râd de el...

La ce e bun adevărul
când ai la îndemână o minciună?...

Altcin: Ai terminat?

Cinev: Da...

Altcin: Bun... E bună și poezia aceasta... Dar eu tot nu râd...
Sunt mai degrabă întristat... Viziunea ta mi se pare că e mai mult

tragică decât comică... Ce comedie poți tu scoate dintr-un pesimism realist?

Cinev: Deci nu e nimic comic în situația dată?

Altcin: Nu... chiar deloc... Ba dimpotrivă: răspunsul tău e relativ tragic – ajungi la concluzia că te lupți cu morile de vânt, că ești înconjurat de inamic, că soarta îți este potrivnică ș.a.m.d. Adică tragedie...

Cinev: Și totuși nu e...

Altcin: De ce?

Cinev: Fiindcă eu nu mă confund cu lumea și lumea nu se confundă cu mine... Pentru ei într-adevăr e o tragedie: motivația majorității oamenilor, fiind opusă adevărului și schimbării întru ideal, îi determină să acționeze tragic: să mintă, să fie ipocriți, să se compromită, să înșele, să fugă de adevăr etc.

Pentru mine, în schimb, e o comedie: motivația mea fiind Adevărul și Schimbarea spre mai bine, știu astfel că „nu se poate face mai nimic și că foarte puține se pot schimba” – știu astfel că ceva, deși extrem de puțin, poate fi schimbat și îmi propun deci, pe termen scurt, ținte realiste de atins, ținte foarte modeste... Și fiindcă știu că nu am mai nimic de pierdut, pe termen lung, în plus față de țintele realiste, îmi propun și ținte idealiste extrem de greu de realizat, unele tinzând spre imposibil chiar...

Altcin: Ca de exemplu?

Cinev: Ca de exemplu, să zicem că, la un moment dat, aud că se pune la cale o manifestație împotriva corupției din țară...

Altcin: Așa...

Cinev: Și să zicem că vreau să particip la acea manifestație...

Altcin: Da...

Cinev: Ținta realistă, în acest caz, ar fi, de exemplu, să întâlnesc acolo niște oameni puțin mai idealști decât restul cu care, după încheierea manifestației, să povestesc la o bere, printre altele, despre faptul că nu se poate face mai nimic...

Altcin: Încep să văd comedia...

Cinev: După care, ca să-mi demonstrez punctul de vedere, le propun, de exemplu, o cale directă și concretă spre a contribui la schimbarea socială...

Altcin: Anume?

Cinev: Anume, de exemplu, să înființăm un partid...

Altcin: Și nimeni nu vrea să participe...

Cinev: Exact... Nu e comică situația?

Altcin: Ba da... e foarte comică: tu chiar vrei să faci ceva, dar nu ai cu cine!

Cinev: Întocmai... Iar când vrei să înțelegi cauzele acestei situații, ajungi la sursele comediei...

Altcin: Care sunt acestea?

Cinev: Prostia, șmecheria, sexul, delirul, încurcătura, incompetența, contradicția, incoerența, neclaritatea, inerția... Pe scurt: prostia, nunta și statul...

Altcin: Ce stat?

Cinev: Statul din „stau și aștept... să treacă vremea...”

Altcin: Bun... Dar cum ajungem cu această comedie la adevăr?

Cinev: Cum? Iată cum: Adevărul este că există prostie și există cu carul! Nu mă pune să ți-o înșir, că râdem până dimineață și nici măcar nu ajungem să o zgâriem cum se cuvine la suprafață...

Altcin: Și cu nunta cum e? Care e adevărul comic din nuntă? (*Zâmbește...*)

Cinev: Vezi că zâmbești doar când pui întrebarea? Mai are rost să-ți răspund?

Altcin: Ok... Dar „statul”?

Cinev: Să zicem că la un moment dat, la sugestia ta, mi-am propus doar să stau și să aștept să treacă vremea... Și chiar am stat... Nu vezi nici un adevăr comic aici?

Altcin: Ba da!... Statul e, adeseori, foarte comic... Bun... Să zicem că despre comedia din adevăr ne-am lămurit puțin, dar cum e cu schimbarea?

Cinev: Tot așa!

Altcin: Cum?

Cinev: De exemplu, oare nu e comic faptul că, deși teoretic schimbarea se opune repetării, ea se împlinește cu adevărat doar când se repetă? Ceea ce s-a schimbat în cineva, pentru a deveni o schimbare socială, trebuie să se repete și în alții...

Altcin: Aha... Continuă!

Cinev: Mai nimic nu se schimbă, foarte puține pot fi schimbate...

Altcin: Așa...

Cinev: Nu vezi nimic comic în această afirmație, mai ales, când ea vine de la cineva care zice că e motivat de Schimbare?

Altcin: Nu prea... Afirmația mi se pare cât se poate de adevărată, iar motivația celui ce zice cât se poate de întemeiată: ceva, foarte puțin poate fi schimbat...

Cinev: Ce anume?

Altcin: Știu și eu?... Atitudinea... Cunoscând adevărul după care sunt croite pârgurile reale ale lumii putem fi mult mai relaxați și mai bine dispuși atunci când încercăm să o schimbăm...

Cinev: Întocmai... Seriozitatea exagerată, dacă nu e comică, nu ne poate bine dispune... Și ce ne poate motiva mai bine decât buna-dispoziție, adică comedia?

Altcin: Înțeleg... Chiar dacă nu ar fi prea multă comedie în Adevăr și Schimbare, deși se pare că este, ar trebui introdusă, pentru ca acestea să ne poată bine-dispune și astfel motiva cum se cuvine...

Cinev: Cam așa ceva...

Altcin: Deci motivația este...

Cinev: Pe mine mă motivează Adevărul și Schimbarea, pe ceilalți, în genere, îi motivează, cel mai mult, Minciuna și Repetarea...

Altcin: Dar cum te motivează adevărul, dacă el îți spune că Schimbarea e extrem de improbabilă? Și cum te motivează Schimbarea, dacă tu susții ca fiind adevărat faptul că mai nimic nu se schimbă și foarte puțin se poate schimba?

Cinev: Cineva zicea odată: „Au știut că era imposibil așa că au făcut-o...”

Altcin: Nu te motivează decât țințele aproape imposibil de atins?

Cinev: Pe mine mă motivează intenția de a cunoaște cât mai bine ceea ce este, pentru ca pe baza acestei cunoașteri să pot ajunge apoi la ceea ce ar putea să fie...

Altcin: Ești nemulțumit de ceea ce este?

Cinev: Sunt nemulțumit de foarte multe din cele ce sunt...

Altcin: Și vrei să le schimbi în mai bine...

Cinev: E ceva rău în asta?

Altcin: Nu!... Pare chiar o preocupare extrem de nobilă, mai ales, dacă îți cunoști foarte bine motivația... Când înțelegi care-i motivația, foarte multe îți devin cunoscute...

Astfel te cunoști mai bine pe tine și cunoști mai bine și locul tău în lume... Iar tu știi care-i motivația...

Cinev: Da... Iată motivația: Adevărul folosit pentru Schimbare (întru Idealuri) și Schimbarea care duce spre Cunoaștere întru Adevăr...

Altcin: Ești idealist... Dar cât de utilă îți este o astfel de motivație?... Fiindcă, vezi tu, în lumea aceasta, cel mai adesea, e de o sută de ori mai ușor să faci pe nebunul decât să gândești cu sens, e cu mult mai ușor să câștigi faimă și avuție fiind prost, incompetent și corupt decât să câștigi recunoaștere și răsplată urmărind cu sinceritate Adevărul și Schimbarea înspre mai bine a sinelui și a societății... Din punct de vedere social-utilitar, cel puțin la prima vedere, idealistul pare că iese în pierdere...

Cinev: Nu doar pare... Din multe puncte de vedere, chiar iese în pierdere... Dar nu pe toate planurile și, mai ales, nu pe planurile care contează cel mai mult pentru el... Câștigul pe care el îl obține din Adevăr și Schimbare valorează pentru el mult mai mult decât orice alt câștig...

Altcin: Multă lume nu ar putea să înțeleagă acest lucru...

Cinev: Nu pot înțelege aceasta decât cei care sunt motivați cât de puțin de Adevăr și de Schimbare întru Idealuri...

Altcin: E adevărat: există diferențe între oameni... E adevărat ce zicea cineva odată: „Ca mine nu sunt decât eu!”...

Motivația mea e, mai mult sau mai puțin, diferită de a ta, dar vin și te întreb: care este motivația noastră?

Cinev: Care-i motivația?

Altcin: Da... Care-i?

Cinev: Adevărul care ne unește și minciuna care ne dezbină... Schimbarea pe care o dorim și repetarea care ne plictisește...

Altcin: Nu te pot contrazice, dar chiar tu ziceai că nu se poate face nimic spre a schimba lucrurile...

Cinev: Pardon!... Ziceam că nu se poate face mai nimic sau aproape nimic, dar ceva (foarte puțin, cu eforturi foarte mari) poate fi făcut...

Altcin: Ce?

Cinev: Mai nimic!

Altcin: Cât de nimic?

Cinev: Un aproape nimic care se adună cu un alt mai nimic și, astfel, în timp, după eforturi îndelungate, extenuante, obositoare și extrem de costisitoare se ajunge la ceva care e mai mult decât mai nimic sau aproape nimic – se ajunge la ceva care chiar e ceva...

Altcin: Ce? O comedie?

Cinev: Da... În varianta optimistă se ajunge, adeseori, la comedie și artă... În varianta pesimistă se ajunge, de obicei, la filosofie, iar în varianta realistă se ajunge la religie, economie, politică și psihologie...

Altcin: Dar la știință în ce variantă se ajunge?

Cinev: La știință și tehnică se ajunge doar căutând Adevărul și Schimbarea...

Atunci când adevărurile se adună picătură cu picătură, cu multă migală și răbdare, după o vreme, se ajunge la un punct de la care Schimbarea devine inevitabilă... Călea clădită pe Adevăr e o cale ce duce spre Schimbare...

E adevărat că, uneori, utilitatea unui adevăr nu este imediat vizibilă... Dar, în timp, devine evident că acel adevăr se leagă strâns de multe alte adevăruri care, împreună, formează un sistem organic bazat pe adevăr, care, de îndată ce sunt bine asamblate laolaltă toate componentele sale, prinde viață, devine funcțional și generează Schimbarea întru Idealurile mult dorite...

Schimbarea, dacă e să fie esențială și durabilă, trebuie să se bazeze pe cât mai multe adevăruri, iar adevărului, dacă se vrea să i se găsească o bună utilitate, aceasta îi poate fi mereu găsită în Schimbare...

Altcin: Adevărul te schimbă?

Cinev: Cu siguranță... Motivația autentic idealistă (adică bazată pe idealuri) găsește deci mereu Adevărul și Schimbarea lucrând

împreună: adevărul ne duce spre acea schimbare care se bazează pe adevăr...

Altcin: Și atunci cum se face că această motivație dublu motivatoare motivează foarte puțini oameni?... Mie mi se pare că e evident faptul că majoritatea sunt motivați de minciună și de repetare în corupție – nu și-ar schimba apucăturile proaste și nu și-ar spune adevărul nici dacă ar fi obligați să o facă... Ba, dacă ar fi obligați, s-ar îndârji și mai tare în minciună și în repetare tradițional coruptă...

Cinev: Asta e: puțină lume are curajul să privească adevărul în față, fiindcă, de multe ori, adevărul e dur, e sec, e neprietenos și descurajant, dar... e singurul care se bazează pe realitate și singurul pe seama căruia se poate construi serios spre împlinirea reală (nu imaginară) a unor dorințe idealiste adânc întipărite în structura umană...

Minciuna e facilă, fiindcă e iluzorie – ea promite ceea ce nu se poate realiza...

Până la urmă, doar pe baza adevărului se poate construi ceva serios bazat pe realitate, nu pe ficțiune...

Altcin: Ești optimist?

Cinev: Poate... Dar mai degrabă sunt realist... Poate chiar un pesimist realist...

Altcin: Văd că ești tentat și de optimism și de pesimism!

Cinev: Da... Cum ți-am spus: sunt realist...

Altcin: Deci nu ai așteptări prea mari de la viitor?

Cinev: Ba am: de la viitorul meu aștept două lucruri în continuă dezvoltare: Adevăr și Schimbare!

În schimb, de la viitorul lumii nu aștept mai nimic: ea se va mișca extrem de greu, fiindcă trăiește, destul de mult, în minciună și în repetare vicioasă...

Adevărul din mine se lovește de minciuna din ei... Schimbarea din mine se luptă cu repetarea din ei...

Eu sunt o lume, dar nu sunt lumea... Și se pare că lumea mea e, adeseori, destul de diferită de a lor...

Altcin: În ce sens?

Cinev: Mie nu-mi este frică nici de adevăr și nici de schimbare... Majoritatea celorlalți trăiesc însă, mai mereu, într-o fantezie inertă, crispată, temătoare...

Riscul

Altcin: E bine că ești curajos, dar oare prin acest curaj al tău nu îți asumi niște riscuri?

Cinev: Ce riscuri? Riscul de a cunoaște adevărul?... De a înțelege cât mai bine pe ce lume trăiesc? De a cunoaște mecanismele reale ce pun viața în mișcare?...

Ce risc?... Riscul de a mă schimba pornind de la cunoașterea unui adevăr sau a altuia? Riscul de a nu trăi în minciună, în teamă și în repetare vicioasă?

Cel care cunoaște cât mai bine cât mai multe adevăruri își asumă foarte puține riscuri – faptele lui se bazează pe evidențe, pe studii întemeiate, pe observații directe, pe experimente verificate, pe raționamente corecte și pe mecanisme psihice, sociale și fizice ce generează acțiuni ale căror rezultate sunt, dacă nu total previzibile, atunci cel puțin destul de previzibile...

Riști să fii luat prin surprindere, în circumstanțe specifice, doar în măsura în care nu cunoști (prea bine) adevărul ce guvernează acele circumstanțe...

Dar, în principiu, dacă nu te aștepți la minuni, nu riști mai nimic... De obicei, cei care riscă prea mult sunt cei care se lasă păcăliți de minciună... Ei se lasă motivați de fantezie...

Altcin: Cred în povești?

Cinev: De foarte multe ori, da...

Altcin: Și e ceva rău în această credință?

Cinev: Doar răul care vine din minciună, înșelăciune și iluzionare...

Altcin: E greu să fii motivat de bine într-o lume tacit rea...

Cinev: Mda... Într-adevăr: de multe ori, binele aparent nu e decât o altă unealtă de a face rău...

Altcin: Vorbești de ipocrizie aici?

Cinev: Da... Vorbesc de viclenie, de inducere în eroare, de păcălire, de înșelare...

Dacă ești motivat de minciună, nu ești decât un mincinos – de obicei, pentru a putea minți convingător pe un altul trebuie mai întâi să te minți pe tine...

Altcin: Dar de ce ar dori cineva să se mintă pe el?

Cinev: De exemplu, printre altele, fiindcă o astfel de dorință ar fi la modă în societate, ca un pas necesar spre a intra și a înainta ierarhic în diferite sisteme sociale extrem de viciate în funcționare... Minciuna de sine e un pas obligatoriu spre a face compromisuri cu minciuna socială...

Altcin: Dar oare de ce ajunge, mai mereu, minciuna la modă în societate?

Cinev: Din cauza lejerității... E relativ ușor să te minți (mai ales când mai toți ceilalți procedează la fel) și e destul de greu (uneori chiar foarte greu), mai întâi, să afli adevărul (prin cercetare extinsă și aprofundată, prin observație directă atent efectuată, prin experiment bine verificat) și, mai apoi, să-ți spui adevărul și să ți-l asumi...

Altcin: De ce?

Cinev: Informarea, cercetarea, observarea, experimentarea, verificarea presupun efort susținut, muncă oboșitoare, cuprindere extinsă, apropiere aprofundată, curiozitate insistentă...

În schimb, delirul fantasmatic legat de supranatural sau de alte bazaconii bazat pe frică, pe ignoranță și prostie, precum și discursul jargonice sectar ce maschează platitudini, erori și absurdități nu presupun decât ceva incoerență, puțin tupeu delirant și multă vorbărie pe lângă sens...

Altcin: Totuși mi se pare că motivația minciunii e, adeseori, mult mai profundă...

Cinev: Da... Chiar și minciuna vădită ca atare, de cele mai multe ori, continuă să persiste, foarte puțin tulburată, în capul minciunosului sau a celui mințit, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat...

Altcin: Și atunci care-i motivația? Minciuna sau Adevărul?

Cinev: Pentru majoritatea oamenilor, mai mereu, teoretic e adevărul, dar practic e minciuna...

Altcin: Adică?...

Cinev: Adică, în general, oamenii vor să știe adevărul doar atunci când le convine... Când nu le convine, preferă minciuna...

Altcin: Și când le convine?

Cinev: Le convine adevărul doar când e foarte facil să tragă vreun folos dubios de pe urma lui, de obicei, în dauna unor adversari... Nu le convine fie când cred că adevărul e folosit împotriva lor, fie când nu le e foarte clar la ce le-ar putea folosi adevărul în demersurile lor, îndeobște, vicioase...

Cei mai mulți oameni găsesc, de obicei, utilitate în adevăr doar atunci când pot să ascundă după el un munte de minciună...

Altcin: Adică cum?

Cinev: De exemplu, îl folosesc puțin doar pentru a câștiga încrederea unor naivi și neatenți, pentru ca apoi să le poată turna în urechi gogoși cu carul... Și acest lucru e posibil, fiindcă cei mai mulți, mai mereu, pun câștigul facil (oricât de improbabil) înaintea adevărului. Ei sunt tentați de minciuna ascunsă după adevăr, deoarece, mai mereu, se lasă cu prea mare ușurință convinși că au ceva de câștigat din minciună.

Altcin: Și nu au?

Cinev: Ba da... Ei câștigă iluzia adevărului și josnicia minciunii... În opoziție însă cu majoritatea, cei puțini pun mai

mereu adevărul înaintea câștigului cu orice preț și, astfel, ajung, mai întâi, la adevăr și, apoi, la câștigul care nu are preț: trăirea în Adevăr!

Altcin: În ce adevăr?

Cinev: Printre altele, în adevărul că mai nimeni nu vrea să știe adevărul...

Altcin: Dar tu?... Tu vrei să cunoști adevărul?

Cinev: Uneori am impresia că mai mult decât orice!

Altcin: Și îl cunoști?

Cinev: Îl cunosc parțial și caut să-l cunosc din ce în ce mai bine...

Altcin: Cum?

Cinev: Simplu: îmi fac timp să cercetez lumea pe îndelete și cu atenție, căutând înțelegerea aprofundată a cât mai multor aspecte esențiale pentru diferite domenii de cercetare...

Cunoașterea cât mai multora dintre adevărurile specifice anumitor fenomene are nevoie, în principal, de două lucruri: de timp și de sinceritate... Lumea, în general, preferă însă minciuna, fiindcă se grăbește...

Altcin: Unde se grăbește?

Cinev: Lumea se grăbește, de obicei, fie spre câștigul facil, fie spre câștigul cu orice preț – fie spre fantasmă, fie spre răutate...

La adevăr se ajunge cu răbdare și persistență, minciuna te îmbrățișează în grabă...

Altcin: E într-adevăr o diferență între răbdare și grabă... Aceasta să fie însă diferența dintre adevăr și minciună?

Cinev: Iată o diferență adevărată:

Adeseori, lumea nu se mai regăsește în mine,
fiindcă eu sunt prea diferit de ea...

M-am schimbat prea mult.

Eu am pășit spre Adevăr...

Ea... a rămas pe loc
și încă ezită...

Altcin: Pentru cât timp?

Cinev: Pentru mai mult timp decât pot eu cuprinde!

Altcin: Nu e ușor!

Cinev: Nu e ușor chiar deloc! În general, pe oameni nu-i interesează mai deloc adevărul – ei se mulțumesc cu minciuna... Și nu vor să se schimbe câtuși de puțin – ei vor să rămână la fel...

Altcin: Da... Ai dreptate... De cele mai multe ori, într-o discuție legată de un adevăr sau altul, unii mereu se grăbesc să te anunțe

că ei nu își vor schimba opinia indiferent de argumentele sau probele pe care tu le aduci pentru adevărul pe care li-l prezinți.

Și se țin mereu de cuvânt – chiar așa fac: adeseori, iubesc atât de tare anumite minciuni, încât pentru a trăi în continuare cu ele sunt capabili să nege chiar și cele mai banale evidențe... Mie mi se pare că cei mai mulți oameni sunt îndrăgostiți de minciună!

Cinev: E ușor să te îndrăgostești de fantasme... Adevărul însă te trezește la realitate... El e greu de găsit, pentru că presupune efort... Schimbarea e dificil de făcut, fiindcă nu vine de la sine...

Adevărul îi apare, de obicei, doar celui care îl caută, iar schimbarea este, în primul rând, personală...

Semnele

Altcin: Uneori am impresia că vorbești ca și cum doar în tine ar trăi motivațional Adevărul și Schimbarea – și în nimeni altcineva...

Cinev (zâmbind): Din păcate, uneori, și eu am aceeași impresie...

Altcin: Tu consideri că ai găsit Adevărul? Crezi că te-ai schimbat suficient?

Cinev: Adevărul și schimbarea sunt procese aflate în continuă mișcare... Ele într-adevăr mă motivează pe mine și, prin această motivație, mă diferențiază destul de mult de mai toți ceilalți...

Or mai avea și alții această motivație la fel de puternic dezvoltată în ei ca și în mine?... Posibil!... Dar, adeseori, mi se pare că această motivație e destul de rară...

Altcin: Să fie această motivație trăită la intensitatea cu care tu o trăiești chiar atât de rară?

Cinev: Tu ce crezi?

Altcin: Știu și eu?... Așa pare!... Avem însă oare ceva semne după care putem recunoaște în cineva prezența acestei motivații chiar și cu o intensitate mai scăzută?

Cinev: Desigur!

Altcin: Care?

Cinev: Printre altele: nu se grăbesc, aprofundează, insistă, sunt foarte curioși, nu sunt ignoranți, cercetează mereu, experimentează, promovează public adevărurile pe care le descoperă, nu prea fac compromisuri, pot fi convinși cu argumente și dovezi, se schimbă mereu întru Idealuri, iubesc cunoașterea, sunt sinceri, nu sunt prefăcuți, trăiesc cu patimă adevărurile pe care le exprimă, nu cruță minciuna, nu suportă ipocrizia, îi irită șarlatania ș.a.m.d.

Altcin: Deci sunt semne?

Cinev: Chiar foarte multe!

Altcin: Dar care e semnul cel mai mare pentru Adevăr?

Cinev: Că face praf minciuna!

Altcin: Adevărul irită?

Cinev: Cu siguranță!... Adevărul îi irită în special pe mincinoși!

Altcin: Dar semnul cel mai mare pentru Schimbare care e?

Cinev: Că pare incredibilă!

Altcin: Cum așa?

Cinev: Când, pe un anumit domeniu, în tine se petrece o schimbare majoră care te diferențiază clar de mulțimea în care trăiești... când află de această schimbare, celorlalți nu le vine să creadă ce le aud urechile...

Altcin: Înțeleg... Ce Schimbare ar mai fi și schimbarea, dacă nu ar fi cu adevărat o schimbare?... Și într-adevăr, din câte cunosc eu despre tine, mi se pare că tu ai trecut prin multe Schimbări și cunoști multe Adevăruri... Ba mai mult: nu te oprești aici, ci cauți mereu Schimbarea întru noi Adevăruri...

Cinev: Indiferent câte adevăruri am cunoaște mai sunt încă foarte multe adevăruri pe care le putem afla și indiferent de cât de mult ne-am schimbat înspre Idealuri, tot mai este încă mult loc de schimbare...

Tocmai din acest motiv Adevărul și Schimbarea pot fi motivații continue ale vieții umane – pentru că ele te pot pune oricând în mișcare, odată ce ți le asumi...

Altcin: Oare e chiar așa de greu să-ți asumi Adevărul ca motivație esențială pentru acțiune?...

Uneori, mi se pare, că vorbești de parcă doar tu ți-ai asumat în prezentul întins peste imediatul cotidian o astfel de motivație cu maximă seriozitate.... Oare pe tine nu te atinge minciuna? Structura ta existențială este purificată total de minciună? Ești tu oare imun la minciună?

Cinev: Trăiesc într-o societate bazată pe minciună, deci evident că sunt afectat de ea... Și astfel e clar că nu am și nu voi avea vreodată imunitate completă și definitivă la minciună, dar imunitatea mea cred că e cu mult mai dezvoltată ca la alții, tocmai pentru că mă lupt, mai mereu, cu minciuna din mine și din lume: o atac mereu fără ezitare și încerc să o dau pe față pe cât îmi stă în putere...

Încerc să-mi construiesc viața pe o bază de Adevăr – mai ales în raport cu propria mea conștiință... Încerc, pe cât posibil, înainte de toate, să nu mă mint pe mine însumi...

Cu siguranță însă că, din greșeală, din ignoranță și din neatenție mai port în mine încă multe minciuni pe care nu le conștientizez ca atare... Dar odată ce observ și cele mai mici semne de întrebare legate de posibilitatea de a mă fi lăsat să fiu înșelat de o minciună iau măsuri: mă informez cât mai mult asupra aspectului posibil afectat de minciună și îl analizez cu maximă atenție pentru a alunga minciuna din el...

Sunt deci, ca toți ceilalți, afectat de minciună, dar spre deosebire de majoritatea celorlalți eu lupt activ mult mai mult împotriva ei cu mijloacele care îmi stau la îndemână...

De ce? Fiindcă, din diferite motive, mi-e foarte clar că ceea ce mă motivează cel mai mult pe mine în viață este Adevărul orientat spre Schimbare întru Idealuri și Schimbarea bazată pe Adevăr...

Altfel, de ce aş lupta atâta pentru Adevăr și pentru alte Idealuri din moment ce mi-e limpede că lupta mea nu mi-a adus și nu-mi aduce mai nici un câștig social?... Ba dimpotrivă: structura mea motivațională a fost și este descurajată constant de societate – fiindcă societatea actuală se opune, direct sau indirect, cam oricărei munci ghidate, în mod serios, de Adevăr și Schimbare...

E clar că resortul motivațional al Adevărului se află puternic înrădăcinat în interiorul meu și îmi dă putere să continui pe acest drum, chiar și fără mai nici o încurajare și mai nici un sprijin din partea exteriorului...

Conștiința

Altcin: După cum îmi prezinți lucrurile, uneori, îmi creezi impresia că tu te percepi pe tine ca fiind o insulă de adevăr poziționată într-un ocean de minciună... Oare nu exagerezi?

Cinev: Ba exagerez!... Foarte mulți îmi atrag mai mereu atenția că exagerez spunând fără menajamente adevărul și că ar trebui să o las mai moale – că ar fi bine să accept minciuna religioasă, filosofică, politică, economică ș.a.m.d. specifică societății în care trăiesc... că ar fi bine să accept ipocrizia generalizată, înșelăciunea instituționalizată, prefăcătoria tradițională, indolența comodă, incompetența ajunsă la putere, prostia aberantă, jargonul delirant, corupția tupeistă, hoția în haită ș.a.m.d., pentru că acestea sunt cele ce conduc lumea... Cică ar trebui să mă prefac că nu le văd... Să fac compromis cu impostura...

Mi se spune: tu ai dreptate, dar...

Dar ce?... La ce ne folosește să ne ascundem după deget ezitând să spunem lucrurilor pe nume?... La ce ne folosește să trăim într-o minciună tradițională sau în alta, doar fiindcă așa e prostul obicei – care se pretinde cu nesimțire a fi respectat în ciuda nenumăratelor consecințe negative pe care le produce respectarea lui oarbă și în ciuda argumentelor rațiunii și a dovezilor aduse de simțuri împotriva lui?

Foarte mulți vor să mă convingă să trăiesc alături de ei în minciună!... Dar uite că eu nu vreau! Și nici nu pot: există o forță puternică în mine care se agită foarte tare chiar și atunci când aş încerca să fac compromis chiar și cu o minciună mică și aparent nevinovată... Această forță se numește Conștiință!

Se pare că în mine, spre deosebire de cei mai mulți, s-a dezvoltat puternic Conștiința Adevărului...

Și fiindcă văd mult mai bine minciuna decât cei mai mulți dintre noi, nu o mai pot tolera mai deloc...

E rău acest lucru? Nu cred!

Prin urmare, poate că eu nu sunt o insulă de adevăr într-un ocean de minciună, dar cu siguranță sunt un luptător pentru adevăr înconjurat de o mulțime de mincinoși...

Altcin: Te întreb din nou: nu exagerezi? Chiar atât de multă minciună să fie acum în lume?

Cinev: Nu exagerez deloc... În lume, la ora actuală, e infinit mai multă minciună decât îți poți tu imagina!

Vrei dovada? Privește atunci spre sărăcie, spre exploatare, spre violență, spre război, spre religiile dogmatice, spre capitalismul sălbatic, spre tiraniile din lume, spre cenzura și manipularea mediatică, spre ipocrizia și superficialitatea din educație, spre carnivorism, spre industria tutunului, spre traficul de droguri puternice, spre corupția din administrație, spre evaziunea fiscală, spre furturile din bugetele publice, spre abuzurile din sistemul bancar, spre risipa enormă de resurse etc. etc.

Și cred că aș putea continua până mâine – și nu m-ai putea contrazice...

E atât de multă minciună, ipocrizie și înșelăciune în această lume, încât putem spune cu maximă claritate că lumea aceasta e bazată și construită pe minciună!

Și ce e mai grav de atât e că, de cele mai multe ori, singura soluție pe care o găsesc oamenii pentru a lupta câte un pic împotriva minciunii este doar o altă minciună...

Dacă lumea aceasta coruptă are o întrebare care o ghidează mai mereu în acțiune, aceasta pare să fie următoarea: „Cum să-i înșel mai bine pe alții și cum să mă păcălesc mai bine pe mine însumi?”

Altcin: E chiar atât de grav?

Cinev: E mult mai grav decât îți poți tu închipui!

Altcin: Mda... Până la urmă, omul nu e decât un animal...

Cinev: Exact!

Altcin: Păi atunci nu există decât o soluție de a ieși cât de puțin din minciună!

Cinev: Care?

Altcin: Adevărul!

Cinev: Și?

Altcin: Și Schimbarea!

Cinev: Întru...

Altcin: Întru Idealuri!

Cinev: Exact! Câte un pic de Adevăr și un pic de Schimbare înspre Ideal în fiecare zi!

Altcin: Mai precis, cât?

Cinev: Cât de puțin, dar să fie ceva... Și astfel, puțin câte puțin, putem să înaintăm zilnic spre ideal de Adevăr și Schimbare!

Altcin: Cât de puțin?

Cinev: Cel mai adesea, destul de puțin, dar să știi că „puțin” cu „puțin” se adună și de la o vreme se adună „ceva”...

Altcin (zâmbind): Cât se adună? Puțin?... Cât mai puțin?

Cinev (zâmbind): Nu „cât mai puțin”... ci cât mai mult... din puținul posibil a fi realizat!...

Altcin: Cât de mult posibil?

Cinev: Uneori, da, cel mai adesea, nu... Nu e cazul să ne stresăm degeaba și să ne obosim fără rost... Și apoi unde și de ce să ne grăbim?... Aici nu de grabă e nevoie, ci de perseverență... Aici nu se cere superficialitate, ci profunzime...

Nu e nici o grabă... Adevărul existent e relativ infinit... Oricât ne-am grăbi tot nu-l vom cuprinde vreodată în întregime... Tot ce putem face e să ne mărim, puțin câte puțin, cât mai mult, cunoașterea veridică pe care o avem...

Și cu Schimbarea întru Idealuri e la fel... Se pot face Schimbări, mai mici sau mai mari, fără număr, fără ca noi să putem epuiza vreodată potențialul de Schimbare care există în noi și în afara noastră... Putem să realizăm extrem de multe schimbări... dar nu le putem face pe toate deodată... Trebuie să le luăm pe rând, cu răbdare, cu tenacitate, metodic...

Altcin: Ar trebui să urmărim a obține maxim de profit cu minim de efort?

Cinev: E bine să urmărim eficiența... E nevoie să ne gândim bine activitatea pe care o desfășurăm zilnic, spre a o face cât mai eficientă...

Altcin: Asta ar fi ideal, dar realist vorbind...

Cinev: Realist vorbind, nu e cazul să ne stresăm prea tare... Dar, adeseori, e bine să ne stabilim, încă de când ne trezim, măcar o activitate specifică prin care putem pași, puțin, în acea zi, spre lărgirea cunoașterii întru Adevăr și spre mai buna înțelegere a mecanismelor prin care se produce Schimbarea...

Altcin: E nevoie deci de puțin Adevăr și de puțină Schimbare în fiecare zi?

Cinev: Desigur... Și, din când în când, putem astfel ajunge la câte un Adevăr Esențial și la câte o Schimbare Substanțială!

Altcin: Progresăm puțin câte puțin?

Cinev: Nici nu se poate altfel... Spre Adevăr înaintăm doar cu răbdare și insistență, alungând din noi și din jurul nostru câte un pic de minciună și de ipocrizie în fiecare zi!... Iar către Schimbare spre mai bine se înaintează mereu, mai ales, prin fapte mărunte, dar constante; mici, dar multe; firave, dar insistente...

Aici e secretul: să faci ceva în fiecare zi: măcar un pas mărunț spre Adevăr și cel puțin o mică faptă spre Schimbare întru Ideal...

Și astfel, acțiunile noastre aduc spre noi lucruri bune din ce în ce mai multe, zi după zi, pas după pas și faptă după faptă... Iar ființa noastră e astfel mulțumită, fiindcă încearcă să trăiască zilnic în ideal de Adevăr și de Schimbare: în Adevărul de fiecare zi și în Schimbarea fiecărei zile...

Altcin: Un mic adevăr și o mică schimbare în fiecare zi?

Cinev: Eu asta recomand... Puțin câte puțin, cu perseverență, faptele cele bune se adună spre crearea, mai întâi, a unei Cărări, apoi, a unui Drum și, în cele din urmă, a unui Destin!

Altcin: Ce destin?

Cinev: Destinul care trăiește în Adevăr spre Schimbare întru Idealuri!

Altcin: Cum?

Cinev: Puțin câte puțin, cu răbdare și perseverență!

Altcin: Chiar dacă mai nimic nu se schimbă și foarte puțin poate fi schimbat?

Cinev: La acel „puțin” care poate fi schimbat se ajunge puțin câte puțin prin munca insistentă a fiecărei zile, lună după lună și an după an...

Altcin: Asta e legea?

Cinev: Așa se produce Schimbarea: puțin câte puțin, cu perseverență, până se ajunge, din când în când, la câte ceva care chiar contează, la câte ceva esențial care ne marchează puternic existența din momentul realizării sale...

Altcin: Adevărul ne Transformă?

Cinev: Puțin câte puțin, în fiecare zi trăită în Adevăr și chiar esențial, din când în când, în momentele în care statornicia și stăruința noastră pe Calea Adevărului duc la Revelarea câte unui Adevăr Esențial ce produce în noi câte o Schimbare Substanțială extrem de importantă pentru conturarea Destinului nostru...

Altcin: Puțin câte puțin, destinul ne este destăinuit...

Cinev: Puțin câte puțin, niciodată pe deplin, dar din ce în ce mai mult, mai clar și mai cuprinzător...

Altcin: Și atunci care-i motivația?

Cinev: Un pic de Adevăr și un pic de Schimbare înspre mai bine în fiecare zi... Din când în când, câte un mare Adevăr și câte o Schimbare majoră spre Armonizare... Și, aflat mereu ca țintă în mintea mea spre manifestare, un Destin marcat în mod esențial de Adevăr și de Schimbare întru Idealuri...

Iată care este motivația mea!

Altcin: Aceasta este?

Cinev: Da... Dintre multele motivații care mă pun pe mine în mișcare, aceasta este forma motivațională conștientizată mai bine

de mine în ultima vreme... Adevărul și Schimbarea întru Idealuri...
Dar a ta care este?

Altcin: Care-i motivația?

Cinev: Da...

Altcin: Mă voi gândi o vreme și pe urmă îți voi spune...

<http://radu-lucian-alexandru.blogspot.ro>

<http://perceptie-si-limita.blogspot.ro>

<http://calatorieprinconstiinta.wordpress.com>

<http://scribd.com/Radu%20Lucian%20Alexandru>